

KILPAILUMUSIIKIN MERKITYKSET CHEERLEADINGISSA

Miksi musiikkia tarvitaan ja miten se tilataan?

Hanna Maria Pinta

Maisterintutkielma

Musiikkitiede

Taiteiden tutkimuksen maisteriohjelma

Helsingin yliopisto

Toukokuu 2021

Tiivistelmä

Tiedekunta: Humanistinen tiedekunta

Koulutusohjelma: Taiteiden tutkimuksen maisteriohjelma

Opintosuunta: Musiikkitiede

Tekijä: Hanna Maria Pinta

Työn nimi: Kilpailumusiikin merkitykset cheerleadingissa: Miksi musiikkia tarvitaan ja miten se tilataan?

Työn laji: Maisterintutkielma

Kuukausi ja vuosi: Toukokuu 2021

Sivumäärä: 61 sivua + liitteitä 5 sivua

Avainsanat: cheerleading, kilpailumusiikki, urheilu, musiikki, voiceover, ääniefekti, kilpaurheilu, huippu-urheilu, esiintymislaji, kyselytutkimus, fenomenografia, sisällönanalyysi

Säilytyspaikka: Helsingin yliopiston kirjasto

Muita tietoja:

Tiivistelmä: Cheerleading on esteettinen, voimaa, kestävyyttä ja esiintymistaitoa vaativa kilpaurheilulaji. Kilpailuissa ohjelman tukena käytetään tarkoin määriteltyä musiikkia, joka tekee ohjelman suorittamisesta sekä katsomisesta mielekäästä. Käsittelen tutkielmassani näitä cheerleadingissa käytettyjä kilpailumusiikkeja, joiden tyyli on hyvin ainutlaatuinen, sillä musiikit koostuvat useista eri musiikkikappaleista, ääniefekteistä ja kustomoiduista elementeistä. Selvitän kilpailumusiikkien erilaisia merkityksiä cheerleadereille ja valmentajille, minkä lisäksi pohdin kilpailumusiikkien tilaus- ja tekoprosessia sekä niiden tilaajien että tekijöiden näkökulmista.

Aiemman urheilun ja musiikin yhteydestä tehdyn tutkimuksen mukaan musiikki vaikuttaa urheilusuoritukseen positiivisesti, joten oikeanlaisen kilpailumusiikin käyttäminen sekä harjoituksissa että kilpailuissa on tärkeää. Selvitän, millaiset tekijät ja elementit kilpailumusiikissa ovat cheerleadereille merkittäviä sekä miten kilpailumusiikki vaikuttaa urheilusuoritukseen ja joukkueen yhteishenkeen. Kerron myös kilpailumusiikin tilaus- ja tekoprosessista etsien tehokkaita keinoja luoda entistä sopivampia musiikkeja cheerleading-joukkueille.

Aineisto koostuu cheerleadereille tehdystä laajasta kyselytutkimuksesta, johon sai vastata sekä monivalintavastauksilla että omin sanoin. Yksilöllisten vastausten myötä tutkimus on pääosin kvalitatiivista, temaattista sisällönanalyysia. Monivalintavastaukset ja vastausten suuri määrä antavat kuitenkin mahdollisuuksia myös kvantitatiivisiin menetelmiin, kuten yleistyksiin ja jaotteluihin. Kyselytutkimuksen lisäksi käytän aineistoina kilpailumusiikkeihin liittyviä videoita sekä Suomen Cheerleadingliiton kilpailusääntöjä ja arvostelukaavakkeita. Olen itse harrastanut cheerleadingia ja tehnyt kilpailumusiikkeja useita vuosia, joten hyödynnän tutkielmassa aineiston lisäksi omaa käytännön kokemustani.

Tulokset viittaavat siihen, että kilpailumusiikin merkitykset cheerleadereille ovat moninaiset ja vaihtelevat paljon urheilijasta sekä valmentajasta riippuen. Kaikista tärkein rooli kilpailumusiikilla on kuitenkin niin sanotun hyvän fiiliksen tuojana harjoittelun ja kilpailusuorituksen aikana. Kilpailumusiikki tuo urheilijoille voimaa ja motivaatiota sekä helpottaa esiintymistä. Se nähdään myös yhteishengen luojana sekä musiikin suunnitteluvaiheessa että ohjelmaa tehdessä. Kilpailumusiikin suunnitteluun ja ideointiin kannattaakin osallistaa koko joukkue, jotta musiikki vastaisi mahdollisimman monen urheilijan toiveita ja että siitä muodostuisi joukkueelle tärkeä, yhteishenkeä lisäävä kilpailuohjelman ääniraita.

SISÄLLYS

1 Johdanto	1
2 Cheerleading ei ole vain urheilua, se on elämäntapa	3
2.1 Cheerleading urheilulajina	3
2.2 Kilpailumusiikit cheerleadingissa	6
2.2.1 Musiikin vaatimukset kilpailuissa	7
2.2.2 Kilpailumusiikin luonne ja tekoprosessi	8
2.2.3 Kilpailumusiikin tilaaminen	11
2.3 Aiempi tutkimus	13
3 Tutkimusasetelma	17
3.1 Tutkimuskysymys	17
3.2 Kyselytutkimus cheerleadereille	18
3.3 Tutkimusmenetelmät	21
3.4 Tutkijan positio	22
4 ”Musiikista saa tahdonvoimaa ja hyvää fiilistä” – Kilpailumusiikin erilaiset merkitykset cheerleadereille	23
4.1 Miksi kilpailumusiikkia tarvitaan?	23
4.2 Kilpailumusiikin tärkeimmät elementit	30
4.3 Kilpailumusiikin vaikutus urheilusuoritukseen	40
4.4 Kilpailumusiikin merkitys joukkueen yhteishengelle	42
5 Kilpailumusiikki syntyy tekijän ja tilaajan yhteistyönä	46
5.1 Mitä tulee ottaa huomioon kilpailumusiikkia tilatessa ja tehdessä?	46
5.2 Tavoitteena persoonallinen ja joukkueen näköinen musiikki	51
6 Tulokset ja johtopäätökset	55
Lähteet	57
Liitteet	62
LIITE 1: Kilpailumusiikin tilauksessa käytettävä kaavake, johon kirjataan kilpailuohjelma ja musiikkiin liittyvät toiveet	62
LIITE 2: Tammikuussa 2021 tehty kyselytutkimus cheerleadingin harrastajille ja sitä aiemmin harrastaneille	63

1 Johdanto

Suomi on cheerleadingin huippumaita. Suomalaiset cheerleading-joukkueet ovat menestyneet kansainvälisesti sekä Euroopan- että maailmanmestaruuskilpailuissa voittaen mitaleita ja mestaruuksia koko 2000-luvun ajan. Urheilulajin suosio Suomessa kasvaa ja Suomen naisten maajoukkueen voittaessa Yhdysvallat, sarjaa pitkään hallinneen cheerleadingin synnyinmaan vuosina 2018 ja 2019, sai cheerleading Suomessa lisää mediahuomiota ja tunnustusta. Tätä myötä myös lajin ammattimaisuus kasvaa ja lajin eri osa-alueilta vaaditaan yhä enemmän ja enemmän. Näihin osa-alueisiin kuuluu tutkielmani aihe eli cheerleadingissa käytetyt kilpailumusiikit.

Tarkoitukseni on selvittää kilpailumusiikkien erilaisia merkityksiä cheerleadingin harrastajille eli cheerleadereille sekä osittain myös valmentajille. Merkitysten selvittämisen lisäksi kerron myös kilpailumusiikkien teko- ja tilausprosessista musiikkien tekijän näkökulmasta, nostaten esiin myös tilaajien mielipiteitä ja kokemuksia. Tutkielma luo yleiskuvan cheerleadingissa käytetyistä kilpailumusiikeista eri näkökulmista, pyrkien ymmärtämään paremmin kilpailumusiikkien mahdollisuuksia ja potentiaalia cheerleadingissa. Tämän myötä tutkielma voi toimia apuna urheilijoille, valmentajille, kilpailumusiikin tilaajille ja niiden tekijöille. Tuon esiin uutta tietoa hyödyntäen sekä laajaa kyselytutkimusta, jonka tein cheerleadereille, että omaa käytännön kokemustani kilpailumusiikkien tekijänä ja cheerleaderina. Lisäaineistona käytän videomateriaalia kilpailumusiikeista sekä Suomen Cheerleadingliiton kilpailusääntöjä ja arvostelukaavakkeita. Koen, että minulla on ainutlaatuinen mahdollisuus, jos ei jopa velvollisuus asemassani musiikkitieteilijänä ja cheerleading-kilpailumusiikkien tekijänä raportoida tästä erityisestä musiikin käyttötavasta nykykulttuurissamme.

Tutkielma edustaa musiikin ja urheilun välistä tutkimusta sekä kulttuurista musiikintutkimusta keskittyen ihmisten kokemuksiin cheerleading-kilpailumusiikeista. Analysoin kyselytutkimuksessa tuotettua tutkimusaineistoa kvalitatiivisen, temaattisen sisällönanalyysin sekä fenomenografian keinoin pyrkien havaitsemaan musiikin merkityksiä nimenomaan cheerleadingissa, joka on paitsi urheilulaji, myös eräänlainen oma alakulttuurinsa. Kyselytutkimuksen luonne antaa myös mahdollisuuksia kvalitatiiviseen tutkimusotteeseen yleistysten ja jaotteluiden muodossa. Cheerleading-kilpailumusiikit poikkeavat muissa lajeissa käytettävästä musiikista suuresti. Puhun kilpailumusiikeista monikossa, sillä jokaiselle cheerleading-joukkueelle suunnitellaan ja räätälöidään, ikään kuin leikataan ja liimataan omanlaisensa musiikki jokaista kilpailukautta varten.

Kilpailumusiikkeihin kuuluu yleensä myös paljon alkuperäistä, tiettyä joukkuetta varten tehtyä soivaa sisältöä. Tutkielma sisältää paljon cheerleadingiin liittyviä lajitermejä, joista osa on englanninkielisiä, mutta lajiin vahvasti myös suomalaisessa cheerleading-kulttuurissa vakiintuneita käsitteitä. Tämän takia kaikkia termejä ei ole tarkoituksenmukaista suomentaa, mutta pyrin selittämään ne mahdollisimman kattavasti ja ymmärrettävästi.

Cheerleadingia on tutkittu urheilulajina useillakin eri aloilla, mitä esittelen tarkemmin luvussa 2.3. Cheerleadingissa käytetyistä kilpailumusiikeista ei ole kuitenkaan Suomessa tehty tutkimusta tiettävästi aiemmin lainkaan, ja ulkomaisia laajempia tutkimuksia aiheesta olen löytänyt vain yhdysvaltalaisen Mary Catherine Wrightin (2002) väitöskirjan *Fly Flip Music Clip: The Music of Competitive Cheerleading*. Wrightin teos tuo esiin kilpailumusiikkien historiaa sekä motiiveja sille, miksi kilpailumusiikeista on muotoutunut juuri sellaisia kuin ne ovat: energisiä, nopeatempoisia ja useita elementtejä yhdisteleviä. Oma tutkielmani päivittää Wrightin väitöskirjan joitain aiheita nykypäivään ja pyrkii selittämään, mitkä seikat kilpailumusiikeissa erottavat Suomea Yhdysvalloista. Ylipäänsä cheerleading-kilpailumusiikeista kirjallisuutta on olemassa hyvin niukasti, mutta urheilun ja musiikin yhteys taas yleisesti on enemmän tutkittu aihe (ks. Bale & Bateman 2008; McLeod 2016; Ahlsved 2017) ja tutkielmani pyrkiiikin vahvistamaan aiempaa tutkimusta muun muassa musiikin psykologisista vaikutuksista urheiluun, tuoden kokemuksia cheerleadingista mukaan keskusteluun.

Tutkielman rakenne on seuraavanlainen: Esittelen luvussa 2 tutkimuksen lähtökohtia ja termistöä. Kerron cheerleadingista urheilulajina ja avaan sen eri osa-alueita, jotka ovat musiikin kannalta oleellisia. Kerron luvussa 2 myös tarkemmin kilpailumusiikeista sekä niiden vaatimuksista ja sisällöstä. Avaan myös kilpailumusiikkien tilausprosessia. Päätän luvun 2 kertomalla aiemmasta tutkimuksesta, jota on tehty cheerleadingista, urheilun ja musiikin suhteesta sekä siitä, miten musiikki vaikuttaa urheiluun. Luvussa 3 esittelen tutkimusasetelman, johon sisältyvät tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tarkemmat tavoitteet, aineisto, tutkimusmenetelmät sekä oma positioni tutkijana. Ensimmäisessä analyysiosiossa, luvussa 4 avaan kyselytutkimuksen vastauksia liittyen kilpailumusiikkien erilaisiin merkityksiin cheerleadereille. Pohdin kyseisessä luvussa sekä yksittäisten musiikillisten elementtien merkityksiä että syvällisempiä, urheilumotivaatioon ja yhteishengen liittyviä kysymyksiä. Toinen analyysiosio, luku 5 keskittyy siihen, mitä kilpailumusiikin teossa ja tilaamisessa on otettava huomioon sekä siihen, miten kilpailumusiikista voidaan saada mahdollisimman persoonallinen ja tietyn joukkueen näköinen. Luvussa 6 summaan tutkimuksen tuloksia ja johtopäätöksiä sekä pohdin mahdollisuuksia jatkotutkimukselle.

2 Cheerleading ei ole vain urheilua, se on elämäntapa

Cheerleading on urheilulajina hyvin kokonaisvaltainen ja jopa kulttuurinomainen. Useille harrastajille se ei ole vain liikuntaa tai kilpaurheilua, vaan se rytmittää koko muuta elämää ja sen ympärille on muodostunut muun muassa oheistarvikemyyntiä, sosiaalisen median kanavia ja omanlaisensa musiikin käyttötapa, jota käsittelem tässä tutkielmassa. Koska tämä musiikin käyttötapa on Suomessa kulttuurisesti hyvin marginaalinen ja cheerleading on myös urheilulajina melko uusi ja tuntematon, käyn tässä luvussa läpi tutkimukselle tärkeitä lähtökohtia ja käsitteitä, jotka auttavat ymmärtämään cheerleading-musiikkia koskevan tutkimuksen merkitystä, motiiveja ja tavoitteita. Esittelen cheerleadingin urheilulajina lyhyesti luvussa 2.1, minkä lisäksi avaan cheerleading-musiikkien vaatimuksia, luonnetta, tekoprosessia ja tilaamista luvussa 2.2. Cheerleading-musiikista sekä muista vastaavanlaisista, urheilua ja musiikkia yhdistävistä aiheista aiemmin tehdystä tutkimuksesta kerron luvussa 2.3.

2.1 Cheerleading urheilulajina

Cheerleading, tai usein myös täsmennettynä kilpacheerleading, on esteettinen taitolaji, jota harrastetaan yleensä noin 20–30 hengen joukkueissa. Laji on lähtöisin Yhdysvaltojen yliopistoista, joissa se syntyi 1800-luvun lopulla kun miehet alkoivat johdatella yleisöä huutamaan ja kannustamaan yliopiston urheilujoukkueita (Hanson 2013: 242). Myöhemmin lajista tuli kuitenkin naisvoittainen, jota se on myös nykypäivänä, vaikka miehiä lajin parissa paljon onkin. Kun amerikkalainen jalkapallo tuli vaihto-oppilaiden mukana Suomeen 1970-luvun lopulla, toi se mukanaan myös cheerleaderit (Kallonen 2005: 15). Ensimmäiset cheerleadingin SM-kilpailut pidettiin vuonna 1985 amerikkalaisen jalkapallon turnauksen yhteydessä (Kallonen 2005: 26).

Cheerleading on monipuolinen urheilulaji, joka vaatii voimaa, liikkuvuutta ja nopeutta. Osa suoritettavista liikkeistä on samoja tai samankaltaisia kuin teline-, akrobatia- ja trampoliinivoimistelussa. Lajia verrataan usein myös sirkukseen. Cheerleadereille eli cheerleadingin harrastajille järjestetään kilpailuja sekä Suomessa että kansainvälisesti, ja kilpailusuorituksia pisteuttävät lajiliiton kouluttamat tuomarit. Cheerleading-kilpailuissa on aina käytössä turvamatto, joka pehmentää iskuja muun muassa akrobatiassa ja mahdollisissa epäonnistumisissa. Mattoa käytetään yleensä myös harjoituksissa. Pienemmillä tai uudemmilla cheerleading-seuroilla ei kuitenkaan ole aina kokonaista mattoa käytettävissään, mikä vaikuttaa harjoittelumahdollisuuksiin ja

turvallisuuteen. Cheerleadingia voi harrastaa sukupuoleen katsomatta: joukkueet jaetaan Suomessa pelkästään naisia sisältäviin joukkueisiin ja sekajoukkueisiin, joissa urheilee sekä miehiä että naisia.

Joukkueet kilpailevat eri sarjoissa, jotka jakaantuvat ikä- ja taitotasoin. Suomessa kilpaillaan tällä hetkellä neljällä eri ikätasolla, jotka ovat minit, juniorit, aikuiset ja klassikot. Sarjakohtaisesti voivat ikätasojen ikähaitarit vaihdella jonkin verran, mutta minit ovat yleensä noin 10–13-vuotiaita, juniorit noin 13–16-vuotiaita ja aikuiset 16-vuotiaita ja sitä vanhempia. Klassikkojoukkueet koostuvat 19-vuotiaista ja sitä vanhemmista urheilijoista. Klassikoiden ja aikuisten ero on yleensä joukkueiden taitotasossa klassikoiden kilpaillessa alemmalla taitotasolla. Klassikoissa kilpailevat urheilijat ovatkin usein joko aktiivisemmän urheilu-uransa lopettaneita tai lajin vasta aikuisena aloittaneita. Taitotasot jakautuvat kuuteen eri tasoon ja näitä kutsutaan lajissa englanninkielisellä termillä *level*. Taitotasot määrittelevät eri sarjoissa pätevät kilpailusäännöt ja sallitut liikkeet: taitotasolla 6 sallittuja ovat kaikista haastavimmat liikkeet ja taitotasolla 1 liikkeet ovat kaikista rajatuimpia. (Suomen Cheerleadingliitto 2021: 11–12.)

Kilpailuissa suoritetaan yksi ohjelma, jonka pituudesta kerron lisää luvussa 2.2.1. Ohjelmasta saa pisteitä eri osa-alueista, joita ovat nostot eli *stuntit*, pyramidit, *basket*-heitot, permantoakrobatia ja kannustushuuto. Tämän lisäksi kilpailuissa arvioidaan myös ohjelman sujuvuutta ja siirtymiä sekä yleistä esittämistä ja ”tsemppiä”. Kerron näistä osa-alueista lisää alempana. Mainitsemani osa-alueet koskevat tasoja 2–6. (Suomen Cheerleadingliitto A 2020.) Tasolla 1 arvioidaan kaikki samat osa-alueet, lukuun ottamatta basket-heittoja. Tasolla 1 arvioidaan lisäksi hyppyt sekä voima ja tiukkuus, joita ei arvioida muilla tasoilla. (Suomen Cheerleadingliitto B 2020.) Cheerleading-ohjelmassa esitettiin ennen myös tanssiosio, mutta se ei ole enää pakollinen osa-alue kilpailuissa. Tanssiliikkeet voivat kuitenkin tuoda lisää pisteitä yleiseen esittämiseen. Ohjelman pisteitä kilpailuissa nostavat nopeatempoisuus, tekninen vaikeus, monipuolisuus sekä yhdenaikaisuus ja liikkeiden puhtaus (Kallonen 2005: 128).

Osa-alueista stuntit ovat iso osa ohjelmaa ja ne suoritetaan yleensä naisten joukkueissa neljän henkilön ryhmissä ja sekajoukkueissa kahden tai kolmen henkilön ryhmissä. Kari Kalloksen (2005: 129) mukaan stuntti cheerleadingissa on ”kahden tai useamman ihmisen muodostama akrobaattinen nostorakennelma”. Erilaiset ylösmenot, alastulot ja stuntissa tapahtuvat liikkeet määrittävät sen, kuinka vaikeita stuntit ovat. Edellä mainittuja liikkeitä voivat olla esimerkiksi kierteet, käsilläseisonnat, voltit eteen ja taakse sekä näiden variaatiot ja yhdistelmät. Samassa sarjassa urheilevat joukkueet tekevät usein samoja tai samankaltaisia liikkeitä, joten tärkeää on myös käyttää

luovuutta ja pyrkiä erottumaan muista. Stuntit ovat nopeasti rakentuvia ja ne vaativat oikeaa tekniikkaa jokaiselta osallistujalta. Stuntit ovat myös korkeudeltaan kaksikerroksisia, eli ihmisiä on vain joko nostettavana tai nostajana, kun taas pyramideissa ihmisiä voi olla myös niin sanotussa ”välikerroksessa” tai ”puolivälissä”, jolloin he samanaikaisesti ovat muiden nostettavana ja myös nostavat itse yhtä tai useampaa henkilöä.

Pyramidit ovat stuntejakin suurempia, korkeampia ja usein näyttävämpiä kokonaisuuksia, jotka Kallonen (2005: 129) on määritellyt näin: ”Pyramidit muodostuvat useista, yhteydessä olevista stunteista tai usean ihmisen akrobaattisesta rakennelmasta”. Pyramidit voivat olla kaksi- tai kolmekerroksisia ja niiden osat ovat usein riippuvaisia toisistaan. Pyramideihin on myös erilaisia rakentamis- ja purkamistapoja, ja ne vaativat stuntitekniikan lisäksi myös kokonaisuuden hallintaa sekä tarkkaa ajoitusta (Kallonen 2005: 129).

Basket-heitot, joita kutsutaan usein myös vain heitoiksi, ovat vähintään neljän ihmisen suorittamia akrobaattisia liikkeitä, joissa yksi ihminen heitetään oikealla tekniikalla mahdollisimman korkealle. Riippuen taitotasosta suorittaa heitettävä ihminen heiton aikana jonkin liikkeen, esimerkiksi kierteen, voltin tai näiden yhdistelmän.

Cheerleadingiin kuuluvaa akrobatiaa voidaan verrata telinevoimistelun permantoakrobatiaan, vaikkakin cheerleadingissa akrobatialiikkeet ovat kilpailusääntöjen takia rajatumpia. Akrobatiaosuudet jaetaan paikaltaan tehtäviin liikkeisiin sekä pidempiin sarjoihin, jotka pisteytetään erikseen. Liikkeisiin ja liikesarjoihin kuuluvat muun muassa kärrynpyörät, puolivoltit ja voltit. Akrobatiasarjat suoritetaan yksilötaitoina, mutta usein samoja sarjoja tekee useampi urheilija samanaikaisesti ja mahdollisimman yhdenaikaisesti.

Kilpailuohjelman alussa suoritetaan myös huuto-osuus, jonka aikana ei soiteta musiikkia. Huuto-osuus on peräisin cheerleadingin alkuajoilta, jolloin toiminta perustui kentällä pelaavien urheilijoiden kannustamiseen kentän laidoilla (Kallonen 2005: 9). Kannustushuudot onkin sittemmin lähes kokonaan korvattu musiikilla yleisön viihtyvyyden takaamiseksi (Wright 2002: 59–60), ja nykyisellä huuto-osuudella halutaan kunnioittaa lajin juuria ja ylläpitää lajin henkeä. Huuto-osuudessa kilpailijat huutavat yhdenaikaisesti ennalta harjoiteltuja lauseita ja sanoja, joihin kuuluvat yleensä seuran ja joukkueen nimi, seuran värit ja muut kannustushuudot. Huudon tukena käytetään usein myös cheerleadingille ominaista rekvisiittaa, kuten huiskia eli pom-pomeja, megafoneja ja kylttejä. Osa urheilijoista suorittaa yleensä huudon aikana aiemmin mainittujen osa-alueiden liikkeitä kuten

pyramideja, stunteja ja heittoja, kun taas osa urheilijoista keskittyy maton etualalla rekvisiitan käyttöön eli niin sanottuun yleisön *huudattamiseen*. Huuto-osuudessa voidaan toki nähdä myös muunlaisia toteutuksia liikkeissä ja rekvisiitan käytössä. Hyvä huuto on selkeä, mukaansatempaava, ajoitukseltaan tarkka sekä saa yleisön mukaan huutamaan ja kannustamaan kilpailevaa joukkuetta. Myös liikkeiden sopivuus huudon sanoihin on tärkeää. (Kallonen 2005: 130.)

Cheerleading-kilpailuissa on yleensä mukana myös erillinen tanssisarja, cheer-tanssi, joka ei liity aiemmin kuvailemaani cheerleadingiin juuri mitenkään. Kyseessä ei siis ole cheerleading-ohjelman osa-alue, jonka mainitsin aiemmin, vaan kokonaan erillinen urheilulaji. Yleensä cheer-tanssia harrastavat eivät harrasta perinteistä cheerleadingia ja päinvastoin, vaikka poikkeuksia toki löytyy. Cheer-tanssi-sarjan ohjelmat koostuvat pirueteista, hypyistä, venyvyyksistä ja tanssinostoista (HAC 2021). Cheer-tanssissa kaikki urheilijat käyttävät pom-pomeja, jotka tekevät joukkueen liikkeistä näyttävämpiä ja luovat ominaisen tyylin dynaamiselle ja energiselle tanssilajille. Joissain kilpailuissa järjestetään myös jazz- ja hiphop-tanssisarjoja, mutta niiden vaatimukset eroavat huomattavasti perinteisestä cheer-tanssista. Myös cheer-tanssissa käytetään kilpailumusiikkia, jonka tyyli on hyvin lähellä perinteisessä cheerleadingissa käytettävää musiikkia. Käsittelen tässä tutkielmassa kuitenkin kilpailumusiikkeja ainoastaan perinteisen cheerleadingin näkökulmasta.

2.2 Kilpailumusiikit cheerleadingissa

Tässä luvussa kerron cheerleading-kilpailuissa käytettävistä kilpailumusiikeista. Luku on jaettu kolmeen eri osaan: kilpailumusiikin vaatimuksiin, sen luonteeseen ja tekoprosessiin sekä tilaamiseen. Luvussa 2.2.1 kerron kilpailumusiikin vaatimuksista, jotka pohjautuvat Suomen Cheerleadingliiton laatimiin kilpailusääntöihin. Luvuissa 2.2.2 ja 2.2.3, joissa kerron kilpailumusiikin luonteesta ja tekoprosessista sekä tilaamisesta, käytän tarkastelun pohjana sekä omaa kokemustani kilpailumusiikkien tekijänä että Wrightin (2002) väitöskirjaa, jonka avulla peilaan kilpailumusiikkien historiaa nykypäivään. Vaikka jotkin kilpailumusiikin tekovaiheet ja -järjestys voivat vaihdella musiikkien tekijästä riippuen, on kilpailumusiikin tekoprosessi ja elementit kuitenkin samankaltaisia suomalaisten tekijöiden keskuudessa.

2.2.1 Musiikin vaatimukset kilpailuissa

Musiikki on oleellinen osa kilpailusuoritusta cheerleadingissa, mutta vaatimuksia sille on melko vähän. Suomen Cheerleadingliiton (2021: 8) sääntöjen mukaan kaikki kilpailuesitykset alkavat musiikin alusta ja loppuvat joko esiintyvän joukkueen liikkeeseen tai kun esitykseen kuuluva musiikki tai ääni loppuu. Musiikin käytöstä määritellään, että kilpailijoiden on käytettävä musiikkia esityksensä tehostajana ja joukkueen on itse huolehdittava oman musiikkinsa toistamisesta sekä sen oikeasta ajoituksesta. Eri sarjoissa pätevät erityismääräykset liittyen musiikin käyttöön määritellään erikseen sarjasta riippuen. Kilpailun järjestäjä on myös velvoitettu ilmoittamaan kilpailukutsussa kilpailussa tarjolla olevat musiikintoistomahdollisuudet. Jos musiikin toistossa tapahtuu pakottava este, *force majeure*, voivat kilpailijat anoa sarjan päätuomarilta oikeutta esittää ohjelma uudestaan. Säännöissä linjataan myös, että musiikin valinnassa tulee noudattaa hyvää makua. Tähän liittyvät esimerkiksi sopivien sanoitusten käyttö. (Suomen Cheerleadingliitto 2021: 9.)

Suomenmestaruuskilpailuissa musiikin kesto on jokaisessa sarjassa korkeintaan kaksi minuuttia ja 15 sekuntia. Jokaisessa cheer-sarjan eli cheerleading-sarjan ohjelmassa esitetään ennen musiikkiosuutta huuto-osuus, joka saa kestää korkeintaan 45 sekuntia. Kansallisen tason muissa kilpailuissa musiikin kesto on joko yksi minuutti, kaksi minuuttia tai kaksi minuuttia ja 15 sekuntia. Yhden minuutin pituiset ohjelmat kuuluvat sarjoihin, joissa joko kahden tai neljän hengen ryhmä esittää kilpailuohjelman, johon kuuluu ainoastaan stunteja ja joskus myös basket-heittoja. Kahden minuutin musiikkia käytetään sarjoissa, joissa taitotaso tai kilpailijoiden ikä on alhaisempi. Kaksi minuuttia ja 15 sekuntia kestävä musiikki kuuluvat sarjoihin, joissa kilpailijat ovat vanhempia tai taitotaso on korkeampi. Taitotaso tai kilpailijoiden ikä eivät kuitenkaan ole suoraan yhteydessä musiikin pituuteen, vaan ne vaikuttavat yhdessä: Esimerkiksi nuorimmat eli minit-sarjan kilpailijat, jotka ovat taitotasolla kolme, käyttävät kahden minuutin ja 15 sekunnin pituisia musiikkia, mutta vanhemmat juniorit-sarjan kilpailijat, jotka ovat taitotasolla yksi tai kaksi, käyttävät vain kahden minuutin pituisia musiikkia. Kilpailusääntöjä tarkastellaan ja tarvittaessa muokataan vuosittain, joten kyseiset musiikkien pituudet koskevat nimenomaan vuotta 2021.

2.2.2 Kilpailumusiikin luonne ja tekoprosessi

Kilpailumusiikkia käytetään tukemaan ohjelmaa sekä tekemään sen suorittamisesta ja katsomisesta mielekäästä. Kuten kaikissa esiintymislajeissa, myös cheerleadingissa musiikki tehostaa tunteiden välittämistä tuomaristolle ja yleisölle, jolloin ohjelmasta tulee visuaalis-auditiivinen, kokonaisvaltainen elämys. Koska kilpailuohjelman liikkeet ovat tarkoin määriteltäviä, eli jokaiselle tahdille on määriteltäviä tietyt liikkeet, on musiikkia helppo tehostaa isku kerrallaan. Tyypillinen cheerleading-kilpailumusiikki koostetaan lyhyistä, valmiista musiikkikappaleista leikatuista ja muutaman, yleensä 2–8 tahdin pituisista *musiikkikatkelmista*. Tekemässäni kyselyssä käytin termiä *musiikkipätkä*, mutta viittaan sillä näihin musiikkikatkelmiin. Wright (2002: 40) on käyttänyt musiikkikatkelmista termiä *song clip*, joka kääntäisin suomeksi *laulukatkelma*. Vivahde-erojen vuoksi päädyin kuitenkin termiin musiikkikatkelma. Kilpailumusiikin tilausprosessin yhteydessä puhutaan usein yksinkertaisesti kappaleista tai *biiseistä*, mutta sekoittumista välttääkseni halusin luoda tutkielmaa varten kuvaavamman termin. Käytetyt musiikkikappaleet voivat olla mitä tahansa musiikkia, mutta yleensä ne ovat jo julkaistuja populaarimusiikkikappaleita. Musiikkikatkelmien lisäksi musiikki koostetaan musiikin menevyyttä ja energisyyttä korostavista taustakompeista eli *taustabiiteistä*, erilaisista ääniefekteistä sekä tietyille joukkueelle ja urheiluseuralle yksilöidyistä, päälle äänitetyistä sanoista ja lauseista, joita kutsutaan Suomessakin lajin piirissä *voiceoveriksi* tai *spiikeiksi*. Harkinnan jälkeen päätin käyttää tässä tutkielmassa käsitettä *voiceover*, vaikkakin kyselyssä sana on kirjoitusasulla *voice over*.

Nykyään on tavallista, että musiikki tilataan kilpailumusiikkeihin erikoistuneelta tekijältä tilaustyönä, jolloin musiikista saadaan uniikki ja kunkin joukkueen toiveita noudattava. Kilpailu- ja esiintymismusiikkeja tekevät myös valmentajat, ja Wrightin (2002) väitöskirjassa mainitaankin lähes aina kilpailumusiikkien tekemisestä puhuttaessa, kuinka nimenomaan valmentajat muokkaavat ja tekevät musiikkeja. Myös tekemääni kyselyyn vastasi muutama valmentaja, jotka kertoivat tekevänsä itse musiikkeja valmentamalleen joukkueelle. Ammattimaisten musiikintekijöiden käyttäminen kuitenkin kasvoi Yhdysvalloissa 2000-luvulla (Wright 2002: 10) ja on myös kasvanut Suomessa myöhemmin. Harrastaessani lajia Seinäjoella vuosina 2006–2014, oli musiikin tekeminen lähes aina valmentajien tai joukkueen jonkun urheilijan vastuulla. Muuttaessani Helsinkiin vuonna 2014 ja aloittaessani urheilun kansainvälisestikin menestyneessä joukkueessa oli itsestäänselvyys tilata musiikki ammattilaiselta. Kerron musiikin tilaamisesta ja siihen vaikuttavista seikoista enemmän luvussa 2.2.4 sekä analyysiosion luvussa 5.1. Mainitsemistani kilpailumusiikin elementeistä ja niiden terminologiasta kerron lisää vielä tässä luvussa.

Kilpailumusiikin tekoon käytetään erilaisia musiikinteko-ohjelmistoja ja laitteita, kuten tietokonetta, mikrofonia ja digitaalista sekvensseri- ja äänitysohjelmistoa. Käytän itse Applen Logic Pro X -ohjelmistoa, mutta olen aiemmin käyttänyt myös Applen GarageBand-ohjelmistoa sekä Acoustican Mixcraft-ohjelmistoa. Valitut musiikkikappaleet mukautetaan ohjelmistossa kilpailumusiikkiin valittuun tempoon ja kappaleista valitaan sopivat kohdat käytettäväksi musiikkiin. Nämä kappaleiden kohdat ovat aiemmin mainitsemiani musiikkikatkelmia, joita voidaan valita eri perustein. Yleinen peruste valintaan on, että kohta on kappaleen kertosäe tai muu kohta, joka on yleensä muuta kappaletta energisempi ja tunnistettavampi osuus. Musiikkikatkelma voidaan valita myös esimerkiksi sanoitusten tai muun sopivuuden perusteella.

Kilpailumusiikin tempo on useimmin noin 145–160 iskua per minuutti, mutta tempo voi olla myös hitaampi tai nopeampi. Tempo on yleensä myös sitä nopeampi, mitä taitavampi ja kokeneempi joukkue on kyseessä. Kilpailumusiikkien tempo on noussut vuosien myötä, ja 2000-luvun alussa normaali tempo oli vielä Wrightin (2002: 55) mukaan 120–148 iskua minuutissa, keskimääräisen tempon ollessa 140 iskua minuutissa. Musiikin nopea tempo liittyy myös cheerleadingiin liitettyyn energisyyteen ja lajin yleiseen nopeatempoisuuteen (Wright 2002: 55). Koska eri musiikkikappaleet ovat eri tempoissa, sopivat ne vaihtelevasti kilpailumusiikkeihin. Jos kappaleet ovat lähellä kilpailumusiikin tempoa, ovat ne usein sopivia, mutta jos niitä täytyy nopeuttaa tai hidastaa paljon, eivät ne välttämättä ole ideaaleja kilpailumusiikkiin. Musiikin laatu heikkenee ja sanat puuroutuvat mitä enemmän kappaleen tempoa muokataan. Musiikkiteknologian kehittymisen myötä on kuitenkin päästy eroon musiikin sävelkorkeuden vaihtelusta, mikä johtui kappaleiden tempon muokkaamisesta (Wright 2002: 58). Jos ääntä nopeutetaan, sen rakenne eli ääniaallot ja niiden välit tiivistyvät. Tämä tarkoittaa, että äänen taajuus muuttuu ja tätä myötä myös äänen korkeus muuttuu. Nykyaikaiset musiikkiohjelmistot pystyvät kuitenkin huomioimaan tämän ja niillä voidaan muokata ääntä siten, ettei sen taajuus vaihtele, vaikka nopeutta muokattaisiinkin.

Kilpailumusiikissa käytetään katkelmia useammista musiikkikappaleista, jotka määrittelee useimmin musiikin tilaaja. Yleensä eri musiikkikappaleita tarvitaan kilpailumusiikin pituudesta riippuen 5–15. Tilaajat ottavat usein vaikutteita muiden joukkueiden käyttämistä musiikeista, joten samat kappaleet toistuvat usein eri joukkueiden kilpailumusiikeissa. Nämä paljon käytetyt kappaleet toimivat yleensä myös hyvin kilpailumusiikeissa, eli ne ovat tunnelmaltaan ja tempoltaan sopivia. Tilaajat saattavat toivoa kilpailumusiikkiin myös joukkueelle jollain tavoin tärkeiksi muodostuneita kappaleita. Tutkielmassa selvitän lisää erilaisia syitä valita kappaleita musiikkiin. Käytetyt musiikkikappaleet eivät ole mihinkään musiikkigenreen sidonnaisia, vaan kappaleita toivotaan laajasti metallimusiikista

balladeihin. Suosituimpia genrejä ovat kuitenkin pop, rock, hip hop ja elektroninen tanssimusiikki. Paljon toivotaan myös ikivihreitä kappaleita sekä ajankohtaisia listahittejä. Wright (2002: 56) on määritellyt aikanaan, että kilpailumusiikkiin sopivia genrejä ovat tanssimusiikki, latinalainen pop, hip hop, *booty*-musiikki¹, rock-musiikki ja erityisesti *heavy metal* -musiikki. Hän korostaa cheerleading-kilpailumusiikkien nopean tempon myös rajaavan pois genrejä, joita ovat pääosin klassinen, jazz ja reggae (Wright 2002: 56). Näihin genreihin kuuluvien kappaleiden käyttö on toki mahdollista, mutta se on usein haasteellista kilpailumusiikkien suoraviivaisen rytmin ja energisen tunnelman takia.

Kilpailumusiikkiin luodaan komppi, joka tehostaa musiikin menevyyttä ja tekee musiikkikatkelmista estetiikaltaan yhtenäisempiä. Kompin sointi ja tyyli vaihtelee musiikin tekijästä riippuen ja sitä voidaan vaihdella paljonkin saman kilpailumusiikin sisällä dramaattisen kaaren luomiseksi. Kompeissa käytetään paljon myös elektronisessa tanssimusiikissakin käytettyjä rytmityksiä ja nostatuksia, jotka luovat musiikkiin vaihtelevuutta sekä korostavat sen ja kilpailuohjelman tärkeimpiä kohtia. Käytän tutkielmassa jatkossa termiä taustabiitti, joka on suomalaisten musiikintekijöiden keskuudessa käyttämä termi ja käytin kyseistä termiä myös kyselyssä.

Muut kilpailumusiikkiin lisätyt efektit ovat usein kilpailuohjelmasta ja koreografiasta riippuvaisia ääniefektejä, joita lisätään musiikkiin riippuen siitä, mitä liikkeitä ohjelmassa esitetään. Yleisempiä käytettyjä efektejä ovat erilaiset kellojen äänet, räjähdykset, iskut, symbaalit ja laser-äänet. Eri musiikintekijät käyttävät omia efektejään, eikä efektejä ole määritelty minkään tahon toimesta. Suoritetusta liikkeestä riippuu, millainen efekti liikkeen tueksi sopii. Jos kyseessä on tarkka, yhdellä iskulla tapahtuva liike, sopii siihen myös yhden iskun mittainen tarkka efekti, kuten kello- tai iskuääni. Jos liikkeessä tapahtuu kierre, sopii siihen esimerkiksi useamman laser-äänen yhdistelmä riippuen siitä, kuinka kauan liike kestää. Käytetyt efektit määritellään kuitenkin musiikin tilaajan ja sen tekijän yhteistyössä.

Voiceovereita käytetään tehostamaan musiikin ainutlaatuisuutta ja ikään kuin kannustamaan ja edustamaan kilpailumusiikkia käyttävää joukkuetta. Ne voivat myös tukea musiikin teemaa ja tarinallisuutta. Voiceoverit sijoitetaan perinteisesti kappaleiden väliin ja ne voivat olla joko yksittäisiä sanoja tai pidempiä lauseita. Tyypillisiä voiceovereissa käytettyjä sanoja ovat joukkueen ja seuran nimet, joskus myös seuran värit tai tunnuslauseet. Myös pidempiä lauseita käytetään paljon.

¹ Booty-musiikilla viitataan 1980–1990-luvuilla suosiossa olleeseen Miami Bass -musiikkigenreen, joka on tunnettu bassovoittoisuudestaan ja rytmisyydestään (Font-Navarette 2015).

Voiceovereita suunnitellessa tärkeää ovat niiden sopivuus kyseiselle joukkueelle ja usein niiden riimit, rytmitys ja näiden tuoma flow. Nykyään voiceovereita voidaan ajatella enemmänkin jopa räppeinä ja yhä useammin pidemmät, joukkueelle suunnitellut räpit hallitsevat musiikkikatkelmien sijasta kilpailumusiikkia. Vaikka nykypäivänä voiceoverit ovat lähtökohtaisesti tiettyä kilpailumusiikkia varten äänitettyjä, painottuu niiden historia valmiiden äänitteiden, kuten elokuvista lainattujen tunnettujen sitaattien käyttöön (Wright 2002: 17–18). Teknologisen kehityksen myötä voiceovereita alettiin kuitenkin tekemään myös itse valmentajien ja tiskijukkien toimesta (Wright 2002: 74).

2.2.3 Kilpailumusiikin tilaaminen

Kilpailumusiikki tehdään joukkueen suunnitteleman kilpailuohjelman pohjalta ja usein tilaajat esittävät toiveita erilaisista elementeistä, joita toivovat musiikkiin. Näihin toiveisiin kuuluvat musiikkikatkelmat, efektit ja voiceoverit. Joillain tilaajilla on hyvin tarkkoja toiveita ja jopa valmiita ohjeita musiikin tekijälle, mutta jotkut tilaajat antavat tekijälle mieluummin täysin vapaat kädet ja saattavat kertoa tekijälle vain ohjelman rakenteen ja keston.

Musiikki on lähtökohtaisesti nelijakoista ja kuten useissa esiintymislajeissa, myös cheerleadingissa ohjelman tahti eli koreografian ajallinen rakenne määrätään laskemalla kahdeksaan. Yhteen kahdeksaan laskettuun osioon sisältyy kahdeksan iskua eli kaksi nelijakoista tahtia. Tätä kahdeksan iskun kokonaisuutta kutsutaan lajissa käsitteellä *kasi*. Suunniteltu ohjelma kirjataan tilaajan toimesta ylös yleensä musiikin tekijän määrittämälle alustalle, kuten taulukko-ohjelmaan, josta ohjelman kulkua voidaan seurata. Tätä taulukkoa kutsutaan *kasikaavakkeeksi* (Taulukko 1; LIITE 1). Musiikin tekijän valitseman ja muokkaaman kasikaavakkeen käyttäminen helpottaa ja nopeuttaa yleensä tekijän työtä, sillä tutun kasikaavakkeen tulkitsemiseen kuluu vähemmän aikaa. Musiikin tilaaja, usein joukkueen valmentaja tai musiikin tilaamisesta vastaava urheilija merkitsee taulukkoon musiikin alku- ja lopetuskohdat oikeiden iskujen kohdille sekä ohjelman eri osa-alueet sille määrättyyn sarakkeeseen. Musiikkiin halutaan yleensä efektejä kohtiin, joissa suoritetaan näyttäviä liikkeitä, jolloin nämä merkataan tiettyjen iskujen kohdille. Näin musiikin tekijä osaa sijoittaa efektin juuri oikealle iskulle. Myös musiikkikatkelmatoiveet merkitään niille varattuun sarakkeeseen niiden kasien kohdalle, jolle kyseinen musiikkikatkelma halutaan. Usein tietystä kappaleesta toivotaan tiettyä kohtaa, jolloin musiikin tilaaja merkitsee myös kappaleesta toivotut sekunnit sekä musiikkikatkelmassa laulettu sanat taulukkoon. Myös voiceover-toiveet sijoitetaan sille varattuun

sarakkeeseen oikean kasin tai iskun kohdalle. Aina musiikin tilaajalla ei kuitenkaan ole tarkkoja toiveita, jolloin toivotut musiikkikappaleet ja voiceoverit saattavat olla vain allekkain listattuna ilman järjestystä tai tarkempia toiveita tai niitä ei ole ollenkaan.

KASI	1	2	3	4	5	6	7	8	Osa-alue	Kappaletoive	Sekunnit	Sanat	Voiceoverit
INTRO													
1													
2													
3													
...													

Taulukko 1. Esimerkki kilpailumusiikin suunnitteluun käytettävästä taulukosta eli kasikaavakkeesta.

Taulukossa 1 on kuvattuna esimerkki kilpailumusiikin tilauksen yhteydessä käytettävästä kasikaavakkeesta. Täydellinen kasikaavake lisätietoineen löytyy liitteistä (LIITE 1). Todellisuudessa kasikaavake on ylläolevaa esimerkkiä leveämpi, jolloin soluihin mahtuu tarvittaessa pidempiäkin tekstinpätkiä. Leveys suunnassa numerot 1–8 tarkoittavat yhtä kasia. Taulukon vasemmalla sivulla allekkain olevat numerot tarkoittavat kyseisen kasin järjestyslukua. Myös alaspäin kaavake jatkuu niin pitkään, kuin kaseja ohjelmassa riittää. Kilpailuohjelmien nykyisten aikarajoitusten mukaan kaseja voi olla kilpailusarjasta riippuen noin 17–43. Laskut etenevät vasemmalta oikealle, ylhäältä alas. Numeroiden kohdalla oleviin sarakkeisiin merkitään ohjelmassa tapahtuvat liikkeet. Taulukon oikealla puolella oleviin sarakkeisiin merkitään kilpailumusiikkiin liittyviä toiveita. Kasikaavakkeeseen voidaan kirjata myös lisätietoja liittyen esimerkiksi musiikin tempoon, sovittuun hintaan ja aikatauluun (LIITE 1).

Musiikin tilaaja voi lähettää musiikin tekijälle myös videon joukkueen kilpailuohjelmasta. Videota voidaan käyttää taulukon tukena tai musiikki voidaan tehdä myös perustuen pelkkään videoon. Videon käyttämisessä on kuitenkin usein muutamia haasteita: Kilpailuohjelma pitää olla harjoiteltuna niin hyvin, että musiikin tekijälle ei jää epäselväksi, mitä liikkeitä suoritetaan milläkin laskulla. Koska musiikki tilataan usein kilpailukauden alussa, on harvinaista, että joukkue osaisi ohjelman niin hyvin, että musiikin tekeminen tarkasti pelkän videon perusteella onnistuisi. Ohjelma voidaan esittää videolla myös *mallaten* tai *markkeeraten*, eli esittää ohjelma niin, että oikeita liikkeitä ei tehdä kokonaisuudessaan, vaan ne esitetään esimerkiksi käsiliikkeiden avulla. Mallauksessa urheilijat

kuitenkin siirtyvät ohjelmassa oikeille paikoilleen joka osa-alueella. Tällöin ohjelmasta ja siinä suoritettavista taidoista saadaan myös melko hyvä kokonaiskuva ja musiikin tekijä näkee, millä laskulla mikäkin liike tapahtuu. Toinen haaste tällaisissa videoissa on, että jos ne halutaan synkronoida musiikkiohjelmistossa oikeaan tempoon, on videot kuvattava siten, että taustalla käytetään musiikkia, jonka tempo ei vaihtele. Joukkueen tulee myös suorittaa ohjelma musiikin tempoon. Olen saanut joitain kilpailumusiikkien tekijänä joskus videoita, joissa on kyllä oikeatempoinen musiikki taustalla, mutta urheilijat tai valmentajat laskevat kaseja musiikin päälle joko liian nopeasti tai hitaasti. On myös ohjelman suorittamisen kannalta tärkeää opettaa rytmien tunnistamista ja musiikkiin laskemista cheerleadereille jo mahdollisimman nuorena. Musiikkia tilatessa, on paras tapa siis lähettää musiikintekijälle sekä kasikaavake että hyvin tehty video ohjelmasta. Tällöin musiikin tekijä saa taulukosta tietoonsa huolella suunnitellun ohjelman oikeat laskut ja voi tarkistaa videolta millaisia liikkeitä ohjelmassa suoritetaan, sillä joskus liikkeiden sanallistaminen on haastavaa.

2.3 Aiempi tutkimus

Cheerleadingista on tehty paljon tutkimusta muun muassa lääketieteen ja fysioterapian aloilla (ks. Beaudin ym. 2017; Beleza ym. 2020; Laudner ym. 2013), sillä lajissa tapahtuu paljon loukkaantumisia. Myös liikuntatieteen (ks. Nakajima & Josepha 2013) sekä sosiologian ja sukupuolentutkimuksen (ks. Grindstaff & West 2010; Johnson 2015) aloilla cheerleadingia on tutkittu melko paljon, mutta musiikintutkimuksessa aihe on vielä uusi. Kuten johdannossa mainitsin, on Yhdysvalloissa, josta laji on lähtöisin, cheerleading-musiikista tehty hyvin kattava väitöskirja. Mary Catherine Wrightin (2002) väitöskirja kattaa kilpailumusiikkien muotoutumiseen johtaneiden tekijöiden ja ilmiöiden analyysia. Teos kertoo kilpailumusiikkien historiasta ja sitä, millaisia kilpailumusiikit ovat olleet 2000-luvun taitteessa. Väitöskirja on kirjoitettu lähes kaksikymmentä vuotta sitten, mikä on otettava huomioon siinä, että kaksikymmentä vuotta on erittäin pitkä aika nopeasti kehittyvässä urheilulajissa sekä musiikkiteknologisessa kehityksessä. Teos on kuitenkin edelleen tärkeä kilpailumusiikkien historian kannalta ja kilpailumusiikeissa on paljon tekijöitä, jotka eivät ole ajan myötä muuttuneet. Aionkin käyttää kyseistä teosta verrokkina kyselystä saamiini vastauksiin sekä omiin kokemuksiini musiikin tekijänä. Väitöskirjaansa pohjaten Wright (2013) on myös kirjoittanut cheerleading-musiikista luvun Jacqueline Edmondsonin toimittamaan teokseen *Music in American Life: An Encyclopedia of the Songs, Styles, Stars, and Stories that Shaped our Culture*.

Anthony Batemanin ja John Balen (2008) toimittamassa teoksessa *Sporting Sounds: Relationships Between Sport and Music* käsitellään laajasti musiikin ja urheilun yhteyksiä sekä urheiluun liittyviä ääniä, kuten yleisöstä kantautuvaa melua ja taputusta. Musiikkia urheilussa pidetään usein itsestäänselvyytenä ja sen merkitystä urheilusuorituksessa aliarvioidaan. Teoksessa pyritäänkin tuomaan esiin musiikin ja äänten tärkeyttä urheilussa. Mielenkiintoinen maininta oman tutkielmani kannalta on se, kuinka musiikki on joillekin urheilulajeille, kuten taitoluistelulle ja monille voimistelulajeille välttämätöntä eli kuuluu niiden lajipiirteisiin (Bale & Bateman 2008: 2). Sama musiikin välttämättömyys pätee myös cheerleadingiin, mikä tulee ilmi myös tekemästäni kyselystä. Lähimmäksi omaa tutkielmaani osuukin teoksen neljäs luku ”Music and figure skating” (Forberg ym. 2008), jossa käsitellään taitoluistelussa käytetyn musiikin vaikutusta kilpailusuorituksen arviointiin ja näin oikeanlaisen musiikin valitsemista. Taitoluistelukilpailuissa käytettävälle musiikille on tiukat ehdot ja jokaista kohtaa ohjelmasta arvioidaan myös suhteessa valittuun musiikkiin (Forberg ym. 2008: 89–91). Taitoluistelu- ja cheerleading-musiikit ovat keskenään hyvin erilaisia, mutta musiikkien tavoitteet esitysten taide- ja viihdearvon nostajina ovat samat.

Suomessa musiikin ja urheilun yhdistävää pioneeritutkimusta on tehnyt Kaj Ahlsved (2017), joka on kirjoittanut väitöskirjan otsikolla *Musik och sport: En analys av musikanvändning, ljudlandskap, identitet och dramaturgi i samband med lagsportevenemang*. Artikkeliväitöskirjassaan hän tutkii äänimaisemien rakentumista jääkiekossa, jalkapallossa ja pesäpallossa, musiikin funktioita jääkiekossa, urheiluun liittyvän musiikin medioitumista sekä musiikkikulttuurin muodostumista Suomen miesten jääkiekkomaajoukkueen ympärille. Palloilulajeille musiikki ei ole välttämätöntä ja tutkimukset painottuvatkin yleisön ja musiikin suhteeseen. Ahlsved on havainnut, että urheilutapahtumissa soitettava musiikki ei pelkästään tee tapahtuman äänimaisemasta miellyttävämpää, vaan aktivoi myös yleisöä pitämään ääntä. Urheilun kontekstissa tämä saattaa luoda rituaaleja ja sitä kautta olla mukana rakentamassa ihmisten identiteettejä. Musiikin luoma tunnelma on yleisin syy siihen, miksi musiikkia käytetään urheilun yhteydessä. Ahlsved ei kuitenkaan ole pyrkinyt selittämään sitä, mitä tunnelmalla tarkoitetaan ihmisten puheissa, vaan hän on pyrkinyt ymmärtämään tunnelman merkityksiä tutkimalla musiikkikäytäntöjä, jotka vaikuttavat äänimaiseman muutokseen, dramaturgiaan ja identiteettien rakentumiseen. (Ahlsved 2017: 72.) Myös omassa tutkielmassani koen tarkoituksenmukaisemmaksi tutkia musiikkiin liittyviä urheilukulttuurisia käytäntöjä ja merkityksiä, jotka ilmenevät ihmisten kertomuksista, kuin tutkia esimerkiksi psykologisesti näiden merkitysten muodostumista ihmisten mielissä.

Ken McLeod (2016) on tutkimuksessaan selvittänyt, kuinka populaarimusiikki ja urheilu yhdistyvät sekä kuinka identiteettejä rakennetaan ja reflektoidaan kulttuurisesti hybridisoituneessa maailmassamme. Sen lisäksi, että hän toteaa urheilun ja musiikin vaikuttavan toistensa esityksellisiin ja esteettisiin sisältöihin etenkin esiintymislajeissa, hän alleviivaa musiikin olevan iso tekijä siinä, mitä tulee mallioppimiseen etenkin tasa-arvokysymyksissä. On muistettava, että musiikilla voidaan vaikuttaa vallalla oleviin käsityksiin ja rakenteisiin. (McLeod 2016: 225.) Myös cheerleadingissa kilpailumusiikit ovat joukkueiden identiteettien rakentajia, ja mahdollisuus tuoda esiin erilaisia sanomia niiden kautta on olemassa. Koska tutkielmani päätavoite on tuoda esiin kilpailumusiikkien erilaisia merkityksiä, sivuan hieman myös niiden kulttuurisia ja poliittisiakin merkityksiä.

Petri Laukka ja Lina Quick (2013) ovat julkaisseet kyselytutkimuksen musiikin tunne- ja motivaatioperäisestä käytöstä urheilun yhteydessä, jossa selvitettiin ruotsalaisten huippu-urheilijoiden suhdetta musiikkiin ja sitä, kuinka he käyttivät musiikkia urheilunsa tukena. Tutkimustulokset osoittivat, että useimmiten urheilijat kuuntelevat musiikkia valmistautuessaan suoritukseen sekä alkulämmittelyn ja harjoittelusessioiden aikana. Yleisimmät motiivit musiikin kuuntelulle olivat aktivoituminen ennen suoritusta, positiivinen vaikutus suoritukseen, motivaation parantaminen, suoritustasojen nosto ja flow-tilan kokeminen. Urheilijat raportoivat myös, että heillä on pääosin positiivisia tunteita urheilussa käytettävän musiikin suhteen. Yleisesti tulokset viittaavat siihen, että urheilijat käyttivät musiikkia merkityksellisillä tavoilla helpottaakseen harjoitteluaan ja urheilusuoritustaan. (Laukka & Quick 2013: 198.)

Jürgen Beckmann ja Anne-Marie Elbe (2015) ovat kirjoittaneet kirjan *Sport Psychological Interventions in Competitive Sports*, josta löytyy oma alalukunsa musiikille. Kappaleessa käsitellään musiikin vaikutuksia urheilusuoritukseen ja tulokset kertovat, että musiikki voi vähentää väsymystä, lisätä psykologisen aktiivisuuden ja vireyden määrää, vaikuttaa fysiologiseen rentoutumisvasteeseen, parantaa motorista koordinaatiota sekä nostaa mielialaa. Tutkimuksessa annetaan myös esimerkkejä erilaisten tempojen ja musiikkityylien käytöstä eri urheilulajeissa sekä mainitaan, että urheilijat voivat käyttää kilpailuun valmistautumisessa heille sopivaa musiikkia. Musiikki voi myös auttaa urheilijaa unohtamaan yleisön ja keskittymään suoritukseen, sekä tuoda tälle voimaa ja itseluottamusta. (Beckmann & Elbe 2015: 178–179.)

Serena Facci (2016) on tutkinut italialaisissa kuntokeskuksissa käytettyä musiikkia ja sitä, miten musiikki vaikuttaa ihmisiin ja kuinka tämän perusteella valitaan, millaista musiikkia keskuksissa käytetään eri tilanteissa. Joillain kuntoilijoilla musiikki vaikuttaa suoraan liikkeiden tehokkuuteen ja

joillain liikuntakokemuksen laatuun. Facci esittelee myös termin musikalisaatio², joka viittaa siihen, kuinka musiikin avulla voidaan tehdä kuntosalilla tehtävistä, joidenkin mielestä tylsistä ja toisteisista liikkeistä hausempia. Hänen haastattelemansa kuntosaliohjaaja taas kertoi, että kilpailullisissa lajeissa tärkeintä on voittaminen. Kuntosalin tapauksessa kyseessä on fitnessurheilu, joka ei ole kovinkaan hektinen laji. Tällöin musiikilla voidaan luoda tunnelmaa, jonka avulla harjoitteluun saadaan koheesiota ja voimaa. (Facci 2016: 144.)

Thomas Carter ja Ben Powis (2018) ovat tutkineet urheiluun liittyviä ääniä ja niiden vaikutusta sekä urheilijoihin että urheilun katsomiseen artikkelissa ”Sporting Sounds”. Tämä tutkimus keskittyy enimmäkseen urheilutilanteissa esiintyviin äänimaisemiin, joihin liittyvät vahvasti urheilijoiden ja yleisön muodostamat ruumiillistuneet äänet. Äänimaisemat ja äänet muokkaavat sosiaalisen todellisuutemme elettyä kokemusta, johon myös urheiluun liittyvät kokemukset kuuluvat. (Carter & Powis 2018: 397.) Näkökulma on mielenkiintoinen, sillä myös cheerleadingissa äänimaisemaa hallitsevat kilpailumusiikin lisäksi sekä yleisön äärimmäisen kovaääninen, joskus jopa musiikin kuulemista häiritsevä kannustus että joukkueen sisällä tapahtuva puhe ja kannustus.

Miikka Laihonen (2012) on tehnyt pro gradu -tutkielman Jyväskylän yliopiston musiikkikasvatuksen ohjelmassa otsikolla *Onko hyvä flow? : mikä tekee musiikista ja urheilusta vaivan arvoista*. Laihonen selvittää tutkielmassaan sekä musiikkia harrastavan urheilijan että urheilua harrastavan muusikon suhdetta ja motivaatiota näiden eri alojen tekemiseen. Tutkielmassa käy ilmi, että musiikki ja urheilu ovat hyvin samankaltaisia saavutettavan flow-tilan kannalta. Tutkielman haastateltavat myös kertovat, että urheilu tukee haastateltavien muusikkoutta. Oman tutkielmani tarkoitus on tässä suhteessa selvittää päinvastainen seikka: Miten musiikki voi tukea urheilua? Huomioon on kuitenkin otettava se, että tutkittavat urheilulajit eroavat toisistaan.

Suurin osa mainitsemastani aiemmasta tutkimuksesta sijoittuu yleisesti urheilun ja musiikin väliseen suhteeseen eri näkökulmista. Oma tutkimukseni keskittyy yksittäisen urheilulajin tutkimukseen, jossa esittäminen on hyvin suuressa roolissa ja musiikki on osa kilpailusuoritusta. Vaikka tutkimukseni on osa musiikin ja urheilun laajempaa tutkimusaluetta, on se myös lisäys cheerleadingia muilla aloilla käsittelevään tutkimukseen.

² Eng. *musicalization* (suom. H.M.P.).

3 Tutkimusasetelma

Tämä luku kattaa tutkielman metodologiseen muodostumiseen ja luonteeseen vaikuttavat seikat. Esittelen tutkielman päätutkimuskysymyksen sekä lisäkysymykset luvussa 3.1. Käytetyn aineiston ja sen tuottamismenetelmän, eli cheerleadereille tekemäni kyselytutkimuksen ja siihen liittyvät perustiedot esittelen luvussa 3.2. Esittelen samalla myös tutkielmassa taustatietona käytetyt lisäaineistot. Analyysiosiossa käytettävistä tutkimusmenetelmistä kerron luvussa 3.3. ja tutkijan positiosta luvussa 3.4.

3.1 Tutkimuskysymys

Tutkimus käsittelee cheerleadingiin kuuluvan kilpailumusiikin erilaisia merkityksiä cheerleadereille ja osittain myös valmentajille. Merkitysten lisäksi koen tärkeäksi avata musiikin teko- ja tilausprosessia, joiden avulla saadaan kokonaisvaltaisempi kuva kilpailumusiikeista. Tutkimus tuottaa uutta tietoa musiikin roolista ja merkityksestä cheerleadingissa sekä musiikin ja urheilun, erityisesti esittävän kilpaurheilulajin suhteista. Uutta tietoa etsimällä ja sitä jakamalla voidaan kilpailumusiikkien suunnittelu- ja tekoprosessia myös jatkossa kehittää tehokkaammaksi ja enemmän tilaajan toiveita sekä tarpeita vastaavaksi. Päätutkimuskysymys on: Mitä merkityksiä cheerleading-kilpailuohjelmassa käytetyllä kilpailumusiikilla on cheerleadereille? Lisä- ja tarkentavina kysymyksinä tutkielmassa käytetään seuraavia kysymyksiä: Mitkä elementit kilpailumusiikissa ovat merkittävämpiä ja mitkä vähemmän merkittäviä urheilijoiden näkökulmasta? Mitkä tekijät kilpailumusiikissa motivoivat urheilijoita suoriutumaan paremmin kilpailuohjelmassa? Mikä merkitys musiikilla on yhteisöllisyyden ja joukkuehengen kannalta? Millä perusteella kilpailumusiikin tilaajat valitsevat musiikin tekijän? Miksi musiikin personointi ja kustomointi omalle joukkueelle sopivaksi on niin tärkeää? Miksi soiva musiikki on tärkeää cheerleadingin ja ylipäätään urheilun kannalta?

Kyselytutkimuksen vastausten avulla näistä kysymyksistä muodostuu kokonaisuus, joka auttaa luomaan yleiskuvan kilpailumusiikeista cheerleadingissa. Cheerleadereiden vastaukset auttavat suomalaisia kilpailumusiikkien tekijöitä kehittämään omaa toimintaansa ja muokkaamaan musiikkeja kohti urheilijoiden mieltymyksiä. Musiikin tekijän näkökulma auttaa myös tilaajia kiinnittämään musiikin tilaamiseen ja suunnitteluun liittyviin asioihin enemmän huomiota, mikä helpottaa

yhteistyötä. Kilpailumusiikkien kehitys vaikuttaa omalta osaltaan suomalaisen cheerleadingin kehitykseen ja rooliin lajin edelläkävijänä.

3.2 Kyselytutkimus cheerleadereille

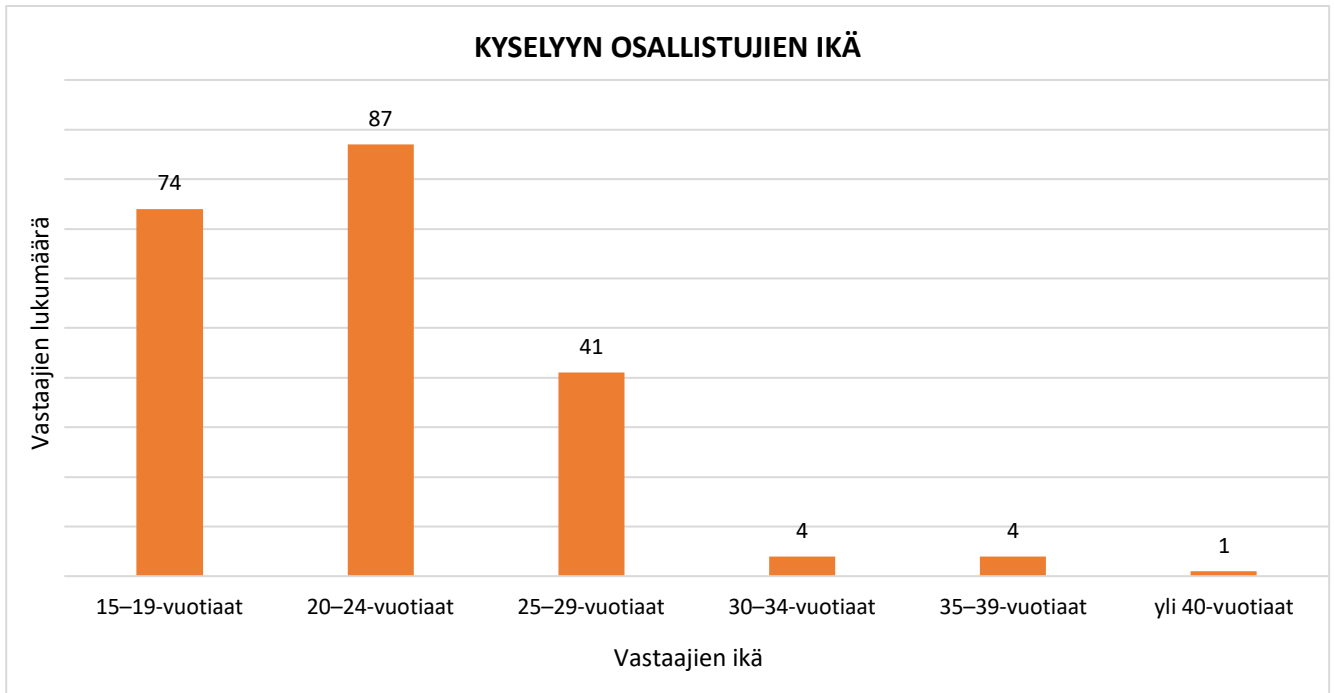
Tutkielman pääaineistona käytän kyselytutkimusta (LIITE 2), jonka suunnittelin ja toteutin yli 15-vuotiaille cheerleadingia harrastaville ja sitä aiemmin harrastaneille tammikuussa 2021. Kyselytutkimuksen tuottaman datan ohella hyödynnän tutkimuksessani myös cheerleading-kilpailumusiikkeja koskevia YouTube-videoita sekä Suomen Cheerleadingliiton kilpailusääntöjä (2021) ja arvostelukaavakkeita (A 2020; B 2020), joiden avulla tuon esiin kilpailumusiikin vaatimuksia sekä kiinnostavia näkökulmia kilpailumusiikin erilaisista käyttötavoista. Käytin kyselyn alustana Helsingin yliopiston E-lomake-verkkosivustoa. Julkaisin linkin kyselyyn sekä henkilökohtaisilla Facebook- ja Instagram-tililläni että Instagram-tilillä, jota käytän kilpailumusiikkien tekijänä. Jaoin linkin kyselyyn myös WhatsApp-viestintäsovelluksessa muutamalle cheerleadingia harrastavalle ystävälleni ja yhdelle cheerleading-joukkueelle, jonka toiminnassa olen ollut mukana syksyllä 2020. Jotkut näistä tahoista myös jakoivat julkaisua edelleen ainakin Instagramissa ja WhatsAppissa. Pidin kyselyä auki noin viikon ajan, jonka aikana sain siihen 211 vastausta. Tein Facebookissa ja Instagramissa yhden muistutuskierroksen ennen lomakkeen sulkemista. Vaikka tiesin, että saan sosiaalisen median ja ystäväni avulla linkin monien cheerleadereiden saataville, yllätti vastausten runsas määrä minut positiivisesti. Aineistosta tuli siis erittäin laaja, enkä tässä tutkielmassa millään voi käsitellä kaikkia kyselyn osa-alueita ja saamiani vastauksia yhtä syvällisesti. Jätin analyysiosionista myös kokonaan pois kyselyn ensimmäisen aihealueen vastaukset, jotka käsittelevät musiikin merkitystä yleisesti ilman kilpailumusiikin kontekstia. Tämä kysymys toimi hyvin kyselyyn virittävänä johdatuksena, mutta vastaukset poikkeavat suuresti tutkielman muusta aineistosta, koska ne eivät liittyneet suoraan cheerleadingiin ja näin ollen tutkimuskysymykseen.

Kiinnitin kyselyä tehdessäni huomiota siihen, että kyselyyn olisi mahdollisimman nopeaa ja helppoa vastata, sekä siihen, että se tarjoaisi mahdollisuuden vastata kysymyksiin myös omin sanoin sekä monivalintavastausten ohella että niitä täydentäen. Lähes jokainen kysymys sisälsi siis vastausvaihtoehtoja sekä mahdollisuuden täydentää omaa vastaustaan tai selittää sitä tarkemmin. Osa vastaajista vastasi vain monivalintavastauksilla, mutta enemmistö vastasi myös tyhjiin vastauskenttiin, joihin sai vastata omin sanoin. Kysely koostui perustietojen täyttämisen lisäksi

viidestä eri osiosta, joissa kussakin oli 2–6 kysymystä. Näistä analysoin tutkielmassa 16 kysymystä. Kysymykset ja niihin tulleet vastaukset limittyivät osittain, sillä aiheet liittyivät toisiinsa. Pyrin tutkielmassa kuitenkin jaottelemaan ja painottamaan eri aiheita, vaikka joissain luvuissa esiintyykin toistoa.

Kysyin vastaajilta kyselyn alussa joitain perustietoja, jotta saisin paremman kuvan kohderyhmästä. Kysytyjä perustietoja ovat vastaajien ikä, sukupuoli sekä cheerleadingin harrastusvuosien määrä. Halutessaan vastaajat saivat myös kertoa asuinpaikkakuntansa. Vastaajien tuli myös hyväksyä kohta, jossa he vakuuttavat olevansa 15-vuotiaita tai vanhempia. Ikään perustuva rajaus johtuu siitä, että alle 15-vuotiaiden vanhemmilta olisi saatava lupa tutkimukseen osallistumiseen. Koska cheerleading on nykyään naisvoittoinen laji, oli hypoteesini se, että saan vastauksia suurimmaksi osaksi naisilta. Arvaukseni osui oikeaan, ja 206 kyselyyn vastanneista ilmoittikin olevansa sukupuoleltaan nainen. Vastaajista neljä ilmoitti sukupuolekseen mies ja yksi muu. Jos laji joskus muuttuu tasajakoisemmaksi sukupuolen suhteen, voitaisiin tarkastella sitä, muuttuvatko vastaukset suhteessa vastaajien sukupuoleen. Vaihtoehtoisesti tutkimus voitaisiin tehdä jo nyt muiden kuin naisten keskuudessa, mutta otanta luultavasti ei olisi yhtä suuri kuin tässä tutkielmassa.

Kyselyyn osallistujien ikä oli jakautuneempaa, vaikka suurin osa vastaajista olikin 15–29-vuotiaita. Taulukossa 2 on eriteltyä vastaajien ikäjakauma. Minulla on tiedossa jokaisen vastaajan tarkka ikä, mutta koska useammassa ikäluokassa oli vain yksi vastaaja, koin taulukossa esitetyn ryhmittelyn järkevämmäksi sekä vastaajien yksityisyyden että taulukon selkeyden vuoksi. En lajittele vastauksia iän mukaan, joten tärkeimmät tekijät ikäjakaumassa ovat sen keskiarvo, joka on 21,7 vuotta ja keskihajonta, joka on 4,8. Ikäjakauman muodostumiseen vaikuttanee kyselyn jakaminen omilla sosiaalisen median alustoillani. Nuorten vastaajien määrää selittänee myös se, että lajia harrastetaan aktiivisesti nuorempana. Koska laji on Suomessa melko uusi, ei lajia harrastavia tai sitä aiemmin harrastaneita yli 40-vuotiaita ole vielä useita.

Taulukko 2. Kyselyyn osallistujien ikä.

Vastaajien harrastusvuosien keskiarvo on 8,3 vuotta. Vastaajilla on siis varmasti paljon kokemusta ja mielipiteitä siitä, miten kilpailumusiikit vaikuttavat urheiluun. Vastaajista 150 kertoi asuinpaikkakuntansa. Tämän perusteella vastaajia oli eniten Helsingistä (58) ja toiseksi eniten Seinäjoelta (21). Tämä ei yllätä, sillä olen itse harrastanut cheerleadingia näissä kahdessa kaupungissa ja kyselyyn luultavimmin osallistui lähtökohtaisesti henkilöitä, jotka tunnen cheerleadingin kautta. Useita vastaajia oli myös Tampereelta (14), Espoosta (13), Vantaalta (13) ja Jyväskylästä (13). Näissä kaikissa kaupungeissa on aktiivista cheerleading-toimintaa ja useat Espoossa ja Vantaalla asuvat harrastavat lajia myös jossain Helsingin kolmesta isosta cheerleading-seurasta. Vastauksia tuli myös useista muista kaupungeista ja kunnista, mutta en erittele vastaajamääriä erikseen, sillä vastauksia tuli alle viisi paikkakuntaa kohden. Näitä paikkakuntia olivat: Lahti, Oulu, Turku, Kouvola, Kuopio, Pori, Kauhava, Kangasala, Järvenpää, Rovaniemi, Asikkala, Ilmajoki, Hämeenlinna ja Kurikka. Paikkakuntien suuri määrä kertoo cheerleadingin laajasta suosiosta ja levittäytymisestä ympäri Suomen.

Kyselyn tiettyihin kysymyksiin ja niiden vastauksiin viitataan numeroilla, jotka lisäsin aineistoon jälkikäteen selkeyden vuoksi. Kysymyksiä ei siis oltu numeroitu vielä silloin, kun keräsin vastauksia kyselyyn. Taulukoiden ja kysymysten numerot määrittelen erikseen, sillä en ole tehnyt kaikkien kysymysten vastauksista taulukkoa, johon viitata. Taulukot ovat havainnollistamassa etenkin monivalintavastausten tuloksia, mutta avointen vastausten tuloksiin viitataan ainoastaan kysymysten

numeroilla. En siis erottele kyselyn yksittäisiä vastauksia numeroin, vaan viittaan niihin vain kysymyskohtaisesti, minkä perusteella yksittäiset vastaukset ovat löydettävissä aineistosta.

3.3 Tutkimusmenetelmät

Tutkielman aineiston analyysimenetelmänä toimii pääosin kvalitatiivinen, temaattinen sisällön analyysi. Koska aineiston otoskoko on yli kaksisataa, voidaan tutkielmassa käyttää myös joitain kvantitatiivisia tutkimusmenetelmiä ja tehdä vertailuja, päätelmiä sekä yleistyksiä vastausten perusteella. Etenkin monivalintakysymysten vastauksia voidaan yhdistellä ja strukturoida yleiskuvien saamiseksi. Tutkielmasta voidaan muodostaa fenomenografia, joka valaisee ihmisten käsityksiä kilpailumusiikeista. Fenomenografialla tarkoitetaan ilmiöistä kirjoittamista ja menetelmänä sen avulla voidaan tutkia erityisesti ihmisten kokemuksia eri ilmiöistä (Metsämuuronen 2011: 112). Analyysin painopisteenä on ymmärtää ja jäsentää ihmisten kokemuksia löytäen niistä johdonmukaisia merkityksiä.

Aineistoa analysoitaessa on otettava huomioon aineiston keruutapa. Ihmiset ovat saaneet vastata kyselyyn anonymisti, kirjoittamalla ja ilman tutkijan läsnäoloa, joten olosuhteet eroavat huomattavasti esimerkiksi haastatteluista. Lisäkysymysten esittäminen ei ole ollut myöskään mahdollista, joten on huomioitava myös mahdollisuus siitä, että vastaajat voivat ymmärtää kysymykset eri tavoin. Koska kyselyyn vastaaminen oli vapaaehtoista, on siihen vastannut suurimmilta osin henkilöitä, joille musiikki ja kilpailumusiikit ovat edes jossain määrin tärkeitä, mikä selviää myös kysymyksen ”Oletko kiinnostunut cheerleading-kilpailumusiikeista?” vastauksista. Vastaajista 156 vastasi ”Kyllä, olen kiinnostunut oman joukkueeni musiikin lisäksi myös muiden joukkueiden musiikeista” ja 47 vastasi ”Kyllä, mutta olen kiinnostunut vain oman joukkueeni musiikista”. Vain neljä kyselyyn osallistunutta vastasi ”Ei, kilpailumusiikit eivät kiinnosta minua” ja toiset neljä osallistujaa jättivät kokonaan vastaamatta tähän kysymykseen. Vaikka muutama poikkeus löytyy, eivät sellaiset henkilöt, joilla ei ole mielipidettä aiheeseen tai eivät koe sitä merkitykselliseksi, ole siis aikaansa kyselyyn vastaamiseen käyttäneet.

3.4 Tutkijan positio

Olen itse harrastanut cheerleadingia aktiivisesti noin 11 vuoden ajan vuosina 2006–2017 ja tehnyt cheerleading-musiikkeja vuodesta 2009 alkaen. Koska olen myös valmentanut useita joukkueita sekä kilpaillut pienemmillä ryhmillä, joilla ei ole ollut erillistä valmentajaa, joka tekisi musiikin, tuli kilpailu- ja näytösmusiikkien tekeminen tarpeelliseksi ja otin sen vastuulleni. Musiikillinen harrastuneisuuteni sekä kiinnostukseni teknologiaa kohtaan auttoi minut aikoinaan alkuun musiikkien suunnittelussa ja miksaamisessa. Olen suurimmaksi osaksi opetellut itse ohjelmistojen käyttöä ja ottanut vaikutteita muiden tekijöiden musiikeista. Äänittämiseen ja äänen teknologiseen tulkintaan olen saanut kuitenkin apua ja varmuutta joidenkin musiikkitieteen opintoihin sisältyvien kurssien myötä vuodesta 2016 alkaen. Olen myös saanut paljon vinkkejä musiikkia tekeviltä ja musiikkiohjelmistoja käyttäviltä ystäviltäni. Vuonna 2014 aloin tehdä musiikkeja myös muiden kuin oman seurani joukkueille, minkä jälkeen olen tehnyt vuosittain musiikkeja muutamille joukkueille. Olen myös tehnyt jonkin verran yhteistyötä toisen suomalaisen kilpailumusiikkien tekijän Teemu Jefremoffin kanssa, joka tekee hyvin suuren osan suomalaisten cheerleading-joukkueiden kilpailumusiikeista.

Tutkielmani aihe on siten itselleni hyvin henkilökohtainen ja tuttu, joten kokemuksesta tietoa on tutkielmassa hyödynnetty paljon. Positioni sekä kentällä että nyt kilpailumusiikkien tutkijana edesauttaa aiheen syvempää tarkastelua, ja se on myös mahdollistanut cheerleadingissa ja cheerleading-musiikkien teossa käytettävien erikoiskäsitteiden hyödyntämisen ja soveltamisen musiikintutkimukselliseen käyttöön. Pyrin selventämään tutkielman aihepiiriä ja sen ymmärrettävyyttä selittämällä nämä erikoistermit perusteellisesti.

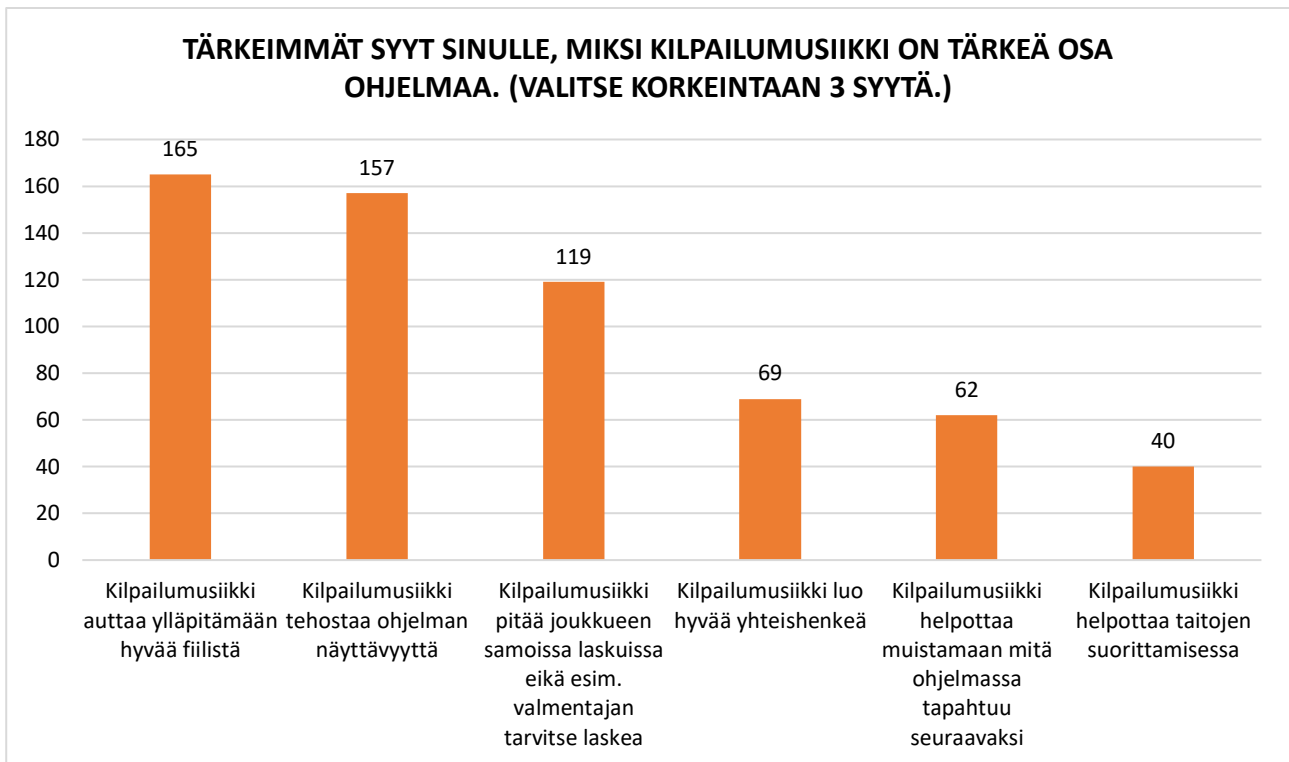
4 ”Musiikista saa tahdonvoimaa ja hyvää fiilistä” – Kilpailumusiikin erilaiset merkitykset cheerleadereille

Tässä luvussa esittelen ja analysoin cheerleadereille teettämäni kyselyyn tulleita vastauksia. (Kilpailumusiikin merkitys cheerleadingissa 2021; LIITE 2) Jaottelen kyselyn aiheet alalukuihin ja pyrin löytämään koherentteja vastauksia esittämiini tutkimuskysymyksiin teemoittelemalla kyselyyn tulleita vastauksia. Kyselyn lähtökohtana oli saada siihen mahdollisimman useita vastauksia ja sen myötä pyrkiä löytämään toistuvia ja samankaltaisia vastauksia, jotta voisin luoda yleiskuvan siitä, millaisia merkityksiä cheerleadingia harrastavat ja sitä aiemmin harrastaneet antavat kilpailumusiikeille. Koska vastauksia kyselyyn tuli yhteensä 211, voidaan määrän perusteella tehdä jo jonkinlaisia yleistyksiä ja löytää vastauksista yhtenäisiä linjoja. Analyysin tukena käytän sekä tutkimuskirjallisuutta että omaa asiantuntijuuttani tarpeen vaatiessa.

Ensimmäinen alaluku 4.1 käsittelee kilpailumusiikin tarpeellisuutta ja tärkeyttä yleisesti. Keskityn ensisijaisesti urheilijoiden henkilökohtaiseen kokemukseen, mutta sivuan myös kilpailumusiikin merkitystä kilpailuohjelman katsojille. Luvussa 4.2 käsitteelen kilpailumusiikin eri elementtejä ja selvitän, mitkä niistä ovat cheerleadereille tärkeimpiä ja mitkä vähemmän tärkeitä. Luvussa 4.3 syvennyn tarkemmin siihen, miten kilpailumusiikki vaikuttaa yksilön urheilusuoritukseen ja selvitän urheilumotivaatiota tukevia musiikillisia tekijöitä. Luvussa 4.4 pohdin sitä, miten kilpailumusiikki vaikuttaa joukkueen yhteishenkeen.

4.1 Miksi kilpailumusiikkia tarvitaan?

Yksi kyselyn tärkeimmistä kysymyksistä tutkimuskysymykseni kannalta on se, jossa vastaajat saavat kertoa tärkeimmät syyt sille, miksi cheerleading-kilpailumusiikki on tärkeä osa ohjelmaa (Kysymys 1; Taulukko 3). Vastausvaihtoehtoina oli kuusi eri vastausta, joista vastaaja sai kuitenkin valita korkeintaan kolme tärkeimmiksi kokemaansa vaihtoehtoa. Yhdessä vastausvaihtoehdosta käytän puhekielistä sanaa *fiilis*, joka toistuu useamman kerran sekä kyselyssä että siihen tulleissa vastauksissa. Kielitoimiston sanakirjan (2020) mukaan sillä tarkoitetaan tunnelmaa, tuntua, mielialaa tai mielenvirettä. Fiilis on sanana tutkielman aiheeseen sopiva ja sen käyttö on perusteltua, sillä se voi kuvata samaan aikaan sekä yleistä tunnelmaa että yhden ihmisten kokemaa tunnetta.

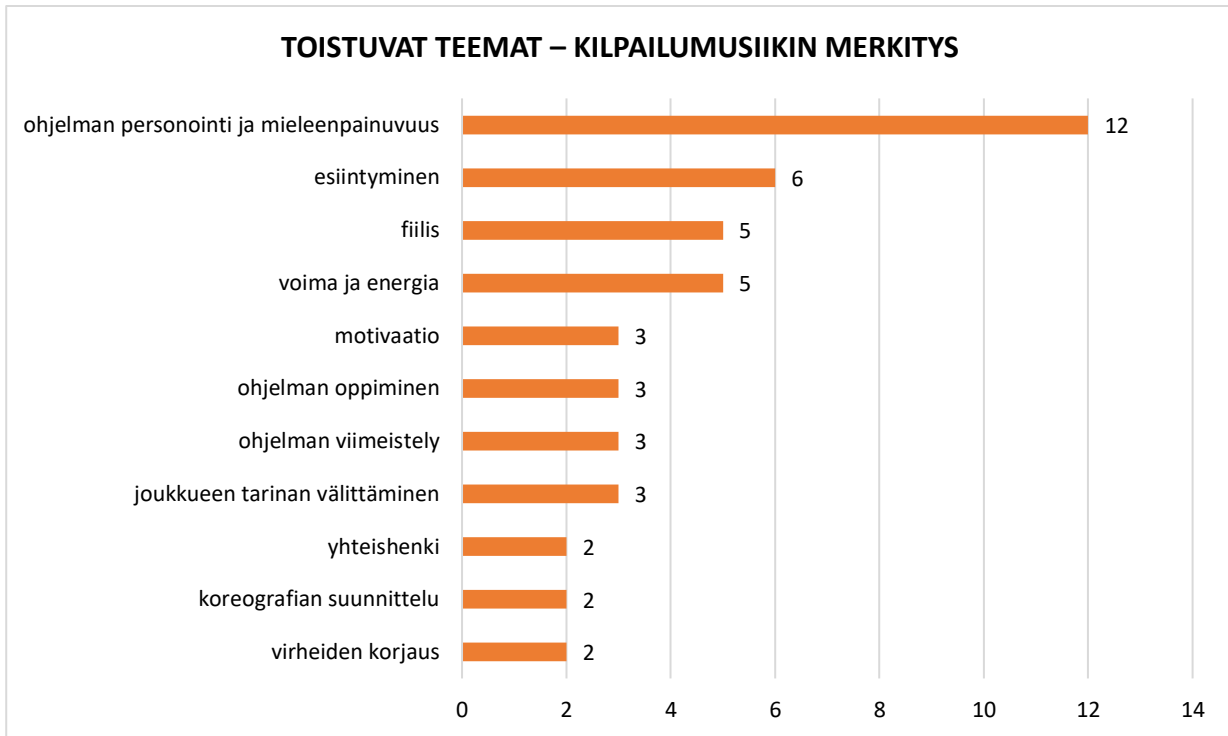
Taulukko 3. Monivalintavastaukset, kysymys 1: Syitä siihen, miksi kilpailumusiikki on tärkeä osa ohjelmaa.

Monivalintavastaukset (Kysymys 1) jakoutuivat niin, että 165 vastaajaa valitsi vaihtoehdon ”Kilpailumusiikki auttaa ylläpitämään hyvää fiilistä”, 157 vaihtoehdon ”Kilpailumusiikki tehostaa ohjelman näyttävyyttä”, 119 vaihtoehdon ”Kilpailumusiikki pitää joukkueen samoissa laskuissa eikä esim. valmentajan tarvitse laskea”, 69 vaihtoehdon ”Kilpailumusiikki luo hyvää yhteishenkeä”, 62 vaihtoehdon ”Kilpailumusiikki helpottaa muistamaan mitä ohjelmassa tapahtuu seuraavaksi” ja 40 vaihtoehdon ”Kilpailumusiikki helpottaa taitojen suorittamisessa”. Kolme eniten valittua vaihtoehtoa ovat selkeästi suosituimpia kuin kolme viimeistä, mikä johtunee siitä, että koska vastauksia sai valita korkeintaan kolme, on iso osa vastaajista valinnut kolme ensimmäistä ja muut vastaukset ovat jääneet vähemmälle huomiolle. Kysymystä luodessani hypoteesini oli, että suurin osa vastaajista kokisi kaikkien vastausten olevan sopivia ja pitävän jossain määrin paikkansa, jolloin halusin saada vastaajat priorisoimaan tärkeimmät syyt.

Vastauksissa (Kysymys 1) korostuivat tunteet eli kilpailumusiikin koetaan olevan ensisijaisesti keino vaikuttaa tunteisiin ja tunnetilaan. Toiseksi suosituin vastaus ohjelman näyttävyydestä oli melkein tasoissa hyvän fiiliksen ylläpitämisen kanssa. Kilpailumusiikki koetaan siis merkittäväksi osaksi ohjelmaa ja sen koetaan tuovan lisäarvoa ohjelmalle sekä joukkueen että yleisön kannalta. Pienellä kahdeksan vastaajan erotuksella kuitenkin hyvä fiilis vastauksena voitti, mistä voin päätellä että

tärkeintä kilpailumusiikissa on kuitenkin sen merkitys itselle ja omalle tekemiselle. Musiikin käytännöllisyyteen liittyvät vastaukset eivät olleet niin suosittuja, mikä korostaa musiikin tärkeyttä tunnelman luojana eikä vain hyödykkeenä tai mahdollistajana. Tutkijat ovat havainneet musiikilla olevan urheiluun sekä psykologisia, psykofyysisiä sekä ergogeenisiä vaikutuksia. Näistä psykologiset vaikutukset liittyvät juurikin mielialaan, tunteisiin, ajatuksiin ja käyttäytymiseen. (Karageorghis & Terry 2008: 15.)

Monivalintavastausten lisäksi vastaaja sai myös halutessaan vastata avoimeen tekstikenttään ja kertoa muita syitä siihen, miksi kilpailumusiikki on tärkeä osa ohjelmaa (Kysymys 2). Avoimeen tekstikenttään vastauksia tuli 44. Vaikka tässä kohdassa kysyttiin muita syitä kuin jo monivalinnassa mainittuja, tarkensivat jotkut vastaajat monivalintavastauksiaan. Pari vastaajaa kertoi myös, että koki kaikki monivalintavaihtoehdot tärkeiksi ja että oli vaikeaa valita vain kolme. Kuitenkin tavoitteeni saada kysymykseen vastauksia, joita en ollut itse aiemmin ajatellut monivalintavastauksia tehdessäni täyttyi. Vastaajat nostivat esiin erittäin mielenkiintoisia ja tärkeitä syitä sille, miksi kilpailumusiikki on tärkeä osa ohjelmaa. Löysin vastauksista muutamia yhteneviä teemoja (Taulukko 4), joita ovat ohjelman personointi ja mieleenpainuvuus, esiintyminen, fiilis, voima ja energia, motivaatio, ohjelman oppiminen, ohjelman viimeistely, joukkueen tarinan välittäminen, yhteishenki, koreografian suunnittelu ja virheiden korjaus. Poimin kyselyn vastauksista muutamia suoria lainauksia tuomaan esiin tutkimuksen tuloksia, sillä ne kuvasivat mainiosti vastauksista välittyvää tunnelmaa. Poistin kuitenkin joistain lainauksista pieniä kirjoitusvirheitä ymmärrettävyyden helpottamiseksi. Esittelen näitä lainauksia seuraavissa kappaleissa.

Taulukko 4. Avoimen tekstikentän vastaukset, kysymys 2: Kilpailumusiikin merkitys cheerleadereille.

Ohjelman personointi ja mieleenpainuvuus kilpailumusiikin avulla nousi selvästi ykköseksi 12 maininnalla avoimissa vastauksissa (Kysymys 2). Tähän kuuluivat muiden muassa seuraavat lainaukset:

- Ohjelmasta saa persoonallisemman ja enemmän joukkueen näköisen, sillä taidot ovat samoja kuin muilla joukkueilla, mutta musiikki on eri kaikilla joukkueilla.
- Sen [kilpailumusiikin] avulla voidaan herättää katsojissa ja tuomareissa erilaisia tunteita millä voidaan erottua joukosta.
- [Kilpailumusiikki on] hyvä tapa näyttää joukkueen persoonaa ja tyyliä.

Yhä enenevässä määrin kilpailumusiikkiin toivotaankin hyvin erityisiä, tietylle joukkueelle personoituja musiikkikatkelmia ja voiceovereita. Joukkueille on tärkeää erottua muista kilpailijoista, sillä kuten vastaajat mainitsivat, ei taitojen eli suoritettujen liikkeiden avulla välttämättä voi aina erottua. Yksi vastaaja kertoi myös, että kilpailumusiikilla voidaan luoda tietynlainen kuva joukkueesta, ja että jotkut joukkueet voi jopa tunnistaa kilpailumusiikista. Kilpailumusiikkeja ladataan usein kaikkien kuunneltavaksi YouTubeen tai muuhun ääni- tai videotoistopalveluun jo ennen kilpailuja, mikä lisää musiikin tunnettuutta. Musiikeista tehdään paljon lyriikkavideoita, jolloin

musiikissa lauletuista tai sanotuista sanoista on helpompi saada selvää. Käsitellen musiikin personointia ja yksilöllisyyttä tarkemmin luvussa 5.2.

Vastauksissa (Kysymys 2) toistuu myös kilpailumusiikin vaikutus esiintymiseen. Esiintyminen voi käsitteenä olla hieman monitulkintainen ja tarkoittaa eri asiayhteyksissä eri asioita. Cheerleading-ohjelman kontekstissa kyse on yleensä yleisölle suunnatuista viihteellisyyttä ja vuorovaikutteisuutta tuovista elementeistä, joihin kuuluvat esimerkiksi ilmeet, eleet sekä muut ohjelmaa tukevat ilmaisukeinot. Wrightin (2002: 26) mukaan cheerleadingille tyypilliset ilmeet ovat keino kommunikoida tuomareiden kanssa, mutta ulkopuolisten silmään ne voivat olla jopa hieman ”karmivia” (eng. *creepy*). Esiintymiseen lasketaan usein myös koreografialliset elementit, kuten tanssi- tai muut liikkeet, jotka nostattavat yleistä tunnelmaa ja lisäävät ohjelman vauhdikkuutta. Esiintyminen mainittiin avoimissa vastauksissa kuusi kertaa ja siihen liittyvät sitaattit ovat muiden muassa seuraavanlaisia:

- Musiikin tahdissa voi laulaa, mikä lisää esiintymisnäyttävyyttä.
- Musiikkiin voi eläytyä, mikä lisää esiintymistä kisalavalla.
- Hyvään musiikkiin on kivempi esiintyä ja hyvä musiikki tuo myös esiintymiseen paljon asennetta.

Yksi esiintymiskeino onkin siis laulaa tai *lipsynkata* kilpailumusiikissa käytettyjä kappaleita. Yleisesti vastauksista voi päätellä, että musiikin olemassaolo tuo inspiraatiota esiintymiseen ja myös helpottaa sitä. Myös kilpailusäännöissä yksi arvostettava osa-alue on ”esittäminen ja tsemppi”, minkä lisäksi esittäminen arvioidaan myös kannustushuuto-osiossa (Suomen Cheerleadingliitto A 2020). Esittämistä siis arvostellaan kilpailuissa, mikä on huomioitava myös musiikissa, niiden ollessa kytköksissä toisiinsa. Tämä tarkoittaa sitä, että musiikin on tuettava joukkueen esittämistä. Musiikissa on siis oltava kohtia, jotka korostavat ja antavat mahdollisuuden toteuttaa aiemmin mainittuja ilmeitä, eleitä ja muita viihteellisiä ilmaisukeinoja. Musiikin on oltava myös tunnelmaltaan sopivaa: Tietyt kappaleet voivat luoda erilaisia tunnelmia ohjelman eri kohtiin. Tunnelmaan vaikuttavia tekijöitä ovat esimerkiksi kappaleen tempo, melodia ja sanat. Vaikka tempo kilpailumusiikissa on useimmiten koko ajan sama, voidaan sen menevyyttä vaihdella iskujen painotuksella ja erilaisilla taustabiiteillä. Esimerkiksi akrobatikohdassa käytetään usein suhteellisesti nopeatempoisia kappaleita, mikä helpottaa urheilijoita akrobatiasarjojen suorituksessa ja ajoituksessa. Stuntti- tai pyramidikohdissa voidaan käyttää suhteellisesti hitaampaa tempoa, mikä luo dramaattisuutta ja korostaa ohjelman näyttävimpiä kohtia. Etenkin ohjelman loppuun laitetaan

usein koko musiikin mahtipontisin kappale, mikä luo ohjelmalle näyttävän lopetuksen. Myös sopivilla voiceovereilla ja efekteillä voidaan tukea esittämistä.

Musiikin vaikuttavuutta tunnereaktioihin liitettynä visuaalisuuteen on tutkittu aiemminkin. Sveitsiläisessä aivotutkimuksessa (Baumgartnera ym. 2006) koehenkilöille näytettiin sekä iloisia että surullisia ja pelottavia kuvia, minkä yhteydessä heille soitettiin kuvan tunnelmaan sopivaa klassista musiikkia. Henkilöiden aivotoimintaa tarkastellessa huomattiin, että musiikin kuunteleminen yhdenaikaisesti vahvisti tunnetiloja, joita kuvien katsominen aiheutti (Baumgartnera ym. 2006: 160). Kilpailumusiikki voi siis samalla tavoin vaikuttaa esitettävän ohjelman katsomiskokemukseen ja vahvistaa katsojan tunnereaktioita. Kilpailuissa tämä on merkittävää, sillä myös tuomarit ovat ohjelman katsojia, jolloin sopivan kilpailumusiikin käyttäminen kilpailuohjelman yhteydessä voi vaikuttaa ohjelman yleiskuvaan ja vaikuttaa annettuihin pisteisiin. Esiintymiseen ja esittämiseen liittyen on olemassa myös näkökulma, joka on hieman ristiriitainen koko lajin suhteen. Jo 2000-luvun alussa oli puhetta siitä, kuinka cheerleadingista voitaisiin tehdä olympialaji, mikä väistämättä vähentäisi cheerleadingin taiteellisia vapauksia ja tekisi siitä kaavamaisempaa (Wright 2002: 26). Yksi cheerleadingin hienouksia on ohjelmissa nähtävä luovuus ja omalaatuisuus eri osa-alueilla, kun taas olympialaisissa keskiössä ovat keskenään vertailtavat fyysiset suoritukset, ei niinkään taiteellisuus ja kekseliäisyys. Olympiastatus tekisi cheerleadingista siten luultavasti yksipuolisempaa ja joukkueiden ohjelmista toistensa kopioita.

Musiikin kerrottiin kahdessa vastauksessa (Kysymys 2) auttavan virheiden korjauksessa. Suoritettavan liikkeen epäonnistuessa, voivat urheilijat mennä laskuissa sekaisin, mutta musiikki voi auttaa saamaan kiinni ohjelmasta. Yhdessä erillisessä vastauksessa mainittiin, että musiikki luo muistoja ja miellelyhtymiä. On siis luonnollista, että mitä enemmän tiettyä musiikkia käytetään tietyn ohjelman tukena, alkavat urheilijat yhdistää ohjelman kohtia ja siihen liittyviä musiikkikohtia toisiinsa. Tämä helpottaa ohjelman rytmistä pysymistä myös yksittäisten epäonnistumisten jälkeen. Yksi vastaaja kertoi myös hyvin toteutetun musiikin edesauttavan ”taistelua” tilanteissa, joissa on korjattava virheitä. Cheerleadingissa taistelulla viitataan siihen, kuinka virheitä korjattaessa joudutaan kamppailemaan ja näkemään enemmän vaivaa taidon onnistumiseksi.

Virheiden korjaamisen näkökulma liittyy myös ohjelman oppimiseen, johon viittaavia vastauksia oli kolme. Yksi vastaajista kirjoitti näin: ”Minulle on helpompaa saada ohjelmasta kiinni musiikin avulla. Koen vaikeaksi opetella ohjelman laskut, mutta musiikkiin on helppo tehdä, eli niin sanotusti opettelen ohjelman musiikkiin enkä laskuihin.” Hän kokee musiikin tukevan omaa oppimistaan, mikä

perustunee miellelyhtymien luomiseen ja muistamisen helpottamiseen. Kyselyssä mainittiin usein, kuinka vuosien takaisetkin musiikit palauttavat siihen liittyvän ohjelman liikkeitä mieleen. Musiikki liittyy siis vahvasti muistoihin, mikä todistaa sen että musiikin käyttö on tehokas tapa oppia ohjelma nopeammin. Eräs vastaaja mainitsi myös, että ”musiikin avulla voi mallata ohjelmaa mielessä”, mikä viittaa mielikuvaharjoitteluun. Mielikuvaharjoittelulla voidaan harjoitella liikkeitä tai liikesarjoja ilman fyysistä rasitusta (Beckmann & Elbe 2015: 107). Cheerleadingissa mielikuvaharjoittelua tehdäänkin usein ennen kilpailuja, kun ohjelma on jo valmis ja sille halutaan lisää toistoja ja muistijälkiä.

Viisi vastaajaa (Kysymys 2) kertoi musiikin tuovan hyvää fiilistä tekemiseen, mikä liittyy suoraan suosituimpaan monivalintavastaukseen jota jo käsittelin. Myös viidessä vastauksessa tuotiin eri tavoin esiin se, että musiikki antaa voimaa ja auttaa jaksamaan ohjelman suorituksessa. Vastauksissa käytetyt termit eroavat hieman toisistaan ja jotkut tarkoittavat hieman eri asioita, mutta musiikin kerrottiin muun muassa nostavan vireystilaa sekä antavan voimaa ja energiaa. Kolme vastaajaa kertoi musiikin myös tuovan motivaatiota sekä harjoitteluun että ohjelman tekemiseen. Käsittelen kilpailumusiikin vaikutuksia urheiluasuoritukseen tarkemmin luvussa 4.3.

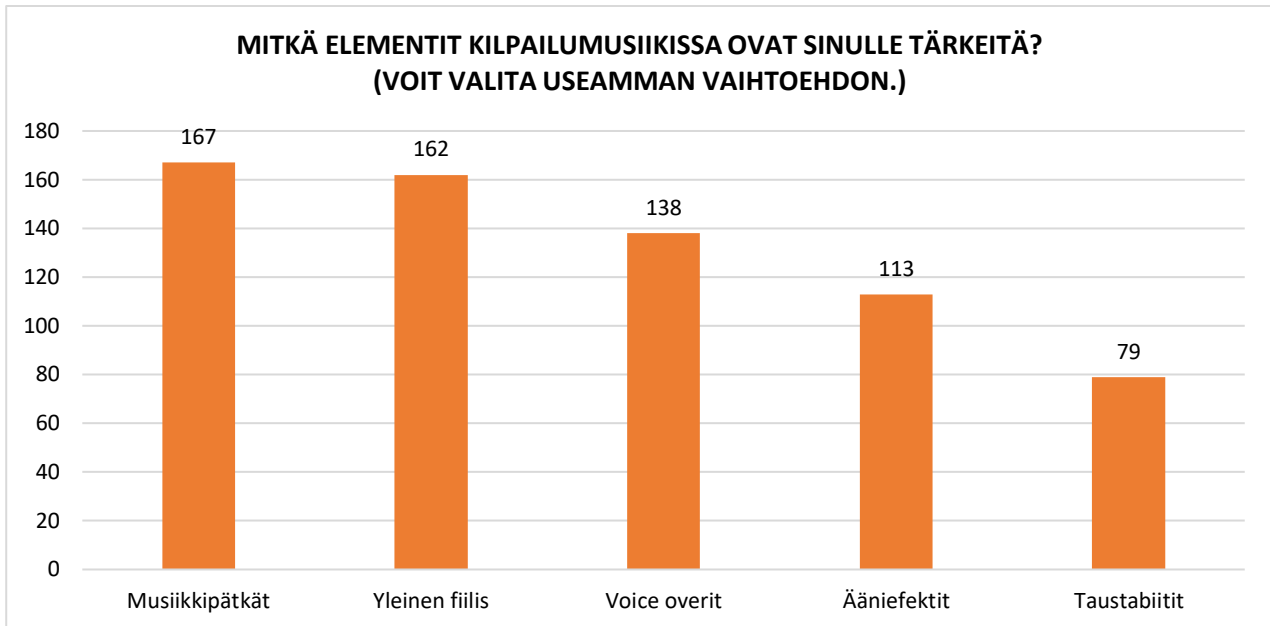
Kolme vastaajaa (Kysymys 2) kertoi musiikin viimeistelevän ohjelman ja yksi vastaajista vertasi cheerleadingia elokuvaan kysymällä: ”Mitä olisi elokuva ilman musiikkia?”. Monet myös kertoivat kilpailumusiikin olevan osa lajia. Musiikki siis liittyy tiiviisti ohjelmakokonaisuuteen ja se koetaan välttämättömäksi elementiksi cheerleadingissa. Elokvasta maininnut vastaaja kertoi myös kilpailumusiikin välittävän joukkueen tarinaa, johon liittyviä vastauksia oli yhteensä kolme. Joukkue koetaan siis niin yhtenäiseksi ja tärkeäksi, että sillä on oma tarina. Vertaisin etenkin huipulla olevia joukkueita erilaisiin brändeihin, joita pyritään tekemään tunnetuksi ja joista halutaan välittää tietynlainen kuva. Kaksi vastaajaa kertoi kilpailumusiikin kohottavan yhteishenkeä, jota käsittelen tarkemmin luvussa 4.4. Musiikin kerrottiin kahdessa vastauksessa myös helpottavan ohjelman ja koreografian suunnittelua. Musiikki tehdään lähes poikkeuksetta valmiiksi suunniteltuun ohjelmaan tai ainakin sen runkoon, mutta koreografisia elementtejä lisätään usein myös musiikin valmistuttua. Esimerkiksi kilpailumusiikin sanat ja efektit voivat inspiroida urheilijoita ja valmentajia keksimään ohjelmaan uusia käsiliikkeitä, jotka ovat tärkeitä esittämisen ja ohjelman yleiskuvan kannalta.

Wrightin (2002: 3) mukaan kilpailumusiikki ei pelkästään paranna koreografiaa, vaan se on myös joukkueen ääni ja viestintämuoto. Se on myös elementti, joka voi tehdä tästä erikoisesta urheilulajista monimutkaisten kulttuuristen viestien välittäjän (Wright 2002: 3). Joskus kilpailumusiikeilla on myös

tapana heijastella kuluvaan aikaan. Esimerkiksi yhdysvaltalaisen Stringray Allstars -seuran Orange-joukkueen kilpailumusiikissa käytettiin Applen älylaitteista tuttua Siri-ääniohjausjärjestelmän ääntä voiceoverin tavoin kilpailukaudella 2014–2015 (Manning 2014). Vaikka Siri tuli Applen laitteisiin jo vuonna 2011 (SRI International 2021), voidaan nähdä kyseisen kilpailumusiikin saavan vaikutteita älypuhelimien ja näin ollen Sirin yleistymisestä ja popularisoitumisesta. Vuonna 2020 julkaistiin myös kaksi kantaottavaa kilpailumusiikkien tyylistä musiikkia yhdysvaltalaisien kilpailumusiikkien tekijöiden toimesta. Näitä musiikkeja ei kuitenkaan ole suunnattu kellekään joukkueelle, vaan ne ovat selkeästi musiikintekijöiden kannanottoja ajankohtaisiin aiheisiin. Toinen julkaistu musiikki viittaa vuonna 2020 levinneeseen koronaviruspandemiaan (CheerMusicPro 2020 B) ja toinen Black Lives Matter -liikkeeseen (CheerMusicPro 2020 C), jonka sanoma nousi maailmanlaajuisesti ilmiöksi aiheuttaen sekä mielenosoituksia että muita kannanottoja George Floydin kuoltua poliisin toimesta kesällä 2020 (YLE 2020). Kilpailumusiikit voivat siis olla keino myös vahvistaa kulttuureita sekä vaikuttaa jopa yhteiskunnallisiin asioihin.

4.2 Kilpailumusiikin tärkeimmät elementit

Cheerleading-kilpailumusiikkien tutkijana ja tekijänä olen kiinnostunut siitä, mitkä elementit musiikissa ovat urheilijoille tärkeimpiä. Tätä selvittävänä kysymyksenä oli ”Mitkä elementit kilpailumusiikissa ovat sinulle tärkeitä?” (Kysymys 3; Taulukko 5). Monivalintavaihtoehtoina olivat seuraavat vastaukset: musiikkipätkät, voiceoverit, ääniefektit, taustabiitit ja yleinen fiilis. En rajannut vastusten määrää kuten edellisen kysymyksen kohdalla, sillä olin melko varma, että osa vaihtoehdoista jää joka tapauksessa vähemmälle suosiolle.

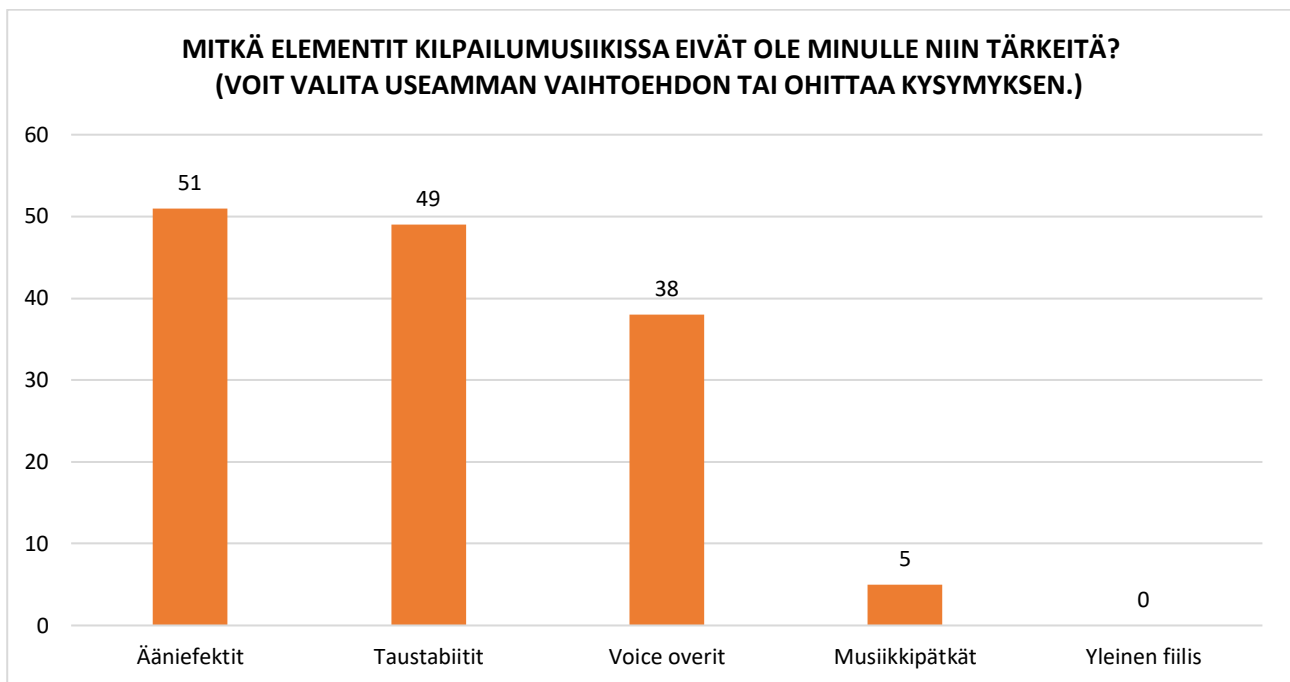

Taulukko 5. Monivalintavastaukset, kysymys 3: Eri elementtien tärkeys vastaajille.

Musiikkipätkät eli musiikkikatkelmat olivat kaikista suosituin vaihtoehto, mutta kilpailumusiikin yleinen fiilis jäi häviölle vain viiden vastauksen verran (Kysymys 3). Musiikkikatkelmien tärkeys urheilijoille perustuu siihen, että ne ovat hyvin suuri osa musiikkia eli musiikkikatkelman vaihtaminen toiseen muuttaa kilpailumusiikin tyyliä ja tunnelmaa merkittävästi. Monesti musiikkikatkelmat ovat jo valmiiksi tuttuja urheilijoille ennen kilpailumusiikin valmistumista. Koska tutuus vetää meitä usein puoleensa, ovat tutut musiikkikappaleet myös tämän takia tärkeitä kilpailumusiikin elementtejä.

Sekä musiikkikatkelmat että voiceoverit ovat myös tehokkain keino personoida musiikki tiettyä joukkuetta varten, joten ei ole yllättävää että ne koettiin hyvin tärkeinä elementteinä (Kysymys 3). Yleinen fiilis on hieman epätarkka ilmaus, eikä se välttämättä ole verrattavissa muihin vaihtoehtoihin. Kyselyn tekohetkellä koin sen kuitenkin olevan sopiva vaihtoehto, sillä tähän verrattavissa olevia ilmaisuja olen kuullut paljon kilpailumusiikin tilaajilta heidän kuvaillessaan, millaista musiikkia he toivovat joukkueelle. Näitä ilmaisuja ovat muun muassa musiikin mukaansatempaavuus, menevyys ja musiikin tyyli. Musiikin tyyli riippuu paljon joukkueesta ja kaikilla eri elementeillä voidaan vaikuttaa musiikin tyyliin. Ala-asteikäisten urheilijoiden joukkueille halutaan musiikkiin usein erilaisia musiikkikappaleita ja voiceovereita kuin SM-tason aikuisten joukkueille. Myös urheilijat saavat usein vaikuttaa musiikin tilaukseen ehdottamalla kappaleita ja muita elementtejä. Käsittelen lisää musiikin tilaamista ja urheilijoiden osallistamista siihen luvussa 5.

Ääniefektit ja taustabiitit näyttävät olevan vähiten merkittäviä elementtejä vastaajille (Kysymys 3). Tämä näkyy myös taulukosta 6, jossa näkyvät vastaukset kysymykseen ”Mitkä elementit kilpailumusiikissa eivät ole minulle niin tärkeitä?” (Kysymys 4). Tähän kysymykseen vastauksia tuli huomattavasti vähemmän, mistä voidaan päätellä keskimäärin kaikkien elementtien olevan suurimmalle osalle edes jossain määrin tärkeitä. Musiikkikatkelmien ja yleisen fiiliksen tärkeys korostui myös tässä kysymyksessä, sillä vain viisi henkilöä vastasi musiikkikatkelmien olevan vähemmän tärkeitä, eikä yksikään vastannut yleisen fiiliksen olevan vähemmän tärkeä.

Taulukko 6. Monivalintavastaukset, kysymys 4: Vastaajien vähemmän tärkeiksi kokemat elementit kilpailumusiikissa.

51 henkilöä vastasi ääniefektien olevan vähemmän tärkeä elementti (Kysymys 4), minkä olen huomannut myös musiikkeja tehdessäni. Joskus musiikkeihin toivotaan tietynlaisia ääniefektejä tai halutaan vaihtaa jokin efekti toiseen, mutta eniten toiveita ja muutosehdotuksia tulee ehdottomasti koskien musiikkikatkelmia ja voiceovereita. Joskus kilpailumusiikkiin myös toivotaan yleisesti paljon efektejä, mikä ei kuitenkaan aina palvele koreografian ja musiikin välistä yhteyttä. Se ei myöskään auta nostamaan kilpailumusiikin kohokohtia välttämättä esiin, joten on siis tärkeää, että jokaisella efektillä tapahtuisi jokin liike.

Taustabiitteihin halutaan suoranaisesti vaikuttaa erittäin harvoin. Epäsuorasti taustabiitteihin liittyvät toiveet koskevat yksittäisten kappaleiden tempoja. Tällöin kysytään, voisiko jonkin tietyn kappaleen tempoa nopeuttaa. Koska tempo kilpailumusiikeissa on lähtökohtaisesti aina sama läpi musiikin, ei yksittäisten kappaleiden tempoja voida muokata kuin kaksinkertaistamalla tai puolittamalla nopeus, mitkä vaikuttavat musiikin laatuun heikentävästi. Teknisesti tempoa voidaan kyllä muokata, mutta on urheilijoille ja yleisöllekin helpompaa, että kilpailumusiikin tempo pysyy koko ajan samana. Jos nopeampaa tempoa ja tätä myöten menevämpää fiilistä toivotaan, esitän vaihtoehtoiksi yleensä kappaleen taustabiitin muokkaamista monipuolisemmaksi tai kappaleen vaihtoa johonkin sopivampaan. Tämä on siis ainoa havaitsemani palaute kilpailumusiikin taustabiitteihin, mikä on sekin hyvin epäsuora.

Lähtökohtaisesti lähes kaikki monivalintavastauksissa (Kysymys 4) mainitut kilpailumusiikin elementit ovat kuitenkin suurimmalle osalle vastaajista tärkeitä, jolloin mitään niistä ei voida kilpailumusiikkia tehtäessä jättää pois. Vastauksista voidaan kuitenkin päätellä, minkä elementtien hiomiseen ja yksilöimiseen kannattaa keskittyä tarkemmin ja käyttää enemmän aikaa. Suosituimmista elementeistä kannattaa myös kysyä enemmän tilaajien mielipiteitä ja pyytää toiveita.

Elementteihin liittyviin avoimiin tekstikenttiin liittyviä vastauksia tuli melko vähän. Kysymykseen ”Keksitkö muita kilpailumusiikin elementtejä jotka ovat tärkeitä sinulle?” (Kysymys 5) vastauksia tuli 33 ja kysymykseen ”Keksitkö muita kilpailumusiikin elementtejä jotka eivät ole tärkeitä sinulle?” (Kysymys 6) vain seitsemän. Nostan esiin muutamia vastauksia, jotka toivat uutta informaatiota monivalintavastausten ohelle. Useammin toistuvia teemoja tärkeäksi koetuista elementeistä olivat rytmi, tempo, teema, siirtymät ja musiikkikatkelmien yhteensopivuus, sanoitukset sekä musiikin yksilöllisyys.

Rytmi mainittiin vastauksissa (Kysymys 5) pari kertaa ja sen toivottiin olevan vahva, mutta myös vaihteleva. Rytmiiin voidaan vaikuttaa taustabiittien käytöllä. Kilpailumusiikit ovat nykyään tunnettuja melko vahvasta, bassovoittoisen kick-rummun käytöstä, mikä luo musiikille selkeän rytmin. Tällöin musiikkiin on helppo laskea tahteja ja näin ollen suorittaa koreografiaa. Yksi vastaaja kertoi, että tärkeä elementti on ”taustabasso ja sen tehostus”. Sopiva rytmi voi luoda ohjelmaan myös menevän ja energisen tunnelman. Tempoa ja tahtia käytettiin toistensa synonyymina vastauksissa, joissa ne mainittiin pari kertaa. Eräs vastaaja kertoi, että tahti on musiikissa tärkeä elementti sillä ”liian hitaaseen musiikkiin on ikävä tehdä taitoja”. Musiikkeja tehdessäni sekä kilpailuohjelmia suorittaessani olen huomannut, että musiikin tempolla on paljon merkitystä sekä

suoritukseen että musiikin yleiseen tunnelmaan. Sekä liian nopea että hidas musiikki saattaa vaikeuttaa liikkeiden tekemistä, sillä cheerleadingissa ideaali liikkeiden suoritusnopeus riippuu urheilijoista. On siis tärkeää löytää jokaiselle joukkueelle sopiva tempo. Sopiva tempo voitaisiin löytää esimerkiksi kokeilemalla ohjelman tekemistä eritempoisiin musiikkeihin. Tässä musiikintekijä voisi auttaa tarjoamalla joukkueille musiikkeja kokeiluja varten.

Kilpailuohjelman ja -musiikin teema tai tarina esiintyi noin viidessä vastauksessa (Kysymys 5). Tärkeänä elementtinä siis koetaan yksi valittava teema, erään vastaajan sanoin ”punainen lanka”, jota voidaan tukea musiikkikatkelmilla ja voiceovereilla. Jotkut vastaajista kirjoittivat myös musiikkien yhteensopivuudesta, mikä liittyy vahvasti samaan aiheeseen. Yksi vastaaja antoi teemoista esimerkkejä, joita ovat voittajat, suomalaisuus ja sadut. Teeman käyttäminen voi tehdä musiikista yhtenäisemmän ja helpottaa myös kappaleiden sekä voiceoverien rajaamista, valitsemista ja suunnittelua. Vastauksissa teemaan liitettiin myös joukkueen sisäiset vitsit ja joukkueen tarinan esiintuominen.

Ohjelman teema on ollut tärkeä kriteeri musiikkikatkelmia valitessa jo 1980-luvulta lähtien, jolloin Yhdysvalloissa kehittyi cheerleading-ohjelman kolmijakoinen rakenne. Liike-huuto-liike³ -malli koostuu osioista, joissa ensimmäinen liikeosio tehdään musiikin tahtiin, keskellä oleva huuto-osio suoritetaan ilman musiikkia ja viimeisessä osiossa käytetään ensimmäisen tapaan taas musiikkia. Ohjelman jakautuminen kahteen eri musiikkiosioon mahdollisti kahden eri musiikkikappaleen käytön, mikä johti myöhemmin yhä useampien musiikkikappaleiden ja -katkelmien käyttöön. Tällöin ohjelman temaattisuus nousi tärkeäksi elementiksi ja yleisiä teemoja olivat esimerkiksi tietty musiikkityyli, tunnelma, henkilöahmo tai objekti. (Wright 2002: 40–41.) Taitoluistelussa musiikki valitaan usein esimerkiksi elokuvasta, jolloin luistelijan on helppo esittää tietynlaista hahmoa ja tuoda esiin sen tarinaa (Forberg ym. 2008: 91). Tällainen teemojen käyttö on kuitenkin melko harvinaista cheerleadingissa ja sitä voitaisiinkin ehdottomasti hyödyntää enemmän tulevaisuudessa.

Joitain selkeitä teemamusiikkeja on kuitenkin käytetty myös cheerleadingissa. Parhaiten mieleeni jäänyt musiikkiin liittyvä teema on yhdysvaltalaisen cheerleading-seuran, World Cup All Starsin Shooting Stars -joukkueen vuosina 2015–2016 käyttämä teemamusiikki, joka koostuu pelkästään Lady Gagan kappaleista. Ohjelmassa on musiikin lisäksi joitain elementtejä, kuten käsi- ja tanssiliikkeitä sekä ohjelman alussa käytettävä Lady Gaga -banderolli, jotka korostavat kyseistä

³ Eng. *movement-cheer-movement* (suom. H.M.P.).

teemaa. (Daniel Kinney 2016; Lying Princess 2016.) Teema tukee ohjelman yhtenäisyyttä ja suurelle osalle tutut kappaleet saavat yleisön varmasti kannustamaan esiintyvää joukkuetta, mikä on etu kilpailuissa. Kyseinen joukkue on tunnettu vahvojen teemojen käytöstä (FloCheer 2017; Cheer Theory 2016), ja tällä kuluvalle kilpailukaudella 2020–2021 heidän teemansa on maailmanmatkaus, mikä tulee esiin heidän käyttämänsä kilpailumusiikin sanoituksista, joissa mainitaan eri maita, kaupunkeja, nähtävyyksiä ja jopa käytetään eri kielisiä voiceovereita (CheerMusicPro 2020 A). Myös Suomessa on kuultu vahvan teeman omaavia kilpailumusiikkeja, joista esimerkiksi nostan musiikin, jonka yksi kyselyyn vastanneista mainitsi: Vuonna 2019 Helsinki Athletics Cheerleaders -seuran Junior Elite -joukkue käytti kilpailumusiikkia, jossa musiikkikatkelmat oli valittu elokuvista ja televisiosarjoista (HAC Junior Elite 2019). Myös kyseisen musiikin voiceoverit tukevat mainiosti valittua teemaa. Tällainen selkeä teema lisää kilpailumusiikin ja joukkueen mieleenpainuvuutta, mikä voi myös saada yleisön kannustamaan joukkuetta entistä enemmän.

Musiikin siirtymät ja musiikkikatkelmien yhteensopivuus mainittiin myös noin viidessä vastauksessa (Kysymys 5). Kaksi vastaajaa kuvaili tätä tarkemmin: Heistä on tärkeää, että musiikkikatkelmat sopivat toisiinsa ja että niiden väliset siirtymät olisivat sulavia. Koska musiikkikatkelmia yhdistellään ja katkelmat voivat olla hyvinkin erilaisia keskenään, voi siirtymien tekeminen olla joskus haastavaa. Vastaajat kertoivat myös, että musiikin sujuvuuden ja flow-efektin kannalta on tärkeää, että musiikkikatkelmat liitetään toisiinsa sulavasti, jolloin kilpailumusiikista muodostuu ikään kuin yksi kokonainen kappale. Musiikin on tärkeää olla yllätyksellinen, mutta musiikillisesti hyvän maun rajoissa. Yhdistettävissä kappaleissa on lähes aina eri sävellajit, mikä saattaa musiikillisesti harjaantuneen korvaan kuulostaa epämiellyttävältä, mutta on kuitenkin kilpailumusiikeissa normaalia. Musiikkien tekijänä en ole itse saanut ikinä yhtäkään kommenttia tai palautetta koskien sävellajeja. Mahdollisuuksien mukaan yhdistelen kuitenkin erilaisia kappaleita sävelkuluilla ja bassolinjoilla, jotka tukevat eri kappaleiden välisiä siirtymiä ja tekevät niistä luonnollisempia. Siirtymien sulavoittamiseksi kappaleiden väleihin lisätään usein myös voiceovereita ja erilaisia ääniefektejä.

Kilpailumusiikkien historiassa 1980-luvulta 2000-luvun alkuun on musiikkikatkelmien keskinäisessä yhteensopivuudessa ollut vaihtelua. Ainoastaan musiikin yhtenäinen tempo sekä nelijakoisuus ovat saattaneet olla yhdistäviä tekijöitä musiikkikatkelmissa. Musiikkeja tehneet valmentajat ovat mieluummin valinneet kappaleita, jotka sopivat ohjelman tiettyyn kohtaan, kuin kappaleita, jotka sopivat musiikilliseen kokonaisuuteen. Musiikkikatkelmien keskinäinen suhde ei siis välttämättä ole ollut tärkeää. Tärkeintä on ollut pitää yleisö kiinnostuneena esityksestä, mihin on voitu vaikuttaa

musiikkikatkelmien valinnalla. (Wright 2002: 46.) Tämä pitää myös edelleen pitkälti paikkaansa. Yksittäiset kappaleet vaikuttavat olevan usein tärkeämpiä kuin kokonaisuus. Liittyen sekä musiikkikatkelmien yhteensopivuuteen että aiempaan pohdintaan musiikin teemoista, on musiikkeja valittu myös esimerkiksi seuraavasti: Vuonna 2000 eräs yhdysvaltalainen yliopistojoukkue käytti kilpailumusiikissaan vain sellaisia kappaleita, joissa mainittiin sana *diamond*, joka tarkoittaa suomeksi timanttia (Wright 2002: 47). Sanoitusten käyttäminen musiikkikatkelmia yhdistävänä teemana voikin olla tehokas keino luoda joukkueelle ja ohjelmalle tietynlainen tyyli sekä erottautua muista.

Kappaleiden sanoitukset mainittiin vastauksissa (Kysymys 5) jopa kahdeksan kertaa eri muodoissa, joita olivat sanoitukset, sanat ja lyriikat. Eräs vastaaja kuvaili tarkemmin sanoitusten tyyliä tai merkitystä: ”Sanat ovat ensisijaisen tärkeitä. Koen ne keskeisemmäksi kuin yllä mainitut [monivalintavastaukset].” Kaksi vastaajaa myös perusteli, millainen musiikki tai elementit ovat heidän mielestään hyviä: ”musiikki, joka sopii oikein hyvin sillä hetkellä toteutettavaan taitoon esimerkiksi sanoitukseltaan” ja ”musiikkipätkien lyriikat, jotka sopivat joukkueelle tai ohjelmaan”. Vaikka sanoitusten tärkeyttä ei juurikaan perusteltu, korostuivat vastauksissa sanoitusten sopiminen tietylle joukkueelle tai ohjelman kohtaan.

Sanoitusten valinnalla voidaan vaikuttaa myös musiikin personointiin ja yksilöllisyyteen. Vastausten perusteella musiikin toivotaan myös olevan joukkueen näköinen ja tyylinen. Hyvin kuvailevia ja mielenkiintoisia vastauksia musiikin persoonallisuuteen ja yksilöllisyyteen liittyen löytyi useita. Yhden vastaajan mukaan kilpailumusiikissa tärkeää ovat ”yllättävät ja persoonalliset kohdat, jotka tekevät musiikista juuri oman joukkueen musiikin”. Useimmat vastaajat kertoivat myös joukkueen sisäisistä vitseistä ja ”jutuista”, jotka nimenomaan ovat vain kyseisen joukkueen tiedossa olevia ja luovat näin yhteenkuuluvuuden tunnetta ryhmän sisällä. Joukkueen motot esitettynä esimerkiksi voiceovereiden muodossa sisältyvät myös samaan kategoriaan. Myös joukkueelle tärkeitä, yhteisiksi otettuja kappaleita halutaan kilpailumusiikkiin, sillä ne luovat hyvää tunnelmaa ohjelmaa tehtäessä. Syvennyn tarkemmin kilpailumusiikin persoonallisuuteen ja yksilöimiseen luvussa 5.2.

Yksittäisiä, muista poikkeavia vastauksia tuli muutama (Kysymys 5). Nämä ovat kuitenkin tärkeitä ja mainitsemisen arvoisia huomioita. Seuraavat kilpailumusiikin elementit olivat tärkeitä yksittäisille vastaajille: kokonaisuus, yleinen flow ja loppu. Kaksi ensimmäistä viittaavat hieman monivalintavastaukseen ”yleinen fiilis”, joten uskon kokonaisuuden ja yleisen flown olevan useammallekin urheilijalle tärkeää. Yksittäisillä elementeillä ei siis joillekin vastaajille ole niinkään

merkitystä verrattuna siihen, millainen musiikki on kokonaisuudessaan. Musiikin lopetuksen on tärkeää olla mieleenpainuva ja luoda vaikutus yleisöön. Koska kilpailuohjelman suoritus on usein fyysisesti erittäin raskasta, on musiikin viimeisten tahtien hyvä auttaa urheilijoita jaksamaan loppuun saakka. Näistä musiikin ominaisuuksista jatkan luvussa 4.3. Musiikin aloitus ja lopetus ovat usein kaikista vaikeimpia tehdä, sillä kaikki kappaleet eivät sovi näihin kohtiin tai niiden toivotut pituudet eivät sovi ohjelman kyseiseen kohtaan. Musiikintekijänä koen, että musiikin olisi hyvä loppua kadenssiin, sillä se on musiikille luonnollisin ja kuuntelijaa miellyttävin lopetus, mutta aina tätä ei ole tilaajien toiveissa huomioitu. Jos toivottu kappale ei sellaisenaan sovi omasta mielestäni kyseiseen kohtaan, käytän usein apunani erilaisia leikkauksia, joilla voin joko kerrata musiikin kohtia tai siirtää ja yhdistellä kohtia niin, että kokonaisuudesta tulee miellyttävämpi. Voiceoverin ja yksittäisten sävelten lisääminen loppuun voi myös tehdä alusta ja lopusta tehokkaamman ja musiikillisesti vaikuttavamman. Jatkaakseni avoimia vastauksia (Kysymys 5), yksi vastaaja kirjoitti, että tärkeä elementti kilpailumusiikissa on ”uplifting fiilis”, jolla hän viitanee siihen, että kilpailumusiikin olisi hyvä olla tunnelmaa kohottava. Yksi vastaaja toivoi, että kilpailumusiikin alussa olisi selkeä ääni, josta tietää milloin ohjelma alkaa. Tämä toive esiintyy myös useissa saamissani musiikkitalauksissa etenkin nuorempien joukkueiden kohdalla, sillä on tärkeää että kaikki urheilijat osaavat laskea musiikin tahtiin sen alusta lähtien.

Vähemmän merkityksellisiä elementtejä mainittiin vain seitsemässä avoimessa vastauksessa (Kysymys 6), joista viisi toi uutta informaatiota ja kaksi toi vain ilmi, että heistä mikään kilpailumusiikin elementti ei ole turha. Yksi vastaaja kommentoi, että ”Kisamusiikki ei mene jatkoon, jos siinä on käytetty muiden joukkueiden kanssa samoja biisejä tai voiceovereita.” Tämä voidaan liittää aiemmin mainittuun persoonallisuuden ja yksilöllisyyden tavoitteluun. Vaikka musiikkikatkelman teho piilee sen tunnistettavuudessa, mikä on kopioinnin ja levittämisen perusidea, voi myös musiikkikatkelman saavutettavuus neutralisoida sen (Wright 2002: 31–32). On siis mielekästä käyttää yleisön tunnistamia kappaleita, sillä tuttuus vetoaa ihmisiin. Kuitenkin, jos kappaleet ovat täysin samoja kuin muillakin kilpailijoilla, ei joukkue ja sen suorittama kilpailuohjelma välttämättä jää yleisön tai tuomareiden muistiin yhtä vahvasti. Myös Wright (2002: 58–59) on todennut, että musiikin tulee miellyttää tuomareita ja onkin kyseenalaistettava haluavatko he kuulla saman kappaleen useaan otteeseen pitkän kilpailupäivän aikana. Useat valmentajat olivat kuitenkin vedonneet Wrightin haastatteluissa ”jos et voi voittaa heitä, liity heihin” -filosofiaan. Tämä asenne viittaisi siihen, että on turvallisempaa käyttää vähän liian tunnettuja kappaleita, kuin täysin vieraita. (Wright 2002: 59.)

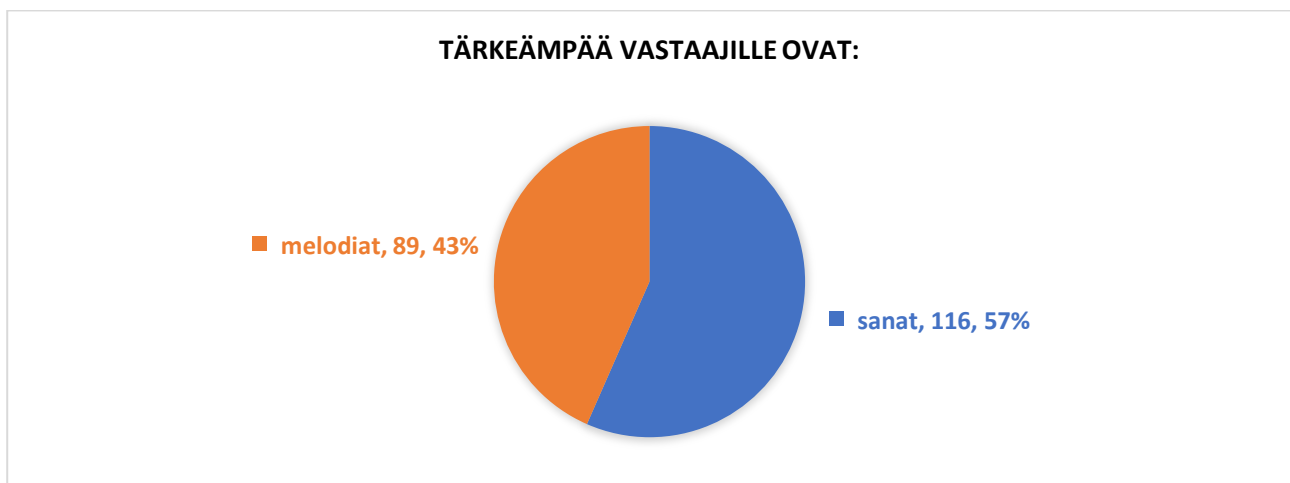
Toinen vastaaja (Kysymys 6) kertoi näin: ”Ei ole niin väliä mistä kappaleista musiikki on kunhan kokonaisuus on hyvä!” Hän pitää tärkeänä siis kilpailumusiikin kokonaisuutta, kuten yksi aiempikin vastaaja, mutta päinvastoin kuin moni muu vastaaja, hänestä yksittäiset musiikkikappaleet eivät ole niin tärkeitä. Eräs vastaaja kirjoitti seuraavanlaisesti: ”Mikäli musiikissa ei ole yhtään kohtaa, missä voi laulaa mukana, vaan musiikki on täytetty ääniefekteillä ja voiceovereilla.” Tällä hän luultavasti tarkoitti, että häntä ei miellytä kuvailunomainen musiikki ja hänestä on tärkeää, että kilpailumusiikissa olisi kohtia, joissa voi laulaa mukana. Tästä voidaan päätellä, että hänelle selkeiden musiikkikappaleiden olemassaolo kilpailumusiikissa on tärkeää. Alkuperäisten musiikkikappaleiden käyttäminen onkin viimeisten vuosien aikana vähentynyt ja tilalle on tullut yhä pidempiä voiceovereita sekä räppejä, mistä olen myös itse huolissani musiikin melodisuuden kannattajana.

Kaksi erittäin mielenkiintoista vastausta (Kysymys 6) olivat ”artistin sukupuoli” ja ”kieli”. Toinen vastaajista mainitsi, että ei ole merkitystä, mikä artistin sukupuoli on. Tällä luultavasti tarkoitetaan musiikkikatkelmien laulajia. En ole havainnut selkeää jakaumaa siinä, että joko mies- tai naislaulajia olisi selvästi kilpailumusiikeissa enemmän, vaan artistien sukupuolet jakautuvat melko tasaisesti. Olisi mielenkiintoista kuitenkin selvittää, miten artistien sukupuolet jakautuvat kilpailumusiikeissa sekä se, millä tavoin suurempi joukko urheilijoita ajattelee artistien sukupuolesta. Oman arvioni mukaan voiceovereita esiintyy taas hieman enemmän miesten tekemänä ja myös niiden tyylit vaihtelevat jonkin verran riippuen sukupuolesta. Yhdessä vastauksessa, joka esiintyi kyselyn viimeisimmässä avoimessa kysymyksessä ”Onko sinulla lisättävää tai muita ajatuksia liittyen kilpailumusiikkeihin?”, kirjoitettiin näin: ”Eryteisesti naisäänellä tuotetut voiceoverit erottuvat musiikista, mikä erottaa musiikin massasta! Hyvä sinä!” Kommentti oli selkeästi tarkoitettu minulle ja sillä viitattiin tekemiini voiceovereihin. Kyseinen vastaaja koki naisäänellä tehdyt voiceoverit erottuviksi, mikä viittaa siihen, että miesäänen käyttö voiceovereissa olisi yleisempää. Olisi mielenkiintoista selvittää myös, kuinka paljon voiceovereidien tekijöiden sukupuolella on merkitystä ja millaisia muita ajatuksia urheilijoilla aiheesta on.

En ole varma, viittaako vastaus ”kieli” (Kysymys 6) kilpailumusiikin kaikkiin osa-alueisiin vai vain esimerkiksi musiikkikatkelmissä käytettävään kieleen, mutta vastaus kertoo kuitenkin siitä, että teemaa on ainakin yksi urheilija pohtinut. Suomessa käytetyissä ja tehdyissä kilpailumusiikeissa on pääkielenä yhä englanti, mutta suomenkielisiä musiikkikatkelmia käytetään myös melko usein. Joitain muun kielisiä kappaleita esiintyy harvakseltaan. Voiceoverit ovat pääsääntöisesti englanniksi joitain suomenkielisiä yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta. Koska cheerleadingin juuret ovat niin

syvällä yhdysvaltalaisessa kulttuurissa ja vaikutteita otetaan sieltä edelleen, uskon että trendi englanninkielisen materiaalin käytössä pysyy yllä vielä kauan. Myös Suomen kansainvälistyminen vaikuttanee englannin valta-asemaan kilpailumusiikeissa. Olisi myös kiinnostavaa tehdä selvitystä siitä, miten kieliä asia esiintyy muissa maissa, joissa ei puhuta äidinkielenä englantia.

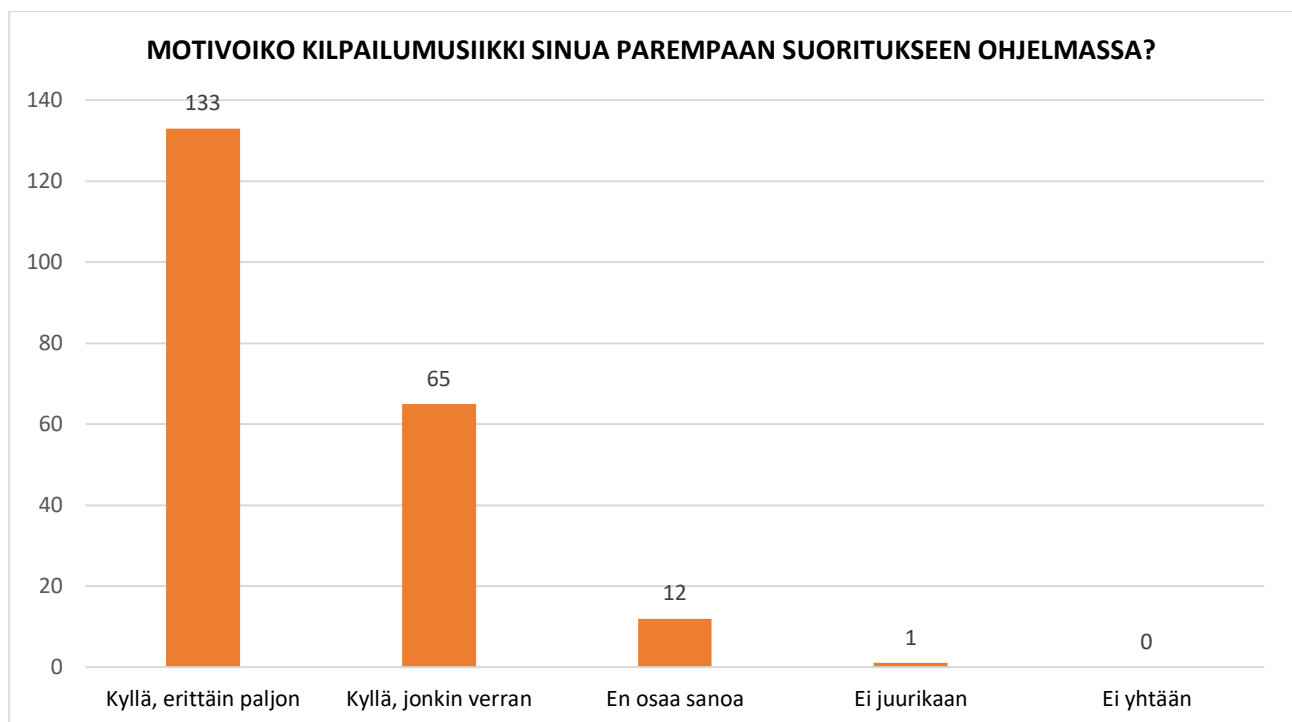
Kyselyssä kysyttiin myös, kumpi on vastaajille tärkeämpää: musiikin sanat vai melodia (Kysymys 7; Taulukko 7). Kyselyyn vastanneista 205 vastasi tähän kysymykseen. Heistä 116 henkilöä eli 57 % vastasi sanojen olevan tärkeämpiä ja 89 henkilöä eli 43 % vastasi melodioiden olevan tärkeämpiä, joten vastaukset olivat melko tasaiset. Vaihtoehtoja on vaikeaa vertailla keskenään, mutta vastauksiin vaikuttanee se, että kilpailumusiikin sanat on helpompi valita ja personoida omalle joukkueelle sopiviksi, mutta melodioita on haastavampi määritellä ja täten personoida. On kuitenkin musiikkikappaleita, joita tietyt joukkueet ovat käyttäneet useasti ja ottaneet ne ikään kuin omikseen. Ihmisten henkilökohtaiset musiikilliset mieltymykset vaikuttavat myös asiaan. Vastauksista voidaan kuitenkin päätellä, että musiikkikappaleita valitaan hieman useammin sanojen kuin melodian perusteella. Tämä ilmiö tulee vastaan myös musiikkeja tehdessä. On mahtavaa kuinka sanoituksiltaan osuvia musiikkikappaleita ja -pätkiä musiikkien tilaajat löytävät, mutta joskus kääntöpuolena on se, ettei melodia tai musiikin rytmisyys aina sovi kilpailumusiikkiin tai kokonaisuuteen. Melodialtaan kilpailumusiikkiin sopivat kappaleet voivat taas sopia tunnelmansa, kuulokuvansa ja rytmensä puolesta hyvin kokonaisuuteen, mutta saattavat olla joskus sanoitukseltaan epäsoivia ja jopa epäurheilijamaisia. Tällaisia ovat esimerkiksi päihteistä kertovat ja kiro sanoja sisältävät kappaleet.

Taulukko 7. Monivalintavastaukset, kysymys 7: Ovatko cheerleadereille tärkeämpiä melodiat vai sanat?

4.3 Kilpailumusiikin vaikutus urheilusuoritukseen

Musiikki vaikuttaa urheilusuoritukseen monin eri tavoin (ks. Bale & Bateman 2008; Laukka & Quick 2013; Beckmann & Elbe 2015; Facci 2016), minkä takia koen tärkeäksi selvittää myös cheerleadereiden havaintoja kilpailumusiikin vaikutuksista omaan suoritukseensa. Kyselyssä esitettiin tähän liittyen kaksi kysymystä, joista ensimmäinen oli ”Motivoiko kilpailumusiikki sinua parempaan suoritukseen ohjelmassa?” (Kysymys 8; Taulukko 8) ja toisessa pyydettiin tarkentamaan miksi (Kysymys 9). Kysymyksessä 8 vastaajat valitsivat yhden vaihtoehdon viidestä. Suurin osa, 133 vastaajaa valitsi vastauksen ”Kyllä, erittäin paljon”. Vastaajista 65 vastasi ”Kyllä, jonkin verran”, 12 ”En osaa sanoa” ja yksi ”Ei juurikaan”. Viimeistä vaihtoehtoa ”Ei yhtään” ei valinnut yksikään vastaaja. Jakaumasta voidaan päätellä, että myös tämä tutkimus jatkaa aiempien tutkimusten osoittamaa linjaa, sillä musiikki motivoi parempaan suoritukseen suurinta osaa kyselyyn vastaajista joko erittäin paljon tai jonkin verran.

Taulukko 8. Monivalintavastaukset, kysymys 8: Kilpailumusiikin motivoiva vaikutus urheilusuoritukseen.

Kun pyysin kertomaan, miksi kilpailumusiikki motivoi parempaan suoritukseen ohjelmassa (Kysymys 9), vastauksia tuli erittäin paljon, jopa 123 kappaletta. Iso osa vastauksista asettuu limittäin jo aiemmissa luvuissa käsiteltyjen teemojen kanssa, minkä kyselyä tehdessäni tiedostin esittäessäni

samankaltaisia kysymyksiä useasti. Nostankin tässä luvussa esiin lyhyesti vastauksissa esiintyvät pääteemat sekä uusia, aiemmista vastauksista poikkeavia löydöksiä.

Vastauksista (Kysymys 9) tiivistyy kaikista parhaiten se, että musiikki auttaa jaksamaan suorituksessa paremmin. Sana ”fiilis” esiintyi vastauksissa jopa 63 kertaa, joka on melkein kolmasosa kaikista koko kyselyyn osallistuneista. Musiikin kerrotaan useassa vastauksessa tuovan myös energiaa, voimaa ja adrenaliinia. Musiikki siis vaikuttaa sekä urheilijan tunnetilaan että yleiseen koettuun tunnelmaan parantavasti. Joissain vastauksissa kerrotaan, että nimenomaan hyvä musiikki vaikuttaa positiivisesti tunteisiin ja tunnelmaan, mutta huonon musiikin vaikuttavan niihin negatiivisesti. Myös erityisesti joukkueen oman musiikin sekä nopean tempon kerrotaan tuovan positiivisia tunteita urheilijoille. Musiikin kerrotaan rytmittävän liikkeitä sekä auttavan muistamaan ohjelman ja näin helpottavan suoritusta. Eräs vastaaja kertoo asenteellisen, voittoon viittaavan musiikin tukevan omaa kilpailuhenkisyyttä, mikä on tärkeää kilpa- ja huippu-urheilussa. Musiikin sanoitukset ja voiceoverit saavat myös muutaman vastaajan uskomaan itseensä suorituksen aikana. Vastauksista ilmenee, että musiikki voi tuoda turvaa, auttaa keskittymään tekemiseen, viedä toisaalta ajatuksia pois tekemisestä ja vähentää jännitystä. Muutamassa vastauksessa kerrotaan myös siitä, kuinka musiikki viimeistelee ohjelman ja auttaa suorittamaan liikkeitä täydellisesti. Yhteishenki ja sen nostatus musiikin avulla nousi tässäkin aiheessa tärkeäksi muutamassa vastauksessa.

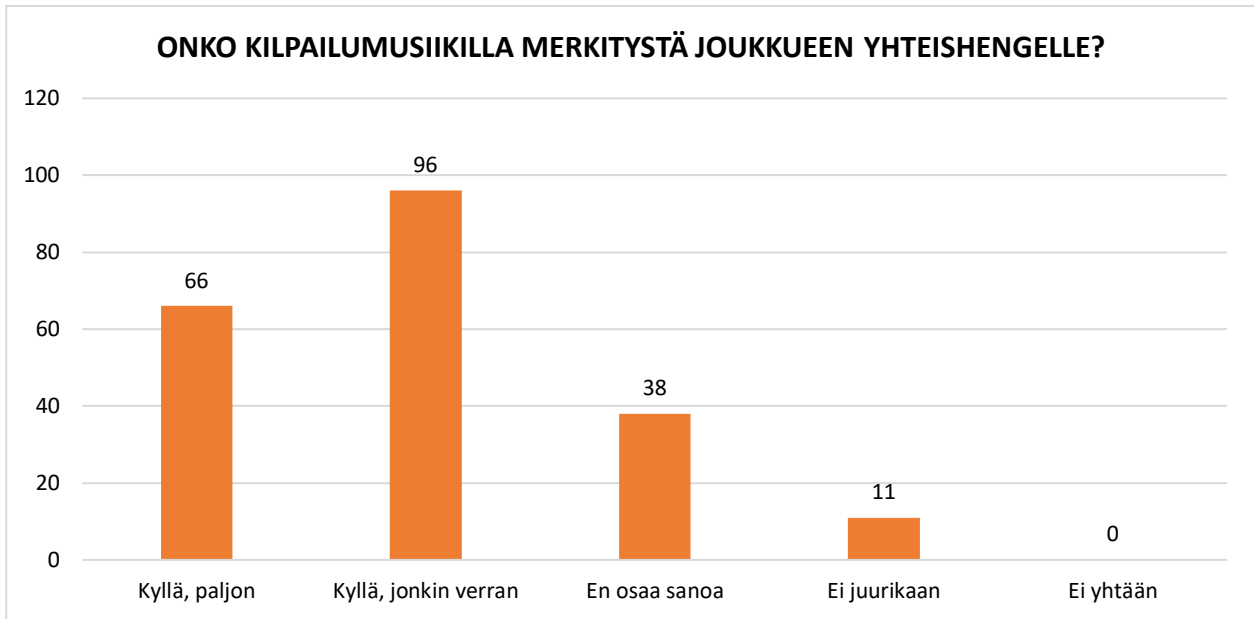
Yleisesti vaikuttaa siltä, että musiikki motivoi urheilijoita parempaan suoritukseen ohjelmassa siksi, että se tuo hyvää fiilistä, energiaa, itsevarmuutta ja auttaa keskittymään ohjelmaan. On siis tärkeää, että musiikki on nopeatempoinen ja rytmikäs, joukkueelle mieluisia kappaleita, voiceovereita ja efektejä sisältävä sekä itsevarmuutta ja yhteishenkeä korostava. Vastaukset eivät ole yllättäviä, mutta ne auttavat paikantamaan kaikista tärkeimmät tekijät urheilusuorituksen kannalta. Kilpailuissa pienilläkin asioilla on merkitystä, joten on tärkeää että jokainen osa-alue, johon voidaan vaikuttaa on optimoitu.

Musiikin käyttö on kiellettyä monissa urheilukilpailuissa kuten juoksumaratoneilla, sillä sen tiedetään potentiaalisesti parantavan suoritusta. Toinen syy on se, että maratoninkaltaisessa massatapahtumassa juoksijat saattavat olla itselleen ja toisilleen vaaraksi, sillä musiikin kuuntelu voi haitata ympäristön havainnointia. (Karageorghis & Terry 2008: 15.) Musiikki luo niin sanotun ergogeenisen vaikutuksen parantaessaan suoritustuloksia tai tuottaessaan odotettua korkeampia kestävyys-, teho-, tuottavuus- tai voimatasoja. Tämän huomioon ottaen, musiikki voidaan siis nähdä eräänlaisena laillisena huumeena eli dopingina, jota urheilijat voivat käyttää harjoittellessaan. (Karageorghis & Terry 2008:

15.) Cheerleadingin etu on, että musiikkia voidaan käyttää sekä harjoitellessa että kilpailusuorituksessa. Kaikki kilpailijat toki käyttävät musiikkia kilpailusuorituksen ajan, mutta koska musiikilla näyttää olevan näin selviä hyötyjä urheilusuorituksen kannalta, kannattaisi kilpailumusiikki optimoida urheilijoiden tehotasoja lisääväksi. Kilpailusuorituksen lisäksi tehotasoja lisäävää musiikkia kannattaisi käyttää myös harjoituksissa, oli se sitten joukkueen kilpailumusiikki tai jotain muuta musiikkia.

4.4 Kilpailumusiikin merkitys joukkueen yhteishengelle

Kilpailumusiikin koetaan olevan merkityksellinen tekijä joukkueen yhteishengen muodostamisessa, mikä tuli ilmi sekä monivalintavastauksista että avoimista vastauksista. Tähän liittyvä kysymys, johon sai vastata monivalintavastauksella, oli ”Onko kilpailumusiikilla merkitystä joukkueen yhteishengelle?” (Kysymys 10; Taulukko 9). Suurin osa vastaajista, 96 vastasi ”Kyllä, jonkin verran”. Vastaajista 66 vastasi ”Kyllä, paljon”, 38 ”En osaa sanoa” ja 11 ”Ei juurikaan”. Vastausta ”Ei yhtään” ei valinnut yksikään vastaajista. Vastausten jakaumasta voidaan päätellä, että kilpailumusiikin merkitys joukkueen yhteishengelle ole ihan yhtä suuri kuin sen merkitys urheilijoiden ohjelmasuoritukseen. Suoraan verrannollisia nämä kaksi aihetta eivät ole, mutta koko kyselyn vastauksia tarkastellessa on selvää, että hyvän yhteishengen muodostaminen ei ole tärkein asia kilpailumusiikkia suunnitellessa. Koska iso osa vastasi myös, ettei osaa sanoa mitään siihen, onko kilpailumusiikilla merkitystä joukkueen yhteishengelle, voidaan tästä päätellä että se ei ole ilmeisin asia, joka urheilijoille kilpailumusiikeista tulee mieleen.

Taulukko 9. Monivalintavastaukset, kysymys 10: Kilpailumusiikin merkitys joukkueen yhteishengelle.

Avoimeen tekstikenttään, jossa kysyttiin ”Jos vastasit aiempaan kyllä, niin miten musiikki vaikuttaa joukkueen yhteishenkeen?” (Kysymys 11), tuli vastauksia 99. Vastaukset olivat keskenään hyvin samanlaisia ja samankaltaiset ilmaisut toistuivat yhä uudestaan ja uudestaan. Poimin vastauksista muutamia suoria lainauksia, jotka kuvaavat hyvin myös suuremman joukon vastauksia. Ensimmäinen niistä on tämä: ”Ainakin omalla joukkueellani musiikin voiceoverit ja valitut kappaleet liittyvät joukkueen yhteisiin kokemuksiin ja inside-juttuihin, minkä takia kisamusiikkiin treenatessa yhteishenki paranee.” Yhteishengen koetaan siis muodostuvan ainakin osittain joukkueen yhteisistä ja sisäisistä vitseistä, kokemuksista ja tarinoista, joita voidaan kilpailumusiikin avulla vahvistaa. Kilpailumusiikin elementit on siis usein valittu niin, että ne muodostuvat kyseiselle joukkueelle tärkeistä aiheista. Toinen vaihtoehto on, että elementtien aiheet on valittu satunnaisesti, mutta niistä tulee harjoittelukauden aikana tärkeitä joukkueelle. Usein kumpikin vaihtoehto täyttyy niin, että osa elementeistä on joukkueelle jo valmiiksi tärkeitä ja joistain uusista elementeistä tulee ajan kanssa joukkueen tärkeitä.

Toinen lainaus (Kysymys 11) liittyykin siihen, millaisissa tilanteissa esimerkiksi joukkueen yhteiset musiikkikappaleet syntyvät: ”Siinä [kilpailumusiikissa] voi olla joukkueen yhteisiä biisejä, joita esimerkiksi treenatessa, joukkueilloissa tai kisamatkoilla kuunnellaan tai jotain muita [biisejä], jotka tuovat joukkueesta hyviä muistoja mieleen.” Musiikkia kuunnellaan harjoituksissa usein myös muulloin kuin kilpailuohjelmaa tehdessä ja joukkueen kanssa vietetään usein aikaa myös harjoitusten

ulkopuolella. Joukkueillat ja kilpailumatkat ovat hyviä tilaisuuksia kehittää joukkueen yhteishenkeä ja musiikki vaikuttaa olevan tällöin isossa roolissa. Kilpailumusiikin vaikutus yhteishenkeen saattaa siten vaatia näitä muita tekijöitä ympärilleen.

Toki musiikki voi yleisesti eli ilman kontekstia joukkueen yhteisiin musiikkikappaleisiin ja elementteihin luoda hyvää tunnelmaa, joka välillisesti vaikuttaa myös yhteishenkeen. Eräs vastaaja (Kysymys 11) kertoikin seuraavasti: ”Musiikki luo fiilistä ja kannustusta, jolloin joukkuehenki paranee, kun saa toisilta tukea tekemiseen.” Musiikin kerrotaan useammassa vastauksessa luovan positiivista ilmapiiriä ja saavan urheilijat hyvälle tuulelle, jolloin he voivat vaikuttaa positiivisesti myös muihin urheilijoihin. Cheerleadingissa on yleistä kannustaa muita joukkuelaisia ohjelman aikana, mikä on usein tulosta hyvästä yhteishengestä ja positiivisesta ilmapiiristä. Nämä seikat vahvistavat sitä, että kilpailumusiikki on yksi tekijä muiden yhteishenkeä vahvistavien tekijöiden joukossa. Myös sen hetken, kun joukkue kuulee kilpailumusiikin ensimmäistä kertaa mainittiin olevan tärkeä ja uniikki joukkueen yhteishengen kannalta.

Itse kilpailumusiikin suunnitteleminen ja tekeminen yhdessä joukkueen kanssa voi olla yhteishenkeä vahvistavaa, kuten yksi vastaaja (Kysymys 11) kertoi: ”Musiikin tekeminen voi olla yhteisöllinen ja sosiaalinen tilanne, jossa jokainen pääsee vaikuttamaan valintoihin. Musiikki on silloin räätälöity juuri kyseiselle joukkueelle.” Kilpailumusiikkien tekijänä on hyvin mielenkiintoista havaita musiikin suunnittelun merkitys yhteishengelle. Musiikin suunnittelu yhdessä voi olla mielekästä oheistoimintaa joko koko joukkueelle tai pienemmälle ryhmälle. Myös se, että jokaisen toiveita kuunnellaan ja ne otetaan huomioon, voi vahvistaa luottamusta ja yhteishenkeä joukkueen sisällä. Kilpailumusiikkia voisikin verrata mihin tahansa joukkueen yhteiseen asiaan, kuten esiintymisasuihin tai muihin varusteisiin, joukkueiltojen ohjelmaan tai vaikkapa alkulämmittelyyn. Mitä enemmän koko joukkuetta huomioidaan päätöksenteossa, sitä merkityksellisemmäksi voi jokainen urheilija kokea olonsa joukkueessa. Toki kaikkia ideoita ei aina voida käyttää, mutta on tärkeää antaa kaikille mahdollisuus tuoda ehdotuksiaan esille. Jo aiemmin usein mainittu musiikin personointi nousi esiin myös edellä mainitussa lainauksessa sekä muissa vastauksissa. Vaikka kyseinen aihe sopisi myös tähän kohtaan, jatkan siitä lisää luvussa 5.2, sillä se on teemana erittäin iso ja merkittävä.

Yleisesti kilpailumusiikin koetaan siis luovan hyvää tunnelmaa sekä vahvistavan joukkueen yhteisiä kokemuksia. Useat vastaajat kertoivat myös (Kysymys 11), kuinka kilpailumusiikkia tai sen kohtia voi yhdessä laulaa joko ohjelmaa tehdessä tai jopa harjoitusten ulkopuolella. Sen lisäksi, että

kilpailumusiikissa käytettävistä musiikkikappaleista voi tulla joukkueelle yhteisiä tunnelmaa kohottavia kappaleita, voi siis itse kilpailumusiikista tulla ikään kuin oma kappaleensa. On yleistä, että muutaman kuukauden tai lyhyemmänkin harjoittelujakson jälkeen useat joukkueesta muistavat kilpailumusiikin niin hyvin, että he osaavat laulaa sen ulkoa. Kilpailumusiikista muodostuukin ikään kuin ohjelman ääniraita, joka muistetaan vielä myöhemminkin ja osataan yhdistää tiettyyn ohjelmaan ja aikakauteen, minkä totesi eräs vastaaja: ”Musiikista muodostuu joukkueelle usein sisäpiirivitsejä tai koko joukkueen koreografioita, jotka muistetaan yleensä vuosienkin päästä.”

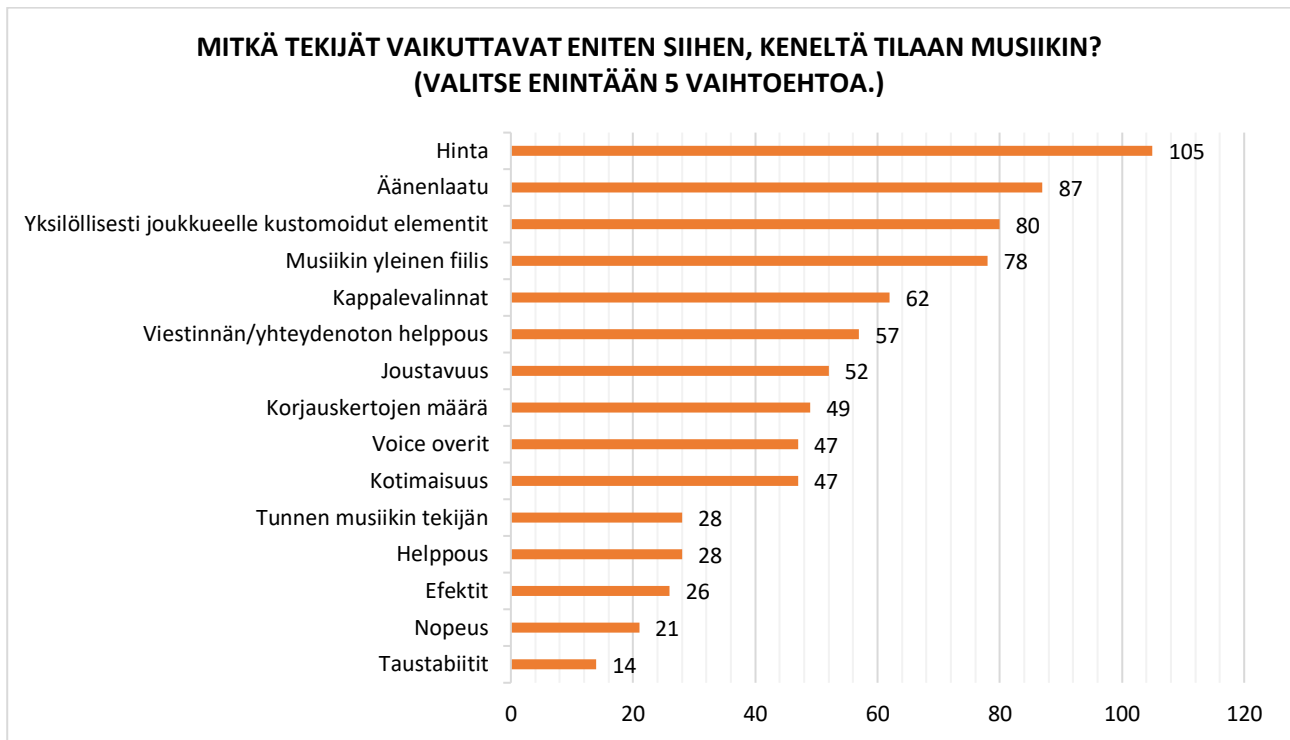
5 Kilpailumusiikki syntyy tekijän ja tilaajan yhteistyönä

Tässä luvussa esittelen tarkemmin cheerleading-kilpailumusiikin tilausprosessia sekä musiikin tekijän että tilaajien näkökulmista. Tilausprosessin tutkiminen ja siitä kirjoittaminen tuottaa koko prosessista uutta tietoa, mikä voi helpottaa kilpailumusiikin tilaajan ja tekijän välistä yhteistyötä, mikä taas tehostaa kilpailumusiikkien tekemistä ja tekee siitä mielekkäämpää. On tärkeää, että musiikin tekijä ymmärtää millaisen musiikin tilaaja haluaa ja millainen musiikki tukee kilpailuohjelmaa parhaalla mahdollisella tavalla. Kokemus lajista on musiikin tekijälle iso etu, mutta tilaajan ja urheilijoiden ymmärtäminen ja kuunteleminen on vieläkin tärkeämpää. Toki myös riittävät tekniset taidot ovat välttämättömät. Musiikin tilaajan olisi taas hyvä ymmärtää joitain kilpailumusiikin tekemiseen liittyviä perusasioita. On hyvä, että tilaajalla on tarkkoja toivomuksia ja ohjeita musiikin tekijälle, mutta usein on myös hyvä jättää tarpeeksi vapaat kädet ja joustovaraa musiikin tekijälle. Vaikka tietämys musiikista olisikin suuri ja kilpailumusiikin suunnitteluun niin sanotusti paperilla olisikin käytetty paljon aikaa, voidaan lopputulos tietää vasta musiikkia tehdessä ja sitä kuunnellessa. Musiikin tekijällä onkin vastuu tehdä kilpailumusiikista musiikillisesti sujuva ja miellyttävän kuuloinen. Tilaajalla on taas vastuu siitä, että musiikki tukee kilpailuohjelmaa ja koreografiaa oikealla tavalla. Luvussa 5.1 käyn läpi musiikin tilaamista ja siinä huomioitavia seikkoja. Luvussa 5.2 tarkennan vielä musiikin kustomoinnin ja persoonallisuuden tärkeyttä sekä sitä, kuinka siihen voidaan vaikuttaa.

5.1 Mitä tulee ottaa huomioon kilpailumusiikkia tilatessa ja tehdessä?

Kuten kerroin luvussa 2.2.3, cheerleading-kilpailumusiikin tilaamiseen on vakiintunut tietynlaisia käytäntöjä, jotka helpottavat tilauksen tekemistä sekä kommunikaatiota tilaajan ja musiikin tekijän välillä. Käytännöt myös tehostavat ja nopeuttavat prosessia. Mitä paremmin kumpikin osapuoli ymmärtää toista ja mitä paremmin he osaavat tuoda esiin toiveensa, sitä parempaan lopputulokseen musiikin kanssa myös päästään. Se, mikä on paras mahdollinen lopputulos on myös subjektiivista, mutta määrittelen musiikin tekijänä kilpailumusiikin onnistumiselle kaksi päätavoitetta: Musiikin sujuvuus ja kiinnostavuus musiikillisesti sekä tilaajan toiveiden täytyminen. Selvitin kyselyssä, mitkä tekijät vaikuttavat siihen keneltä musiikki halutaan tilata ja millaisilla asioilla taiteellisten seikkojen lisäksi on merkitystä koko tilausprosessia silmällä pitäen (Kysymys 12; Taulukko 10). Listasin monivalintakohtaan useita eri vaihtoehtoja, joista vastaajat saivat valita korkeintaan viisi. Koska kysymyksellä voi olla suurta apua kilpailumusiikkien tekijöille, pyysin apua ja näkemystä

monivalintavastausten määrittelyyn toiselta kilpailumusiikkien tekijältä Teemu Jefremoffilta. Toivon että vastauksista voi olla hyötyä sekä kilpailumusiikkien tekijöille että niitä tilaaville.

Taulukko 10. Monivalintavastaukset, kysymys 12: Musiikin tekijän valintaan liittyvät tekijät.

Taulukosta 10 voidaan nähdä vastausten jakautuminen (Kysymys 12). Hinta oli 105 vastauksella selvästi merkittävin tekijä kilpailumusiikin tekijän valinnassa. Suomessa on ammattimaisia tekijöitä hyvin vähän, joten kilpailu on pientä eikä standardihintoja kilpailumusiikeille ole. Hinnat vaihtelevat ja ne nousevat usein sitä mukaa, mitä enemmän alkuperäisempää ja kustomoidumpaa sisältöä musiikissa on. Yhdysvalloissa hinnat ovatkin nousseet viime vuosien aikana, sillä alkuperäisen sisällön määrä on tekijänoikeussyistä kasvanut. Cheerleading on Yhdysvalloissa suuri bisnes, joten myös musiikin käyttöön ja siitä taloudelliseen hyötymiseen alettiin kiinnittää enemmän huomiota. Musiikin esittäminen on Suomen Cheerleadingliiton kilpailuissa ja harjoituksissa sallittua Olympiakomitean, Teoston ja Gramexin sopimusten turvin (Suomen Olympiakomitea 2021). Kilpailumusiikin merkitys osana ohjelmaa ja joukkueen identiteettiä on myös kasvanut, joten musiikkeihin ollaan valmiita panostamaan. Lajin kasvaessa Suomessa on hyvin mahdollista että kilpailumusiikkien tekijöitä tulee lisää ja myös hintakilpailu kasvaa. Toki myös alkuperäisen sisällön määrä kasvaa vuosi vuodelta. Tämä vaatii tekijöiltä enemmän työtä, mikä vaikuttaa luonnollisesti hintoihin.

Äänenlaadun valitsi 87 vastaajaa tärkeäksi kilpailumusiikin tekijää valittaessa (Kysymys 12). Hyvä äänenlaatu on varmasti itsestäänselvyys tekijää valittaessa ja tietynlainen perusasia, jonka täytyy olla kunnossa. Äänenlaadussa saattaa tekijästä riippuen olla vaihtelua ja toki kyseessä on myös melko subjektiivinen asia, eli riippuu myös kuuntelijasta, millaista äänenlaatua hän pitää hyvänä. Tekijä voi kuitenkin vaikuttaa äänenlaatuun hankkimalla tarpeeksi teknistä osaamista musiikin tekemisestä. Musiikin yksilöllisyys ja kustomointi nousi taas erittäin merkittäväksi tekijäksi, kuten aiemmissakin vastauksissa. Kahdeksankymmentä vastaajaa valitsikin, että yksilöllisesti joukkueelle kustomoidut elementit ovat merkittäviä tekijää valittaessa. Kustomointiin vaikuttaa tekijän mahdollisuus käyttää elementtejä monipuolisesti, kuten valitsemalla laajasti erilaisia musiikkikatkelmia ja tekemällä tai tilaamalla alkuperäistä sisältöä, kuten voiceovereita. Musiikin yksilöllisyyteen vaikuttavat paljon myös tilaajan toiveet ja omat ideat, joista on tekijälle paljon hyötyä. Suurin työ tekijälle saattaakin olla uusien voiceoverien ja musiikkikatkelmien keksimisessä, ei niinkään teknisessä toteutuksessa. Siitä, miten musiikista voi saada mahdollisimman persoonallisen ja joukkueen näköisen, jatkan seuraavassa luvussa 5.2.

”Musiikin yleinen fiilis” valittiin myös 78 kertaa (Kysymys 12), joten on siis tärkeää, että musiikki on energinen ja nostattaa tunnelmaa kilpailuohjelmaa tehtäessä. Tähän voidaan vaikuttaa musiikin nopealla tempolla, energisillä musiikkikatkelmilla, taustabiiteillä, ja innostavilla voiceovereilla. Myös oikeissa kohdissa olevat efektit vaikuttavat musiikin fiilikseen. On tullut vastaan tilanteita, joissa musiikilta toivotaan energisyyttä ja menevyyttä, mutta tilaajan musiikkikatkelmatoiveet eivät tue tätä. Esimerkiksi musiikkikatkelmat, joissa tempoa joudutaan hidastamaan, eivät aina luo toivottua tunnelmaa. Usein asiantunteva kilpailumusiikin tekijä tietää, millaiset musiikkikatkelmat tekevät musiikin fiiliksestä menevän. Jos siis tilaajan on vaikeaa arvioida, millaiset musiikkikatkelmat kilpailumusiikkiin sopisivat, voi suosituksia usein kysyä musiikin tekijältä. Kappalevalinnat, joilla tarkoitan musiikkikatkelmia, ovatkin tekijän valinnassa seuraavana 62 vastauksella, vaikka useimmiten musiikin tilaaja on se, joka musiikkikatkelmat valitsee. Osaava kilpailumusiikin tekijä voikin auttaa tilaajaa ja tarvittaessa ehdottaa sopivia musiikkikatkelmia.

”Viestinnän/yhteydenoton helppous” oli tärkeää 57 vastaajalle (Kysymys 12). On hyvä, että tilaaja voi ottaa yhteyttä musiikin tekijään itselleen helpoimmassa paikassa, ja että viestintä on sujuvaa sekä nopeaa. Pyrin itse pääosin käyttämään sähköpostia, jolloin löydän kaikki viestit ja tilaamiseen liittyvän informaation samasta paikasta, vaikka sähköposti käyttöliittymänä on välillä kankea. Erillisen sähköpostiosoitteen avulla on kuitenkin myös helpompi erottaa kilpailumusiikkeihin liittyvät asiat henkilökohtaisista asioistani. Kehotan tilaajia kuitenkin olemaan yhteydessä siellä,

missä he kokevat sen helpoimmaksi ja asiakkaat ovatkin usein yhteydessä minuun sähköpostin lisäksi WhatsApp-viestintäsovelluksessa ja Instagramin yksityisviesteillä, jotka ovat nopeita ja helppoja käyttää myös älypuhelimella. Erillisen älypuhelimien tai WhatsApp Business -sovelluksen käyttäminen olisikin hyvä ratkaisu silloin, jos kilpailumusiikkeja tekee paljon. Tällöin kuitenkin vaaditaan uusi maksullinen puhelinliittymä, kun taas uuden sähköpostiosoitteen luominen on mahdollista ilmaiseksi. Viestintään kilpailumusiikkien tekijä voi vaikuttaa viestintäkanavien ja nopeuden lisäksi myös sillä, kuinka miellyttävää ja helppoa on hänen kanssaan asioista sopia.

Asioiden sopimiseen vaikuttaa myös joustavuus, jonka kokivat kilpailumusiikin tekijän valintaperusteeksi 52 vastaajaa (Kysymys 12). Joustavuus voi liittyä eri asioihin, kuten esimerkiksi aikatauluun, musiikin taiteellisiin seikkoihin tai hintaan. Musiikin tekijän joustavuuteen voivat vaikuttaa monet asiat, mutta usein se on musiikkitalausten määrä ja tästä johtuva kiire. Kun musiikkitalauksia on vähemmän, voidaan eri tekijöissä usein joustaa enemmän kuin kalenterin ollessa täynnä. Jos joustavuus on tärkeää, kannattaa siis tiedustella, koska kilpailumusiikin tekijällä on enemmän aikaa ja pyrkii tilaamaan musiikki silloin. Ongelmana on kuitenkin, että monet joukkueet tähtäävät samoihin kilpailuihin, mikä tarkoittaa sitä että kaikki tarvitsevat kilpailumusiikin samoihin aikoihin. Tällöin musiikkien tekijöille saattaa tulla useampia kyselyitä saman viikon aikana, vaikka edellisellä viikolla ei olisi tullut yhtään yhteydenottoa. Myös nopeus kuului monivalintavastauksiin ja sen valitsi 21 vastaajaa (Kysymys 12), joten kyseessä on melko tärkeä tekijä. Tarkoitin nopeudella kyselyä tehdessäni tilausprosessin ajallista nopeutta, joten toivon että se on ymmärretty oikein. Nopeuteen vaikuttaa usein myös musiikkitalausten määrä.

Korjauskertojen määrän valitsi tärkeäksi 49 vastaajaa (Kysymys 12). Kilpailuohjelma saattaa muuttua kauden aikana ja usein myös musiikkia täytyy sen myötä muokata. Musiikin tekijän on oltava valmis muokkaamaan musiikkia tarvittaessa, mutta korjausten laskutus saattaa olla haastavaa. Tekijä saattaa tarjota tilauksen yhteydessä valitun määrän korjauskertoja musiikkiin, jolloin korjaukset sisältyvät hintaan. Aina korjauksia ei tarvita, jolloin tilaaja ikään kuin maksaa turhasta. Jotkut taas haluavat muokata musiikkeja useampaan otteeseen. Reiluinta olisi laskuttaa jokainen korjauskerta erikseen, mutta tämä ei ole aina tilaajalle houkuttelevaa, joten usein musiikkiin sisältyy tietty määrä korjauskertoja, joiden jälkeen tehdyt korjaukset laskutetaan erikseen. Myös se, kuinka laajoja korjaukset ovat ja mistä syistä niitä joudutaan tekemään, voi vaikuttaa laskutettavaan hintaan.

Voiceoverit valitsi 47 vastaajaa (Kysymys 12). On yleistä, että musiikin tekijä äänittää itse voiceovereita, mutta niiden teko on mahdollista myös ulkoistaa. Voiceovereita voi esimerkiksi tilata internetin kautta osaavilta tekijöiltä tai tehdä yhteistyötä tuttujen tai muiden musiikintekijöiden kanssa, jolloin on mahdollista saada useita erilaisia ääniä mukaan musiikkiin. Tämä kuitenkin aiheuttaa kustannuksia ja vie aikaa. Kuten aiemmin mainitsin luvussa 4.2, olisi kiinnostavaa selvittää myös voiceovereiden tekijän sukupuolen vaikutus. Arvioni kuitenkin on, että voiceovereissa merkityksellistä on niiden laatu, monipuolisuus ja esimerkiksi hyvä ääntäminen, joka saattaa olla haaste suomea äidinkielenään puhuvalle. Musiikin tekijän kotimaisuus on kuitenkin yhtä tärkeää vastaajille, sillä sen valitsi myös 47 vastaajaa (Kysymys 12). On siis hyvä, että myös kotimaisia tekijöitä halutaan tukea. Myös kommunikointi saattaa olla helpompaa omalla äidinkielellä.

Vastaukset ”tunnen musiikin tekijän” ja ”helppous” valittiin kumpikin 28 kertaa (Kysymys 12). Musiikin tekijän on tärkeää luoda otolliset olosuhteet musiikin tilaamiselle ja luoda suhteita. Useat henkilöt, jotka tilaavat minulta musiikin, ovat tuttujani joko omilta harrastusajoilta tai jotain muuta kautta. Usein myös sana hyvästä tekijästä kiirii. Joistain tilaajista on tullut tuttuja useiden vuosien yhteistyön myötä, vaikka emme olisi alun perin tunteneet. Luottamus ja toisen ymmärtäminen helpottuu, mitä paremmin tekijä ja tilaaja tuntevat toisensa.

Vastauksen ”efektit” valitsi 26 vastaajaa (Kysymys 12). Efektit, kuten kellon kilahdukset ja laseräänet eivät ole standardisoituja ja ne vaihtelevat tekijöittäin, mutta niissä on paljon samankaltaisuutta. Efektien määrä ja valikoima usein lisääntyy vuosi vuodelta riippuen siitä, kuinka paljon musiikin tekijä käyttää aikaa uusien efektien etsimiseen tai tekemiseen. Halutuista efekteistä voi tilaaja esittää toiveita, mutta se on harvinaista. Musiikin tekijän täytyykin itse olla aktiivinen ja pyrkiä käyttämään mielenkiintoisia ja musiikkiin sopivia efektejä. Vastaus ”taustabiitit” valittiin vain 14 kertaa (Kysymys 12). Taustabiitit vaikuttavat kuitenkin musiikin yleiseen tunnelmaan ja menevyyteen, joten niiden merkitystä ei tule aliarvioida.

Kyselyssä esitin myös kysymyksen ”Keksitkö muita perusteita musiikin tekijän valitsemiselle?” (Kysymys 13), johon sai vastata omin sanoin. Vastauksia tuli 28 ja isoin osa kertoi musiikin tekijän valinnan perusteeksi sen, että he ovat tilanneet musiikin jo pitkään samalta tekijältä, joka on hyväksi havaittu. Toinen yleinen vastaus oli se, että cheerleading-seuralla on sopimus tietyn musiikintekijän kanssa, eivätkä yksilöt voi tällöin itse vaikuttaa valintaan. Vastauksissa mainittiin myös musiikin laatu, kappaleiden ja efektien yhteensovittaminen, kuulopuheet hyvästä tekijästä sekä tekijän aiemmat musiikit. Eräs vastaaja kertoi myös, että valittu musiikin tekijä tuntee joukkueen ja osaa näin

tehdä musiikeista sopivia. Toinen kertoi haluavansa itse päättää, ketä tukea musiikintekoaikalla. Yksi vastaaja kertoi jättävänsä musiikin tilaamisen viimein ja tilaavansa sieltä, mistä siinä tilanteessa musiikin vielä saa. Hän kertoi myös, ettei musiikin tilaamiseen osata tai jakseta käyttää energiaa. Jos kyse on tässä tilanteesta siitä, että valmentajat kokevat musiikin suunnittelun ja tilauksen raskaana tai epämiellyttävänä, voitaisiin harkita sitä, että mahdollisuuksien mukaan joukkueesta valittaisiin urheilijoita, joilla on vastuu musiikista. Kerron tästä prosessista lisää seuraavassa luvussa 5.2.

Yksi vastaaja (Kysymys 13) mainitsi, että kilpailumusiikin tekijän valinnan mahdollisuus on pieni, koska Suomessa on niin vähän tekijöitä, mikä on täysin totta. Yksittäiset seikat musiikin tilaamisessa ovatkin melko pienessä roolissa, sillä laajaa vertailua tai kilpailutusta ei voida tehdä, jos musiikin haluaa tilata suomalaiselta tekijältä. Koska Suomessa kilpailumusiikkien teko ei kuitenkaan ole ainakaan vielä suuri bisnes eivätkä koneistot ole niin isoja kuin vaikkapa levy-yhtiöissä, voidaan henkilökohtaiseen palveluun panostaa enemmän. Usein on mahdollista esittää erittäin tarkkojakin toiveita ja jopa tehdä kilpailumusiikkia yhdessä musiikin tekijän kanssa. Kaikki kilpailumusiikkien tekijät eivät välttämättä ole turhan kangistuneita tiettyihin kaavoihin ja ovat valmiita ottamaan tilaajien ideoita ja parannusehdotuksia vastaan. Jos tilaajalla riittää intoa suunnitella musiikkia ja auttaa musiikin tekijää toiveidensa täyttämässä, päästään varmasti parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen sekä tilaajan että musiikin tekijän näkökulmista.

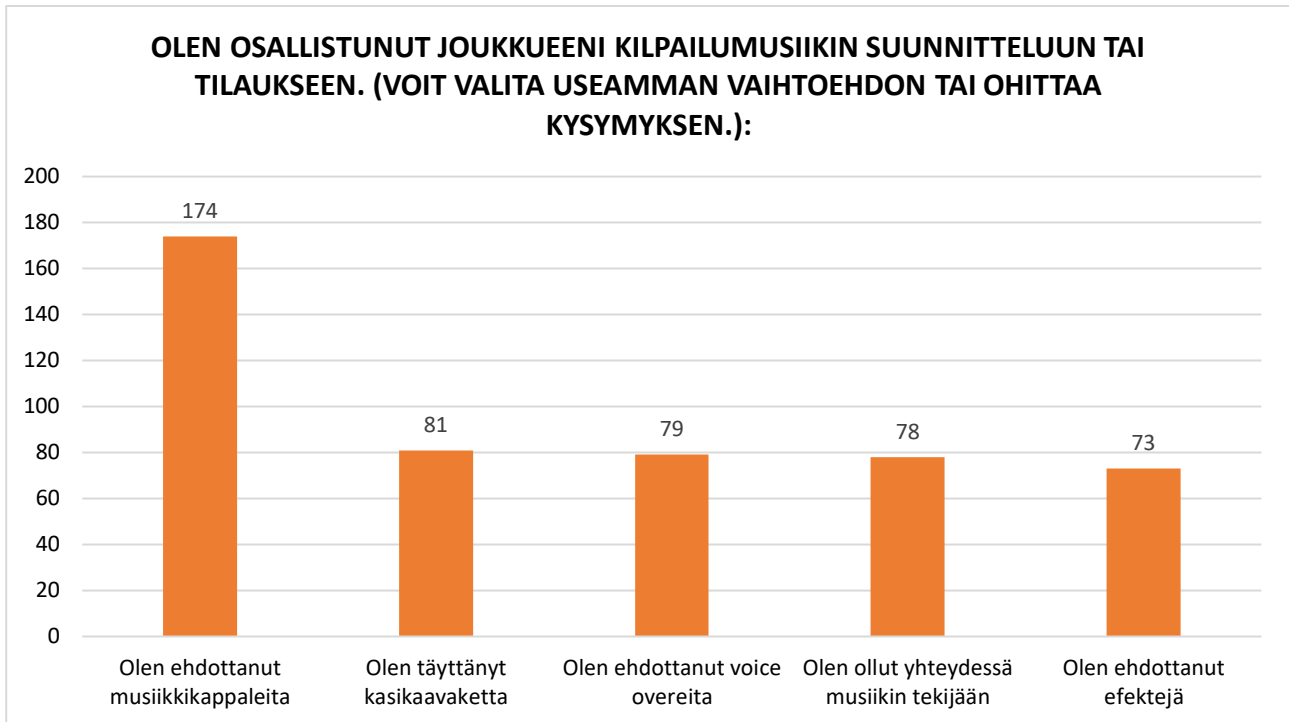
5.2 Tavoitteena persoonallinen ja joukkueen näköinen musiikki

Autonomian olisi hyvä näkyä mahdollisimman monessa asiassa joukkueen arjessa. Esimerkiksi leireillä joukkue on itse vastuussa suurimmasta osasta lämmittelyistä, niiden vetämisestä ja siitä, mitä lämmittelyissä tehdään. Samoin joukkue valitsee tärkeän kisamusiikin eli ne biisit, joista ohjelman taustalla soiva musiikki koostetaan. Urheilijoilla on iso rooli myös ohjelman rakentamisessa. (Appelsin & Wahlroos 2021: 139.)

Kyseessä on lainaus tänä vuonna ilmestyneestä kirjasta *Näin tehdään ihme: Mitä jokaisen tulisi oppia cheerleadingin maailmanmestarilta*. Teos on toimittaja-kirjailija Ulla Appelsinin ja Suomen naisten cheerleading-maajoukkueen päävalmentajan Maria Wahlroosin yhteistyössä julkaisema tarina Suomen matkasta cheerleadingin maailmanmestaruuteen, mutta myös johtajuus- ja elämäntaito-opas Wahlroosin periaatteista (Appelsin & Wahlroos 2021: 10). Ylläolevasta lainauksesta voidaan kiteyttää se, kuinka tärkeää on antaa joukkueelle sekä vastuuta että vapautta, jotta urheilusta saadaan

mielekästä ja toimivaa. Maajoukkueen tapauksessa kyse on toki pitkän kokemuksen omaavista urheilijoista, joilla on kyky tehdä haastaviakin päätöksiä. Jos tällaisella ratkaisulla voidaan voittaa cheerleadingin maailmanmestaruus toistamiseen, on ratkaisun oltava toimiva. Vastuuta siis myös kilpailumusiikin suunnittelusta voidaan antaa koko joukkueelle, jolloin musiikista ja ohjelmasta saadaan mahdollisimman joukkueen näköinen. Tämä myös sitouttaa urheilijat paremmin toimintaan ja yhteisiin tavoitteisiin.

Taulukosta 11 voidaan havaita, että musiikkikappaleiden ehdottaminen kilpailumusiikkiin urheilijoiden toimesta on hyvin yleistä myös muissa suomalaisissa cheerleading-joukkueissa. Jopa 174 vastaajaa kertoo ehdottaneensa musiikkikappaleita kilpailumusiikkiin, mikä on 82 prosenttia kaikista vastaajista (Kysymys 14). Muuten kilpailumusiikin suunnitteluun ja tilaukseen osallistutaan huomattavasti vähemmän. Vastaajista 81 on täyttänyt kasikaavaketta, 79 on ehdottanut voiceovereita, 78 on ollut yhteydessä musiikin tekijään ja 73 on ehdottanut efektejä. Vastausjakaumasta voidaan päätellä, että hyvin usein joukkueen kaikilla jäsenillä on myös mahdollisuus ehdottaa musiikkikappaleita. Kappaleiden ehdottaminen on kaikista helpoin tapa osallistua, eikä se välttämättä vaadi kovinkaan paljon tietämystä kilpailumusiikeista. Kaikki kappaleet eivät kuitenkaan aina sovi kilpailumusiikkiin, mikä mainittiin myös kohdassa, jossa käsiteltiin kappaleiden sanoituksia ja melodioita. Olisikin hyvä, että viimeiset päätökset ja jonkinlaisen suodatuksen musiikin tekijälle tehtävistä ehdotuksista tekisi rajatumpi, musiikista enemmän tietävä ryhmä tai yksittäinen henkilö. Tämä ryhmä voisi koostua joko valmentajista tai joukkueen urheilijoista. Ehdotuksia on joskus myös hyvä perustella musiikin tekijälle, jotta hän tietää esimerkiksi tiettyjen musiikkikappaleiden tai voiceovereidien merkitykset joukkueelle ja osaa korostaa kyseisiä elementtejä ohjelmassa. Jos ehdotuksia on paljon, on hyvä myös kertoa musiikin tekijälle, mitkä ehdotuksista ovat joukkueelle kaikista tärkeimpiä ja mitkä voi tarvittaessa jättää pois.

Taulukko 11. Monivalintavastaukset, kysymys 14: Osallistuminen kilpailumusiikin suunnitteluun ja tilaamiseen.

Vastaajat saivat myös halutessaan lisätä avoimeen tekstikenttään, miten muuten he ovat osallistuneet kilpailumusiikin suunnitteluun ja tilaukseen (Kysymys 15). Vastauksista ilmenee, että jotkut joukkueet muodostavat erilaisia työryhmiä joukkueen sisällä, joista jollain ryhmällä on vastuu joko kilpailumusiikin suunnittelusta, tilaamisesta tai molemmista. Myös moni vastaajista kertoo olevansa jonkun joukkueen valmentaja, jolla on usein vastuu musiikin tilaamisesta. Etenkin nuorempien urheilijoiden joukkueissa on selvää, että valmentaja hoitaa musiikin tilaamisen ja lopullisen suunnittelun, kun taas vanhempien ja kokeneempien urheilijoiden joukkueissa voidaan hyvin hyödyntää joukkueen osaamista ja antaa vastuu jopa koko tilausprosessista valituille urheilijoille. Vaikka kasikaavakkeen täyttämisen ja tilaamisen eli yhteydenpidon musiikin tekijään tekisi vain yksi henkilö, voi silti koko joukkue osallistua suunnitteluun ja ideoimiseen.

Kyselyssä esitin myös kysymyksen, johon sai vastata omin sanoin: ”Jos musiikin kustomointi, eli sen yksilöllinen suunnittelu omaa joukkuettani varten on tärkeää, miksi?” (Kysymys 16.) Tähän sain 91 vastausta. Ehdottomasti suurimmassa osassa vastauksista ilmaistiin, että musiikin tulee olla joukkueen näköinen. Ainutlaatuisen kilpailumusiikin kerrottiin luovan joukkuehenkeä ja edustavan joukkuetta. Useasti tuli myös esiin, että joukkueen yksilölliset piirteet tulee ottaa kilpailumusiikissa huomioon, sillä kaikille joukkueille ei sovi samanlainen musiikki. Myös käytännöllisyys, eli musiikin

sopiminen ohjelmaan sen eri osa-alueet, kuten akrobatia- tai stuntti-osuudet huomioiden, koettiin tärkeiksi. Joukkueen nimen kuuleminen musiikissa koettiin myös luovan joukkueesta ammattimaisempaa kuvaa ja luovan omistajuuden tunnetta ohjelmasta. Erottautuminen muista joukkueista koettiin myös tärkeäksi, johon kilpailumusiikki voi olla hyvä keino.

Koska cheerleading perustuu monilta osin luottamukseen sekä urheilijoiden että valmentajien välillä, ja hyvä yhteishenki parantaa suoritusta koko joukkueen kesken, on tärkeää että kilpailumusiikin suunnitteluun ja tilaamiseen voi osallistua koko joukkue. Tällaisella yhteisellä tekemisellä ja kaikkien osallistamisella voidaan luoda positiivisia onnistumisen kokemuksia sekä luoda kilpailumusiikki, josta mahdollisimman moni joukkueen urheilija saa voimaa ja motivaatiota suoritukseensa ja joka sekä yhdistää että edustaa joukkuetta parhaalla mahdollisella tavalla.

6 Tulokset ja johtopäätökset

Kilpailumusiikin merkitykset cheerleadereille ovat moninaiset ja vaihtelevat paljon urheilijasta sekä valmentajasta riippuen, mutta kaikista tärkein rooli sillä on niin sanotun hyvän fiiliksen tuojana harjoittelun ja kilpailusuorituksen aikana. Energinen ja joukkueelle personoitu kilpailumusiikki kohottaa tunnelmaa sekä joukkueen sisällä että yleisössä. Tämän lisäksi se voi vaikuttaa positiivisesti yksittäisten urheilijoiden kokemuksiin tunteisiin urheilusuorituksen aikana antaen lisää voimaa ja motivaatiota tekemiseen sekä helpottaen esiintymistä. Kilpailumusiikki nähdään myös yhteishengen luojana sekä musiikin suunnitteluvaiheessa että ohjelmaa tehdessä, kun yhdessä valitut tai harjoituskauden aikana tutuksi tulleet musiikkikatkelmat ja voiceoverit kuuluvat kaiuttimista harjoituksissa, esiintymisissä, kilpailuissa ja jopa vapaa-ajalla. Kauden kilpailumusiikista tulee esiintymisasujen tavoin joukkueen edustaja, jolla voidaan tuoda esiin joukkueen tarinaa ja erottautua muista joukkueista. Tämän takia on tärkeää luoda jokaiselle joukkueelle persoonallinen, kyseistä kilpailuohjelmaa varten suunniteltu musiikki.

Kaikista tärkeimpiä elementtejä kilpailumusiikissa ovat musiikkikatkelmat, musiikin yleinen fiilis ja voiceoverit. Jotta kilpailumusiikista saadaan joukkueelle tärkeä ja urheiluun motivoiva, on tärkeää osallistaa myös urheilijoita musiikin ideoinnissa ja suunnittelussa. Yleisin keino tähän on pyytää urheilijoilta ehdotuksia musiikkikatkelmista, mutta myös voiceovereiden ja muiden elementtien ideointi yhdessä voi tehdä musiikin suunnittelusta joukkuehenkeä kohottavaa toimintaa ja helpottaa valmentajien työtä. Kilpailumusiikin tekijää valittaessa tärkeimmiksi perusteiksi nousivat hinta ja kokemus hyväksi havaitusta laadusta. Maltilliset hinnat ja toimivien musiikkien tekeminen vuodesta toiseen ovat siis avain tilaajien suosiossa pysymiseen.

Kysely oli aiheiltaan laaja ja vastauksia tuli niin paljon, etten tässä tutkielmassa voinut syventyä kaikkiin kyselyn esiin tuomiin aiheisiin tai hyödyntää kaikkia vastauksia yksityiskohtaisella tasolla. Sain kuitenkin muodostettua cheerleading-kilpailumusiikkien merkityksistä sekä niiden suunnittelusta ja tilaamisesta yleiskuvan, mikä on tärkeää aiemman tutkimuksen ja muun kirjallisuuden vähäisyyden takia. Tämän muodostamani yleiskuvan pohjalta voidaan erilaisia tutkimussuuntauksia lähteä jatkossa tarkentamaan. Käsittelin tässä tutkielmassa lähtökohtaisesti cheerleadereiden ja osittain myös valmentajien näkökulmia tuoden keskusteluun myös oman näkökulmani kilpailumusiikkien tekijänä. Tuloksista voi olla siis hyötyä sekä kilpailumusiikkia käyttäville, tilaaville, suunnitteleville että tekeville. Kaikkien näiden osapuolten on tärkeää ottaa

huomioon kilpailumusiikin kiinteä ja moniulotteinen suhde sekä urheilusuoritukseen, joukkueen yhteishenkeen että yleiseen harrastusmotivaatioon.

Jatkossa olisi hyödyllistä tutkia kilpailumusiikkeja myös tuomareiden näkökulmasta ja selvittää, kuinka paljon musiikki oikeasti vaikuttaa ohjelman pisteytykseen kilpailuissa ja miten musiikkia voidaan tämän kannalta optimoida. Toisena mielenkiintoisena tutkimuskohteena olisivat musiikkikatkelmien ja voiceovereiden sanoitukset. Millaisia sanoituksia kilpailumusiikkeihin halutaan ja miksi? Toivotuista kilpailumusiikkien sanomista ja teemoista olisi myös kiinnostavaa tehdä selvitystä. Olisi perusteltua tehdä haastattelu- ja havainnointitutkimusta vain tiettyjen joukkueiden sisällä esimerkiksi yhden kilpailukauden ajan. Tällöin voitaisiin kiinnittää huomiota kilpailumusiikin käyttöön harjoituksissa ja selvittää sen tehokkaita käyttötapoja tulevien kilpailujen kannalta. Myös sitä, millainen musiikki yleisesti lisää cheerleadereiden tehotasoja harjoittelussa ja kilpailusuorituksessa, olisi hyödyllistä tutkia tarkemmin. Koska cheerleadingissa käytettäviä kilpailumusiikkeja on tutkittu niin vähän ja koska ne poikkeavat muissa urheilulajeissa käytettävistä musiikeista niin paljon, riittää niissä tutkittavaa musiikintutkimuksen lisäksi myös eri aloilla, kuten urheilu- ja kulttuurintutkimuksessa, psykologiassa sekä sosiaalitieteissä.

Kilpailumusiikkien merkitykset cheerleadereille ovat suuremmat ja laajemmat, kuin osasin olettaa. Musiikin suunnittelu saattaa olla joukkueelle joko taakka tai hyvinkin innostava tehtävä, sillä kiinnostus sitä kohtaan vaihtelee. Suurin osa vastaajista kuitenkin myönsi olevansa kiinnostunut kilpailumusiikeista ja niiden vaikuttavan urheilusuoritukseensa. Suomen ollessa cheerleadingin huippumaita, on kansainvälistä menestystä ylläpidettäessä otettava huomioon kaikki mahdolliset osa-alueet, jotka vaikuttavat lopulliseen kilpailusuoritukseen ja tuomaripisteiden keräämiseen. Näihin osa-alueisiin kuuluu ehdottomasti myös kilpailumusiikki, jonka täysi potentiaali voidaan saada irti tekemällä tiivistä yhteistyötä musiikin tekijän kanssa sekä osallistamalla sen suunnitteluun ja tilaamiseen koko joukkue.

Lähteet

1 Tutkimusaineisto

Kyselytutkimus

Kilpailumusiikin merkitys cheerleadingissa 2021. Kyselytutkimus. Toteutettu Helsingin yliopiston E-lomake-sivustolla 13.–19.1.2021. Aineisto tekijän hallussa.

Audiovisuaalinen aineisto

CheerMusicPro 2020 A. World Cup Shooting Stars 2020-21. YouTube-videopalvelu, julkaistu 29.11.2020. <https://www.youtube.com/watch?v=DZ6Tkblvf00>. Viitattu 29.3.2021.

CheerMusicPro 2020 B. CheerMusicPro - Cheer Against COVID19. YouTube-videopalvelu, julkaistu 6.4.2020. <https://www.youtube.com/watch?v=Eq4bgImxNAM>. Viitattu 15.4.2021.

CheerMusicPro 2020 C. Black Lives Matter Awareness Mix 2020-2021. YouTube-videopalvelu, julkaistu 10.7.2020. https://www.youtube.com/watch?v=j_kmNHOpw78. Viitattu 15.4.2021.

HAC Junior Elite 2019. HAC Junior Elite fall 2019 music. YouTube-videopalvelu, julkaistu 27.9.2021. <https://www.youtube.com/watch?v=c7ZMJ0IsV50>. Viitattu 6.5.2021.

Kinney, Daniel 2016. World Cup Shooting Stars Worlds 2016 Day 1. YouTube-videopalvelu, julkaistu 24.4.2021. <https://www.youtube.com/watch?v=mdZnwZEp8tU>. Viitattu 29.3.2021.

Lying Princess 2016. World Cup Shooting Stars 2016 Music. YouTube-videopalvelu, julkaistu 10.2.2016. <https://www.youtube.com/watch?v=sdMf8RFIfv8>. Viitattu 29.3.2021.

Manning, Caroline 2014. Stingray Allstars Orange Music Lyric Video 2014-2015 YouTube-videopalvelu, julkaistu 23.11.2014. <https://www.youtube.com/watch?v=tuilty8BnfQ>. Viitattu 15.4.2021.

Muu tutkimusaineisto

Suomen Cheerleadingliitto A 2020. SCL CHEER Arvostelukaavake Level 2–6. <https://scl.fi/wp-content/uploads/2020/03/SCL-Cheer-Arvostelukaavake-L2-L6.pdf>. Viitattu 18.1.2021.

Suomen Cheerleadingliitto B 2020. SCL CHEER Arvostelukaavake Level 1. <https://scl.fi/wp-content/uploads/2020/03/SCL-Cheer-Arvostelukaavake-L1.pdf>. Viitattu 18.1.2021.

Suomen Cheerleadingliitto 2021. Kilpailusäännöt 2021. <https://scl.fi/wp-content/uploads/2020/12/SCL-Kilpailusaannot-2021-kevat.pdf>. Viitattu 12.1.2021.

2 Tutkimuskirjallisuus

Ahlsved, Kaj 2017. *Musik och sport: En analys av musikanvändning, ljudlandskap, identitet och dramaturgi i samband med lagsportevenemang*. Åbo Akademi. Fakulteten för humaniora, psykologi och teologi. Väitöskirja.

Appelsin, Ulla & Wahlroos, Maria 2021. *Näin tehdään ihme: Mitä jokaisen tulisi oppia cheerleadingin maailmanmestariilta*. Helsinki: WSOY.

Bale, John & Bateman, Anthony 2008. *Sporting sounds: Relationships between sport and music*. Abingdon: Routledge.

Baumgartnera, Thomas & Jäncke, Lutz & Lutz, Kai & Schmidt, Conny 2006. The emotional power of music: How music enhances the feeling of affective pictures. *Brain Research*, 1075(1), 151–164.

Beaudin, Marianne & Hardy, Isabelle & McFaull, Steven & Rousseau, Élizabeth & St-Vil, Dickens 2017. Cheerleading injuries in children: What can be learned? *Paediatrics & Child Health*, 22(3), 130–133.

Beckmann, Jürgen & Elbe, Anne-Marie 2015. *Sport psychological interventions in competitive sports*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.

Beleza, Ana Carolina Sartorato & Carvalho, Cristiano & da Silva Serrão, Paula Regina Mendes & Driusso, Patricia 2020. Pelvic floor dysfunctions in female cheerleaders: a cross-sectional study. *International Urogynecology Journal*, 31(5), 999–1006.

Carter, Thomas & Powis, Ben 2018. Sporting Sounds. Teoksessa *The Routledge Companion to Sound Studies*. Toim. Michael Bull. Abingdon: Routledge, 391–399.

Cheer Theory 2016. World Cup Shooting Stars New 2017 Mix. Julkaistu 28.9.2016.
<https://cheertheory.com/world-cup-shooting-stars-new-2017-mix/>. Viitattu 29.3.2021.

Facci, Serena 2016. An Anthropology of Soundtracks in Gym Centres. (Kääntänyt Elena Boschi.) Teoksessa *Ubiquitous Musics: The Everyday Sounds That We Don't Always Notice*. Toim. Marta García Quiñones, Anahid Kassabian ja Elena Boschi. Abingdon: Routledge, 139–169.

FloCheer 2017. Top 5 Best World Cup Shooting Stars Themes. Julkaistu 21.9.2017.
<https://www.flocheer.com/articles/6011408-top-5-best-world-cup-shooting-stars-themes>. Viitattu 29.3.2021.

Font-Navarette, David 2015. Bass 101: Miami, Rio, and the Global Music South 1. *Journal of Popular Music Studies*, 27(2), 488–517.

Forberg, David & Garbato, Sonia Bianchetti & Harman, Glenn 2008. Music and figure skating. Teoksessa *Sporting Sounds: Relationships Between Sport and Music*. Toim. John Bale & Anthony Bateman. Abingdon: Routledge, 85–98.

Grindstaff, Laura & West, Emily 2010. “Hands on Hips, Smiles on Lips!” Gender, Race, and the Performance of Spirit in Cheerleading. *Text and Performance Quarterly*, 30(2), 143–162.

HAC 2021. Cheerleading vai cheer-tanssi? Verkkosivulla Aloita cheerleading tai cheer-tanssi HAC:ssa! www.hac.fi/aloita-cheer/. Viitattu 18.1.2021.

Hanson, Mary Ellen 2013. Cheerleading. Teoksessa *Sports in America from Colonial Times to the Twenty-First Century: An Encyclopedia*. Toim. Steven A. Riess. Abingdon: Taylor & Francis Group, 242–244.

Johnson, Chelsea Mary Elise 2015. "Just Because I Dance Like a Ho I'm Not a Ho": Cheerleading at the Intersection of Race, Class, and Gender. *Sociology of Sport Journal*, 32(4), 377–394.

Kallonen, Kari 2005. *GO FIGHT WIN! Suomalaisen cheerleadingin matka harrastuksesta huippu-urheiluksi*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Karageorghis & Terry 2008. The psychological, psychophysical and ergogenic effects of music in sport. Teoksessa *Sporting Sounds: Relationships Between Sport and Music*. Toim. John Bale & Anthony Bateman. Abingdon: Routledge, 13–36.

Kielitoimiston sanakirja 2020. Fiilis. Verkkosivulla
<https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/fiilis?searchMode=all>. Viitattu 23.4.2021.

Laihonen, Miikka 2012. *Onko hyvä flow? : mikä tekee musiikista ja urheilusta vaivan arvoista*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Laudner, Kevin & Metz, Betsy & Thomas, David 2013. Anterior glenohumeral laxity and stiffness after a shoulder-strengthening program in collegiate cheerleaders. *Journal of athletic training*, 48(1), 25–30.

Laukka, Petri & Quick, Lina 2013. Emotional and motivational uses of music in sports and exercise: A questionnaire study among athletes. *Psychology of Music*, 41(2), 198–215.

McLeod, Ken 2016. *We are the Champions: The Politics of Sports and Popular Music*. Abingdon: Routledge.

Metsämuuronen, Jari 2011. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Teoksessa *Laadullisen tutkimuksen käsikirja*. Toim. Jari Metsämuuronen. Helsinki: International Methelp Oy, 84–154.

Nakajima, Mikiko & Valdez Josepha 2013. Implementing Athletic Trainers for the Management of Cheerleading Injuries. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 84(1), 20–25.

SRI International 2021. Siri. Verkkosivulla <https://www.sri.com/hoi/siri/>. Viitattu 15.4.2021.

Suomen Olympiakomitea 2021. Musiikin julkinen esittäminen. Verkkosivulla <https://www.olympiakomitea.fi/olympiakomitea/jasenpalvelut/edut-sopimukset-liitoille-seuroille/musiikin-julkinen-esittaminen/>. Viitattu 23.4.2021.

Wright, Mary Catherine 2002. *Fly, Flip, Music Clip: The Music of Competitive Cheerleading*. Princeton University. Väitöskirja.

Wright, Mary Catherine 2013. Cheerleading Music. *Teoksessa Music in American Life: An Encyclopedia of the Songs, Styles, Stars, and Stories that Shaped our Culture*. Toim. Jacqueline Edmondson. Santa Barbara: ABC-CLIO, LLC, 194–195.

YLE 2020. Instagram täyttyy mustista kuvista, kun ihmiset ottavat kantaa George Floydin kuolemaan – Helsingissä rasismiin vastainen mielenosoitus keskiviikkona. Verkkosivulla <https://yle.fi/uutiset/3-11380996>. Viitattu 20.4.2021.

Liitteet

LIITE 1: Kilpailumusiikin tilauksessa käytettävä kaavake, johon kirjataan kilpailuohjelma ja musiikkiin liittyvät toiveet

KASIKAAVAKE KILPAILUMUSIIKIN TILAAMISEEN

Ohjeet tämän kaavakkeen lataukseen ja täyttämiseen:
 - klikkaa kohdasta "Tiedosto" -> "Lataa laitteelle" -> "Microsoft Excel (.xlsx)"
 - täytä kaavake omassa Excel-ohjelmassasi ja lähetä sähköpostilla minulle TAI lataa omaan Google Drive -kansioosi, täytä ja jaa minulle
 Ohjeet musiikkitoiveisiin:
 - ostan kappaleet iTunes Storesta, joten tarkistathan että toivomasi kappaleet löytyvät sieltä

Seura: [vastaa tähän](#)
 Joukkue: [vastaa tähän](#)
 Musiikin kesto: [vastaa tähän](#)
 Deadline: [vastaa tähän](#)
 Sovittu hinta: [vastaa tähän](#)
 Yhteyshenkilö ja sähköposti: [vastaa tähän](#)

Merkitse kaavakkeeseen seuraavat selkeästi:
 1. musiikin aloitus- ja lopetuskohta tietyle numerolle
 2. efekten/liikkeiden kohdat numerolle
 3. osa-alueet (esim. pyramidi tai sturtti)
 4. kappaletoiveet ja halutun kohdan sekunnit ja sanat
 5. voiceover-toiveet

Huomioithan minuuttikohdaksi kaarajat! Jos laitat introlle laskuja, vähenee sallittu kassimäärä yhdellä.
 1.00 min max 18 kassia
 1.30 min max 28 kassia
 2.00 min max 37 kassia
 2.15 min max 43 kassia

KASSI	1	2	3	4	5	6	7	8	Osa-alue	Kappaletoive	Sekunnit	Sanat	Voiceoverit
INTRO													
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													
8													
9													
10													
11													
12													
13													
14													
15													
16													
17													
18													
19													
20													
21													
22													
23													
24													
25													
26													
27													
28													
29													
30													
31													
32													
33													
34													
35													
36													
37													
38													
39													
40													
41													
42													
43													
44													
45													
46													
47													
48													

LIITE 2: Tammikuussa 2021 tehty kyselytutkimus cheerleadingin harrastajille ja sitä aiemmin harrastaneille

Lomake on ajastettu: julkisuus alkaa 13.1.2021 12.06 ja päättyy 20.1.2021 0.00

Kilpailumusiikin merkitys cheerleadingissa

Tämän musiikkitieteen pro gradu -tutkielman tarkoitus on selvittää cheerleadingissa käytetyn kilpailumusiikin merkityksiä urheilijoille sekä sitä, vaikuttaako musiikki urheilumotivaatioon.

Tutkimuksessa selvitetään myös, mitkä tekijät musiikissa luovat urheilijoille merkityksiä ja mitä elementtejä musiikissa pidetään tärkeänä. Kysely on tarkoitettu cheerleadingia harrastaville ja harrastaneille.

Tutkimus auttaa myös suomalaisten kilpailumusiikkien kehittämisessä.

...

Valmiit vastausvaihtoehdot toimivat kyselyn ja ajattelun tukena. Tarkentaviin ja tyhjiin laatikoihin vastaaminen omin sanoin on kuitenkin enemmän kuin suotavaa mahdollisimman kattavan tutkimuksen kannalta. Kaikkiin kysymyksiin ei ole pakollista vastata (poislukien perustiedot).

...

Kyselyyn voi osallistua anonymisti eikä vastauksia voida yhdistää yksittäisiin henkilöihin. Kyselyyn voivat osallistua vain 15-vuotiaat ja tätä vanhemmat.

...

Tutkimuksen tekijä on Helsingin yliopiston musiikkitieteen opiskelija Hanna Maria Pinta. Jos sinulla on kysyttävää tai kommentteja liittyen tutkimukseen, voit laittaa viestiä osoitteeseen hanna.pinta@helsinki.fi.

Perustiedot

* Vastaajan ikä (vastaa numerolla)

* Sukupuoli

* Harrastusvuodet yhteensä (vastaa numerolla)

Asuinpaikkakunta (valinnainen)

* Olen 15-vuotias tai vanhempi

[Seuraava >>](#)

Musiikin merkitys

Oletko kiinnostunut musiikista? (Musiikki yleisesti)

- Kyllä, kuuntelen musiikkia aktiivisesti vapaa-ajallani
 Kyllä, kuuntelen musiikkia joskus vapaa-ajallani
 En, en kuuntele musiikkia vapaa-ajallani

Muu vastaus tai tarkennus:

Mitä musiikki merkitsee sinulle?

<< Edellinen Seuraava >>

Kilpailumusiikin merkitys

Oletko kiinnostunut cheerleading-kilpailumusiikeista?

- Kyllä, olen kiinnostunut oman joukkueeni musiikin lisäksi myös muiden joukkueiden musiikeista
 Kyllä, mutta olen kiinnostunut vain oman joukkueeni musiikista
 En, kilpailumusiikit eivät kiinnosta minua

Muu vastaus tai tarkennus:

Tärkeimmät syyt sinulle, miksi kilpailumusiikki on tärkeä osa ohjelmaa. (Valitse korkeintaan 3 syytä.) (Kysymys 1.)

- Kilpailumusiikki pitää joukkueen samoissa laskuissa eikä esim. valmentajan tarvitse laskea
 Kilpailumusiikki auttaa ylläpitämään hyvää fiilistä
 Kilpailumusiikki tehostaa ohjelman näytävyyttä
 Kilpailumusiikki helpottaa muistamaan mitä ohjelmassa tapahtuu seuraavaksi
 Kilpailumusiikki helpottaa taitojen suorittamisessa
 Kilpailumusiikki luo hyvää yhteishenkeä

Keksitkö muita syitä siihen, miksi kilpailumusiikki on tärkeä osa ohjelmaa? (Kysymys 2.)

Mitkä elementit kilpailumusiikissa OVAT sinulle tärkeitä? (Voit valita useamman vaihtoehdon.) (Kysymys 3.)

- Musiikkipätkät
 Voice overit
 Ääniefektit
 Taustabiitit
 Yleinen fiilis

Keksitkö muita kilpailumusiikin elementtejä jotka ovat tärkeitä sinulle? (Kysymys 5.)

Mitkä elementit kilpailumusiikissa EIVÄT OLE minulle niin tärkeitä? (Voit valita useamman vaihtoehdon tai ohittaa kysymyksen.)

- Musiikkipätkät
 Voice overit
 Ääniefektit
 Taustabiitit
 Yleinen fiilis

(Kysymys 4.)

Keksitkö muita kilpailumusiikin elementtejä jotka eivät ole tärkeitä sinulle? (Kysymys 6.)

Tärkeämpää sinulle ovat... (Kysymys 7.)

- musiikin sanat
 musiikin melodiat

Miksi?

Motivoiko kilpailumusiikki sinua parempaan suoritukseen ohjelmassa? (Kysymys 8.)

- Kyllä, erittäin paljon
- Kyllä, jonkin verran
- En osaa sanoa
- Ei juurikaan
- Ei yhtään

Jos koen että kilpailumusiikki motivoi minua parempaan suoritukseen ohjelmassa, miksi? (Kysymys 9.)

<< Edellinen Seuraava >>

Joukkueen yhteishenki

Onko kilpailumusiikilla merkitystä joukkueen yhteishengelle? (Kysymys 10.)

- Kyllä, paljon
- Kyllä, jonkin verran
- En osaa sanoa
- Ei juurikaan
- Ei yhtään

Jos vastasit aiempaan kyllä, niin miten musiikki vaikuttaa joukkueen yhteishenkeen? (Kysymys 11.)

<< Edellinen Seuraava >>

Musiikin tilaus ja kustomointi

Olen osallistunut joukkueeni kilpailumusiikin suunnitteluun tai tilaukseen. (Voit valita useamman vaihtoehdon tai ohittaa kysymyksen.)

- Olen ehdottanut musiikkikappaleita
- Olen ehdottanut voice overeita
- Olen ehdottanut efektejä
- Olen täyttänyt kasikaavaketta
- Olen ollut yhteydessä musiikin tekijään

(Kysymys 14.)

Oletko osallistunut muilla tavoin musiikin suunnitteluun tai tilaukseen? (Kysymys 15.)

Jos musiikin kustomointi, eli sen yksilöllinen suunnittelu omaa joukkuettani varten on tärkeää, miksi? (Kysymys 16.)

Mitkä tekijät vaikuttavat eniten siihen, keneltä tilaan musiikin? (Valitse enintään 5 vaihtoehtoa.) (Kysymys 12.)

- Hinta
- Kotimaisuus
- Kappalevalinnat
- Efektit
- Voice overit
- Taustabiitit
- Musiikin yleinen fiilis
- Helppous
- Nopeus
- Joustavuus
- Korjauskertojen määrä
- Äänenlaatu
- Yksilöllisesti joukkueelle kustomoidut elementit
- Viestinnän/yhteydenoton helppous
- Tunnen musiikin tekijän

Keksitkö muita perusteita musiikin tekijän valitsemiselle? (Kysymys 13.)

<< Edellinen Seuraava >>

Lopuksi

Kerro vapaasti: Millaisia merkityksiä tai vaikutuksia kilpailumusiikilla on sinuun ja urheilusuoritukseesi?

Onko sinulla lisättävää tai muita ajatuksia liittyen kilpailumusiikkeihin? Nyt on viimeinen hetkesi kertoa!

<< Edellinen Seuraava >>